

1^ο Σχέδιο Προγράμματος
Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας 2021-27

CCI	
Τίτλος στα αγγλικά	Programme for the Region of Central Macedonia 2021-27
Τίτλος στην εθνική γλώσσα ή γλώσσες	Πρόγραμμα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας 2021-27
Έκδοση	1η
Πρώτο έτος	2021
Τελευταίο έτος	2027
Επιλέξιμο από	1/1/2021
Επιλέξιμο έως	31/12/2029
Αριθμός απόφασης της Επιτροπής	
Ημερομηνία απόφασης της Επιτροπής	
Αριθμός τροποποιητικής απόφασης του κράτους μέλους	
Ημερομηνία έναρξης ισχύος της τροποποιητικής απόφασης του κράτους μέλους	
Μη ουσιαστική μεταφορά (άρθρο 19 παράγραφος 5)	Ναι/Όχι
Περιφέρειες NUTS που καλύπτει το πρόγραμμα (άνευ αντικειμένου για το ΕΤΘΑΥ)	
Σχετικό Ταμείο	☒ ΕΤΠΑ
	☐ Ταμείο Συνοχής
	☒ ΕΚΤ+
	☐ ΤΔΜ
	☐ ΕΤΘΑΥ
Πρόγραμμα	☐ στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη» μόνο για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές

1. Στρατηγική του προγράμματος: κύριες αναπτυξιακές προκλήσεις και μέτρα πολιτικής

Παραπομπή: Άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο (α) σημεία i) έως viii) και x) και άρθρο 22 παράγραφος 3) στοιχείο β)

Κύριες αναπτυξιακές προκλήσεις

Εξωγενείς παράγοντες όπως η βιαιότητα της ύφεσης 2009-14, η αναιμική μεγέθυνση του 2015-19, η υγειονομική κρίση, επέφεραν υποχώρηση στους αναπτυξιακούς δείκτες έτσι ώστε η Κ. Μακεδονία να έχει σήμερα να αντιμετωπίσει προκλήσεις που μπορούν να συνοψισθούν ως εξής.

1. Η θέση της Κ. Μακεδονίας στο ευρωπαϊκό και εθνικό περιβάλλον

Η Κ. Μακεδονία, μεγαλύτερη σε έκταση και δεύτερη σε πληθυσμό και οικονομική δραστηριότητα περιφέρεια της χώρας, με υψηλής ποιότητας φυσικό περιβάλλον, σημαντική πρόοδο στο δίκτυο κοινωνικών και μεταφορικών υποδομών, αξιόλογες εκπαιδευτικές και ερευνητικές υποδομές και ανθρώπινο δυναμικό, βελτιούμενες υποδομές ΤΠΕ, διαχρονικά σημαντική μεταποίηση, πρώτη θέση μεταξύ των περιφερειών στις τουριστικές επισκέψεις και δεύτερη στις διανυκτερεύσεις και με το δεύτερο σημαντικότερο στη χώρα και τέταρτο στα Βαλκάνια αστικό κέντρο, σε προνομιακή για τις διεθνείς μεταφορές και για τη χωροθέτηση προωθητικών υπηρεσιών γεωγραφική θέση, επέτυχε να φθάσει το 2009 σε κ.κ. ΑΕΠ στο 70 % του μ.ο. της ΕΕ από 58% το 1986, χάρις στην επιτυχή αξιοποίηση των επενδυτικών πόρων στις προηγούμενες περιόδους.

Λόγω των εξωγενών παραγόντων και παρά την αναπτυξιακή προσπάθεια, η θέση της στο ευρωπαϊκό περιβάλλον υποχώρησε στην τελευταία δεκαετία, με αποτέλεσμα να απαιτείται, μέσα στον εντεινόμενο ανταγωνισμό, ισχυρή πρόσθετη προσπάθεια για να ανακάμψει από την κρίση και να επανεκκινήσει την αναπτυξιακή της πορεία. Ως οικονομικό μέγεθος, αντιπροσωπεύει το 2019 0,18% του ΑΕΠ της ΕΕ σε σύγκριση με 0,30% το 2009. Το κ.κ. ΑΕΠ στην Περιφέρεια υποχώρησε ως προς τις 10 πιο ανεπτυγμένες περιφέρειες από 36% το 2009 σε 26% το 2019.

Η θέση της στη χώρα μένει σταθερή: εμφάνισε μέση (7^η) επίδοση σε μείωση ΑΕΠ το 2009-19 αλλά μετά την πολύ κακή πορεία στην περίοδο 2009-14 το ΑΕΠ της παραμένει στο 29% ως προς της Αττικής και το μερίδιο της στο συνολικό της χώρας επανήλθε στο 13,7%.

Ο στόχος για καθοριστικό ρόλο στη ΝΑ Ευρώπη παραμένει: αναβάθμιση αναμένεται όταν ολοκληρωθούν υλοποιούμενες υποδομές (αεροδρόμιο, λιμάνι Θεσσαλονίκης, κάθετος Εγνατίας, σιδηροδρομικός άξονας ΒΝ, πύκνωση ενδο-περιφερειακού οδικού δικτύου, Ζώνη Καινοτομίας) και με ισχυρή προσπάθεια ώστε η επιχειρηματική δράση στον βαλκανικό χώρο να στηριχθεί περισσότερο στη δημιουργία δυναμικών κλάδων υπηρεσιών και στις επωφελείς για την Περιφέρεια επενδύσεις και λιγότερο στη διαμετακομιστική ζήτηση στη Θεσσαλονίκη και στην τουριστική σε Πιερία – Χαλκιδική.

2. Στασιμότητα στην παραγωγικότητα, μείωση της επένδυσης αλλά διατήρηση της εξωστρέφειας

Παρά την κρίση η συνολική παραγωγικότητα αυξήθηκε ελαφρά, παραμένοντας στην 4^η θέση μεταξύ των Περιφερειών. Η ετήσια μεταβολή της παραγωγικότητας της εργασίας σημείωσε διακυμάνσεις (-4,8 έως +1,15%) που δείχνουν έλλειψη σταθερότητας στην παραγωγική δομή και εξήγηση δίνει η αποεπένδυση: στη διάρκεια της κρίσης σημειώθηκε μείωση ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου κατά 60,7%. Σημαντικοί παράγοντες ήταν η διάρθρωση του επιχειρηματικού τομέα (οι μεγάλες επιχειρήσεις είναι 0,2% και οι μεσαίες 1,3% του συνόλου, με συμμετοχή 12% των μεγάλων στον κύκλο εργασιών), η μη προσέλκυση ξένων επενδύσεων (το 2003-15 η επίδοση ήταν από τις χαμηλότερες στην Ευρώπη), η στασιμότητα στο ισοζύγιο ίδρυσης επιχειρήσεων έντασης ΕΤΑ και η αρνητική διάρθρωση ανά κατηγορία έντασης εξειδίκευσης.

Η πορεία των εξαγωγών παραμένει σταθερή σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας: η Περιφέρεια παραμένει στη δεύτερη θέση στον όγκο (χωρίς πετρελαιοειδή) και στην τρίτη στον ρυθμό αύξησης (2015-19) των εξαγωγών. Η κλαδική διάρθρωση τους μένει σταθερή, με σημαντικότερους τους κλάδους τροφίμων, κλωστοϋφαντουργίας-ένδυσης, χημικών-πλαστικών. Κυριότεροι πελάτες είναι κατά σειρά η Β. Μακεδονία, η Γερμανία και η Βουλγαρία (συνολικό μερίδιο 32%), ενώ η Περιφέρεια παρουσιάζει χαμηλή έκθεση στον κίνδυνο από το Brexit, σε αντίθεση με άλλες (Αττική, Στερεά Ελλάδα, Ήπειρος).

3. Μια παραγωγική οικονομία με ατέλειες κατά τομέα

Η οικονομία της Περιφέρειας έχει παραγωγικότερο χαρακτήρα από ό,τι η οικονομία της χώρας, με υψηλό δείκτη χωροθέτησης στη μεταποίηση (1,35), υψηλό δείκτη εξειδίκευσης σε γεωργία (1,9), κλάδους έντασης εργασίας (1,8) και κλάδους εξειδικευμένων υπηρεσιών (1,4) και σημαντική διαφοροποίηση κλάδων (19 από τους 38 είναι παρόντες).

Η μεταποίηση, σημαντικότερη ως ΑΕΠ στην Περιφέρεια από ό,τι στο σύνολο της χώρας (111% του μ.ο.) διερχόταν ήδη προ κρίσης φάση επιβράδυνσης (μείωση απασχόλησης 6,1% στον δευτερογενή τομέα στην τελευταία δεκαετία). Η εξόρυξη αναπτύσσεται αλλά υφίσταται συνέπειες από την κρίση της οικοδομής. Η Περιφέρεια είναι μεσαίας έντασης στον τουρισμό (12% συμβολή στο ΑΕΠ - 7,6% στην απασχόληση) και κυριαρχείται από το προϊόν «ήλιος+ θάλασσα» για το οποίο διαθέτει μικρό συγκριτικό πλεονέκτημα ενώ οι νέες μορφές τουρισμού αναπτύσσονται αργά με αποτέλεσμα η μονοδραστηριότητα να είναι κυρίαρχη, να προκύπτουν ζητήματα φέρουσας ικανότητας και να καθυστερούν η ένταξη διεθνούς εμβέλειας πόρων (αρχαιολογικοί, εμβληματικά στοιχεία φυσικού περιβάλλοντος) στο συνολικό προϊόν, η δημιουργία τουριστικών προορισμών, η επέκταση της περιόδου και η αύξηση της δαπάνης ανά επίσκεψη.

Παρά κάποια ενθαρρυντικά αποτελέσματα, η ασθενής ανάπτυξη υπηρεσιών καινοτομίας και υποστήριξης επιχειρήσεων είναι βασικό πρόβλημα στερώντας την παραγωγική βάση από προωθητικούς παράγοντες. Η εκπαίδευση-έρευνα αναπτύσσεται σταδιακά. Σημαντικό πλεονέκτημα υπάρχει στους κλάδους μεταφορών - διαμετακόμισης.

Η γεωργία, σημαντική σε χρήση γης, απασχόληση (252% επί του μ.ο. της ΕΕ) και μερίδιο στο ΑΕΠ (361%), δεν είναι (με ευρωπαϊκά κριτήρια) ιδιαίτερα δυναμική, εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τις ενισχύσεις και εθνικής κλίμακας διαρθρωτικά προβλήματα (χρήση / συγκέντρωση γης, διάθρωση εκμεταλλεύσεων, ένταση κεφαλαίου, δομή κόστους) παραμένουν. Η κτηνοτροφία αναπτύσσεται σε σύνδεση με τη γαλακτοβιομηχανία.

4. Δυσμενής δημογραφία, υποχώρηση της απασχόλησης και μέσοι κοινωνικοί δείκτες

Η κρίση επέφερε χειρότερηση της δημογραφικής εξέλιξης. Από το 2011 εμφανίζεται μείωση πληθυσμού πάνω από τον εθνικό μ.ο. με μείωση πληθυσμού ως προς το 2001 σε 22 από τους 38 Καλλικρατικούς Δήμους όπως και σε 4 από τις 7 Π.Ε. (Ημαθίας, Κιλκίς, Πέλλας, Σερρών). Οι μεταναστευτικές ροές μειώθηκαν, ο δείκτης καθαρής μετανάστευσης είναι χαμηλός με αρνητικό ρυθμό μεταβολής, συνεχίζεται η γήρανση και παραμένει σε χαμηλά επίπεδα ο δείκτης αντικατάστασης.

Το ποσοστό απασχόλησης ανακάμπτει αργά μετά το 2014 και μειώνεται το ποσοστό ανεργίας αλλά εξακολουθεί να είναι σε υψηλά επίπεδα σε σύγκριση με τα ευρωπαϊκά. Ο δείκτης μακροχρόνιας ανεργίας είναι πολύ υψηλός που σημαίνει ότι η ανεργία οφείλεται σε δομικούς παράγοντες και δεν θα περιοριστεί αν δεν προχωρήσει η αναδιάρθρωση του παραγωγικού δυναμικού με επανένταξη μακροχρόνια ανέργων στην αγορά εργασίας. Ανησυχητικός είναι ο δείκτης των νέων εκτός αγοράς εργασίας ή/και εκπαίδευσης (16,1% - υψηλότερος 2 μονάδες του εθνικού δείκτη). Η τάση μείωσης της ανεργίας το 2015-19 ανακόπηκε το 2020 λόγω της πανδημίας (18,5% στο γ' τρίμηνο 2020 έναντι 16,2% του εθνικού μ.ο.).

Το ποσοστό του εργατικού δυναμικού με δευτεροβάθμια τουλάχιστον εκπαίδευση είναι ελαφρά χαμηλότερο του εθνικού μ.ο. και σημαντικά χαμηλότερο του ΟΟΣΑ, δείκτες όπως προσδόκιμο ζωής, θνησιμότητα, σοβαρή εγκληματικότητα, κατοίκηση, κινούνται σε ικανοποιητικά επίπεδα, ενώ οι δείκτες ικανοποίησης από τη διαβίωση και τη στήριξη από κοινωνικές υποδομές και δίκτυα είναι χαμηλότεροι από τον μ.ο. του ΟΟΣΑ. Το μέσο διαθέσιμο εισόδημα νοικοκυριών υπέστη σημαντική μείωση στην κρίση (τέταρτη ισχυρότερη μεταξύ των Περιφερειών) αλλά και προ κρίσης εμφάνιζε ρυθμό αύξησης χαμηλότερο του εθνικού μ.ο.. Συγκριτικά με την Αττική, το μέσο οικογενειακό εισόδημα βάσει φορολογικών δηλώσεων είναι λιγότερο από το μισό.

5. Τρωτότητα στην κλιματική αλλαγή, προβλήματα στην προστασία του περιβάλλοντος

Η Περιφέρεια εξακολουθεί να εμφανίζει μεγάλη τρωτότητα στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Το Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή επισημαίνει επικινδυνότητα σε ζητήματα

πλημμυρικού κινδύνου, ευαισθησίας αστικών κέντρων σε υψηλές θερμοκρασίες και κινδύνου πυρκαγιών κατά τους ξηρούς θερμούς μήνες.

Τα υδατικά συστήματα αντιμετωπίζουν προβλήματα ως προς την χημική και οικολογική κατάσταση ευαίσθητων αποδεκτών. Ως προς τις υποδομές συλλογής και επεξεργασίας αστικών αποβλήτων, παρά το ότι δίκτυα και εγκαταστάσεις καλύπτουν τους σημαντικότερους οικισμούς και παραθεριστικές περιοχές, υπάρχει ανάγκη εκσυγχρονισμού των υποδομών για να αποκατασταθεί η αποτελεσματική λειτουργία τους. Σημαντικός λόγος υποβάθμισης υπογείων υδάτων ιδιαίτερα στην παράκτια ζώνη είναι η υπερκατανάλωση υδρευτικών πόρων λόγω απωλειών σε παλιά δίκτυα που ενίοτε ξεπερνούν το 30%.

Η Κ. Μακεδονία διαθέτει μοναδικό οικοπολιτιστικό απόθεμα (αρχαιότητες και μνημεία όλων των περιόδων, αρχιτεκτονική και βιομηχανική κληρονομιά, αισθητικά δάση και τοπία), η διατήρηση και ανάδειξη των οποίων είναι σημαντική για την ποιότητα ζωής και την τουριστική ανάπτυξη. Η υψηλή ποικιλότητα των οικοσυστημάτων αποτυπώνεται στον αριθμό προστατευόμενων περιοχών (33,8% της έκτασης της) και στην ύπαρξη 4 Εθνικών Πάρκων, αλλά μόνο 49% των περιοχών NATURA 2000 διαθέτει Φορέα ή Σχέδιο διαχείρισης. Υπάρχει σταθεροποίηση ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών ειδών και οικοτόπων χωρίς να φαίνεται ουσιαστική ανάκαμψη των συστημάτων υπό πίεση.

Τέλος, η Κ. Μακεδονία είναι πρωτοπόρος στην παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές: 3η στην Ελλάδα στην αιολική το 2018, 1^η στην ηλιακή, σημαντική ως προς τη βιομάζα.

6. Ισχυρή μητροπολιτικότητα και ενδοπεριφερειακές ανισότητες

Η Κ. Μακεδονία χαρακτηρίζεται από μειούμενες αλλά επίμονες χωρικές ανισότητες υπό την κυριαρχία της Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης όπου συγκεντρώνονται 59% του πληθυσμού, 64% του ΑΕΠ, 69% του δευτερογενούς τομέα, 75% της χρηματοπιστωτικής δραστηριότητας, 81% των επαγγελματικών – επιστημονικών - τεχνικών – διοικητικών. Οι άλλες Π.Ε. παράγουν 3,5 έως 7% του συνολικού ΑΕΠ η καθεμία αλλά αντιστάθηκαν καλύτερα στην κρίση: υπέστησαν σημαντική μείωση το 2009-19 αλλά μικρότερη της Θεσσαλονίκης (-29%).

Η αστικότητα είναι υψηλή (60% του πληθυσμού ζει σε 17 Δημοτικές Κοινότητες > 10.000 κατοίκων με έντονη συγκέντρωση στο Πολεοδομικό Συγκρότημα Θεσσαλονίκης (46%). Οι πόλεις παρουσιάζουν έλλειμμα σε πράσινες και μπλε επιφάνειες, πυκνή δόμηση, συσσώρευση ατμοσφαιρικών ρύπων, αύξηση έκθεσης πληθυσμού στον θόρυβο, ενώ η πανδημία ανέδειξε τη υψηλή σημασία των πράσινων υποδομών.

Η εξειδικευμένη χωρικά παρέμβαση είναι αναγκαία και προβλέπεται από το ΠΠΧΣΑΑ κατά αναπτυξιακές χωρικές ενότητες με βάση ειδικά χαρακτηριστικά (εισόδημα, έκθεση σε κίνδυνο φτώχειας, γήρανση, σύνθεση τομέων οικονομίας, κατάσταση υποδομών, δια-περιφερειακές και δια-συνοριακές επιρροές).

Πολύ λίγο αξιοποιείται το παράκτιο δυναμικό αν εξαιρεθούν ο τουρισμός και η εντοπισμένη αλιευτική δραστηριότητα.

Στρατηγικοί στόχοι

Η Κ. Μακεδονία έχει ανάγκη από, παραγωγικό, ανταγωνιστικό, αειφορικό επαναμετασχηματισμό για να εξασφαλιστούν η αντιστροφή των συνεπειών της κρίσης, η κοινωνική και χωρική συνοχή και η σημαίνουσα θέση της στον διεθνή χώρο. Ως στρατηγικοί στόχοι υιοθετούνται οι εξής:

- Υποστήριξη της παραγωγικής ανασυγκρότησης με αναβάθμιση προς κλάδους και προϊόντα υψηλότερης προστιθέμενης αξίας διεθνών προοπτικών, αξιοποίηση καινοτομίας για αύξηση της παραγωγικότητας
- Απεξάρτηση του τουρισμού από τη διεθνή συγκυρία με επικέντρωση σε υψηλής ποιότητας ζήτηση, διεύρυνση προϊόντος, άμβλυνση εποχικότητας, σύνδεση τουριστικής βιομηχανίας, πολιτισμού και «εναλλακτικού» τουρισμού
- Απεξάρτηση του αγροτικού τομέα από τις ενισχύσεις, παραγωγή νέων προϊόντων, ένταξη σε σχηματισμούς συνεργιών πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα
- Αντιμετώπιση των δυσμενών κοινωνικών και δημογραφικών συνθηκών, μείωση χρόνιας

ανεργίας και υποαπασχόλησης, αναβάθμιση ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού για παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών βασισμένων στη γνώση, κάλυψη αναγκών σε υποδομές και υπηρεσίες παιδείας, υγείας, καταπολέμησης φτώχειας και αποκλεισμού

- Εξασφάλιση μόνιμων μέσων προστασίας του περιβάλλοντος και αντιμετώπισης των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, ρύθμιση συγκρούσεων στις χρήσεις γης
- Αναβάθμιση της θέσης της Περιφέρειας στον ευρωπαϊκό χώρο, μεγαλύτερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων της μητροπολιτικής Θεσσαλονίκης, ανάπτυξη συνδυασμένων μεταφορών, εκσυγχρονισμός υποδομών, αναβάθμιση στον ενεργειακό χάρτη μέσω μεγάλων ενεργειακών έργων και αξιοποίησης τους με συμπληρωματικές υπηρεσίες.

Επενδυτικές ανάγκες

Για τον ΣΠ 1:

1. Στήριξη του μετασχηματισμού της οικονομίας προς την επιχειρηματικότητα έντασης γνώσης: ενίσχυση δεσμών συνεργασίας παικτών του οικοσυστήματος καινοτομίας, στόχευση κλάδων όπου αναμένεται βιώσιμη ανάπτυξη, εμπέδωση κλίματος εμπιστοσύνης από επιχειρήσεις προς παραγωγούς γνώσης
2. Επιτάχυνση ψηφιακού μετασχηματισμού επιχειρήσεων και δημόσιων υπηρεσιών. Για την επιχειρηματικότητα, μετατόπιση επενδύσεων σε ψηφιακά εργαλεία 4ης βιομηχανικής επανάστασης με παρεμβάσεις στο σκέλος και της προσφοράς και της απορρόφησης ΤΠΕ
3. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της Περιφέρειας με τη διαρκή προσαρμογή στις νέες συνθήκες παραγωγής και εμπορίας προϊόντων και υπηρεσιών που διαμορφώνονται σε διεθνές επίπεδο. Μετασχηματισμός των επιχειρήσεων με υιοθέτηση περισσότερο βιώσιμων και αποδοτικών επιχειρηματικών μοντέλων με σεβασμό προς τους χρησιμοποιούμενους πόρους και το περιβάλλον.
4. Απόκτηση και αναβάθμιση δεξιοτήτων για βελτίωση της παραγωγικότητας και διατήρηση της ευελιξίας στην αγορά εργασίας ειδικά στη βιομηχανία και ζητούμενο την δια βίου μάθηση σε ψηφιακές τεχνολογίες και δεξιότητες. Παρεμφερής αναβάθμιση ικανοτήτων σε στελέχη φορέων της τετραπλής έλικας.

Για τον ΣΠ 2:

1. Υποστήριξη της ενεργειακής μετάβασης και ενίσχυση της περιφερειακής συνεισφοράς στους στόχους για την Ενέργεια και το Κλίμα ιδιαίτερα στον τομέα της εξοικονόμησης
2. Στοχευμένη, βάσει τρωτότητας, αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών που οφείλονται σε κλιματικούς κινδύνους με μέτρα πρόληψης και προειδοποίησης
3. Διατήρηση των στόχων βιώσιμης διαχείρισης υδάτων με εκσυγχρονισμό συστημάτων προστασίας, παρακολούθηση και αποτελεσματικότερη χρήση υδάτινων πόρων
4. Προαγωγή της κυκλικής οικονομίας στο σύστημα διαχείρισης αστικών απορριμμάτων
5. Αναβάθμιση και ανάδειξη αστικών – περιαστικών πράσινων και μπλε επιφανειών και των υπηρεσιών που προσφέρουν στην ποιότητα και ανθεκτικότητα του βιοτικού επιπέδου
6. Προώθηση Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας με έμφαση στην ενίσχυση της εναλλακτικής μικρο-κινητικότητας και την οργάνωση πράσινων αστικών διαμετακομιστικών αλυσίδων.

Για τον ΣΠ 3:

1. Συμβολή στην βελτίωση ασφάλειας, ανθεκτικότητας και βιωσιμότητας του περιφερειακού οδικού δικτύου.

Για τον ΣΠ 4:

1. Ενίσχυση των κοινωνικών περιφερειακών και τοπικών δομών, αναβάθμιση και επέκταση λειτουργιών και υπηρεσιών, αύξηση κάλυψης και αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών
2. Εστίαση σε ειδικές ομάδες, όπως παιδιά που απειλούνται από φτώχεια, γυναίκες σε κίνδυνο, άτομα με αναπηρία, μονογονεϊκές οικογένειες και υπηκόους τρίτων χωρών
3. Υποστήριξη του μετασχηματισμού του συστήματος εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης, σε επίπεδο υποδομών και εξοπλισμού με προτεραιότητα στην ανθεκτικότητα και ασφάλεια υποδομών

4. Υποστήριξη της εθνικής στρατηγικής πρωτοβάθμιας υγείας και ενίσχυση ανθεκτικότητας και ασφάλειας των υποδομών υγείας
5. Προαγωγή βιώσιμου τουρισμού και ένταξη πολιτισμού και δημιουργικής βιομηχανίας στο οικονομικό σύστημα, επένδυση στον ποιοτικό τουρισμό για άτομα με αναπηρίες και στον «ασημένιο» τουρισμό.

Για τον ΣΠ 5:

1. Ολοκληρωμένη κοινωνική, οικονομική, περιβαλλοντική και πολιτιστική ανάπτυξη στη λειτουργική μητροπολιτική περιοχή Θεσσαλονίκης και σύνδεση της αστικής με την ημιαστική περιοχή (bridging rural-urban divide, rural-urban partnerships)
2. Ολοκληρωμένη κοινωνική, οικονομική, περιβαλλοντική και πολιτιστική ανάπτυξη σε άλλα πρωτεύοντα αστικά κέντρα
3. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης ανάπτυξης σε αγροτικές και παράκτιες περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά που τις καθιστούν δυνητικούς πόλους ανάπτυξης για την ευρύτερη περιοχή ή την Περιφέρεια
4. Προώθηση στόχων της Γαλάζιας Ανάπτυξης καταρχήν με παρακολούθηση – αξιολόγηση – σχεδιασμό και ακολούθως με ανάληψη πρωτοβουλιών αξιοποίησης των θαλάσσιων και παράκτιων πόρων.

Συμπληρωματικότητα και συνέργεια με το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία (Σ.Α.Ε.Ο.) και το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Ε.Σ.Α.Α.)

Στον ΣΠ 1, η στρατηγική είναι γενικά συναφής αλλά ιδιαίτερα με τον 4ο Ειδικό Στόχο του Σ.Α.Ε.Ο. (Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας επιχειρήσεων με τομεακές / κλαδικές προτεραιότητες) με έμφαση στην αλυσίδα αξίας Τουρισμός-Πολιτισμός, αγροδιατροφικό τομέα και κυκλική οικονομία. Συνέργειες αναμένονται με τον πυλώνα 4 (Άξονες 4.5, 4.6, 4.7) του Ε.Σ.Α.Α..

Ο ΣΠ 2, είναι συναφής με τον Άξονα πράσινης ανάπτυξης του Σ.Α.Ε.Ο.Σ.Α.Ε.Ο. και τις θεματικές Κυκλική οικονομία, Κλιματική αλλαγή, Βιοποικιλότητα και Βιο-οικονομία. Συνέργειες αναμένονται με τον πυλώνα 1 «Πράσινη Ανάπτυξη» του Ε.Σ.Α.Α. στους Ειδικούς Στόχους για την Ενέργεια και συναφείς επενδύσεις ή μεταρρυθμίσεις προβλέπονται για τους λοιπούς.

Ως προς τον ΣΠ 3, το Ε.Σ.Α.Α. περιλαμβάνει στον άξονα «Εκσυγχρονισμός - βελτίωση ανθεκτικότητας κύριων κλάδων» σχετικά με την Κ. Μακεδονία έργα για εκσυγχρονισμό του δικτύου σιδηροδρόμων, ψηφιακό μετασχηματισμό του ΟΣΕ, παρεμβάσεις στο Αεροδρόμιο Μακεδονία, αποκατάσταση οδικού δικτύου, επισκευή οδοστρωμάτων, αναβάθμιση γεφυρών.

Ως προς τον ΣΠ 4, η βελτίωση της Κοινωνικής Συνοχής είναι βασικός στόχος του Σ.Α.Ε.Ο. και το Ε.Σ.Α.Α. περιλαμβάνει επενδύσεις / μεταρρυθμίσεις με συνέργειες για Ενίσχυση προσβασιμότητας, αποτελεσματικότητας και ποιότητας συστήματος υγείας, αύξηση πρόσβασης σε αποτελεσματικές χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές

Το Ε.Σ.Α.Α. δεν έχει χωρική εξειδίκευση. Συνέργειες με τον ΣΠ5 εντοπίζονται σε οριζόντιες δράσεις (επενδύσεις Πυλώνα «Πράσινη Μετάβαση» για μείωση ενεργειακού κόστους, ενεργειακή αναβάθμιση, προώθηση στρατηγικών αστικών αναπλάσεων)

Προτεραιότητες

Με βάση στρατηγικούς στόχους και επενδυτικές ανάγκες, οι Προτεραιότητες του ΕΠ διαμορφώνονται ως ακολούθως, σε αντιστοιχία με τους Στόχους Πολιτικής 2021-27:

- 1 : Παραγωγικός ανταγωνιστικός μετασχηματισμός της Κ. Μακεδονίας. ΣΠ 1: «Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού»
- 2: Στήριξη της πράσινης και αειφόρου ανάπτυξης στην Κ. Μακεδονία. ΣΠ 2: «Μια πιο πράσινη χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων»

- 3: Εξασφάλιση της διασυνδεσιμότητας της Κ. Μακεδονίας. ΣΠ 3: «Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ»
- 4Α: Προώθηση της Κοινωνικής Συνοχής στην Κ. Μακεδονία – Παρέμβαση του ΕΤΠΑ. ΣΠ 4: «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων»
- 4Β: Προώθηση της Κοινωνικής Συνοχής στην Κ. Μακεδονία – Παρέμβαση του ΕΚΤ+. ΣΠ 4: «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων»
- 5: Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη στην Κ. Μακεδονία. ΣΠ 5: «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών»
- 6Α: Τεχνική Βοήθεια - ΕΤΠΑ
- 6Β: Τεχνική Βοήθεια – ΕΚΤ+

Συμπληρωματικότητα και συνέργεια με άλλες μορφές στήριξης

Από τον ΣΠ1, θα χρηματοδοτηθούν τοπικού χαρακτήρα ερευνητικές υποδομές που δεν συμπεριλαμβάνονται στο σχετικό Πολυετές Σχέδιο, καθώς και στοχευμένες ενισχύσεις ΜΜΕ, που θα εξυπηρετούν την περιφερειακή διάσταση της Εθνικής Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση και των οποίων η ανάγκη ενίσχυσης προκύπτει από την εφαρμογή της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης σε περιφερειακό επίπεδο. Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή των δράσεων ενισχύσεων ΜΜΕ οριζόντιου χαρακτήρα, θα γίνεται στο πλαίσιο υλοποίησης του ΠΑνΕΚ για καλύτερο συντονισμό αυτών.

Στον ΣΠ 2, το ΕΠ ΠΕΚΑ 2021-27 θα υποστηρίξει μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε κατοικίες και κτίρια εθνικού χαρακτήρα, ενεργειακό μετασχηματισμό και εξοικονόμηση σε επιχειρήσεις, προώθηση - βελτίωση οικιακής αυτονομίας με αυτοπαραγωγή ΑΠΕ, Ψηφιοποίηση Υποδομών Δικτύων, στήριξη συστημάτων αποθήκευσης, κίνητρα σε ΜΜΕ για σχεδιασμό, ανάπτυξη, προσαρμογή έξυπνων ενεργειακών συστημάτων και δικτύων. Στον τομέα της Κλιματικής Αλλαγής, θεσμικά εργαλεία, οριζόντιες Στρατηγικές, καταγραφή κλιματικής αλλαγής, αξιολόγηση επίδρασης Αστικού Περιβάλλοντος, παρακολούθηση βιοποικιλότητας, αντιμετώπιση ερημοποίησης και διάβρωσης. Στον τομέα της διαχείρισης υδάτων, διαχείριση πόρων, αναθεώρηση ΣΔΛΑΠ & ΣΔΚΠΛ, Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό, προστασία - διεύθυνση υδατορεμάτων, επανάχρηση νερού. Στον τομέα της Κυκλικής Οικονομίας, ολοκλήρωση εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων - διαχείριση παραγωγής ενέργειας, διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων, διαλογή - επεξεργασία οργανικών, αποκατάσταση ρυπασμένων χώρων, ενημέρωση - ευαισθητοποίηση - διαλογή στην πηγή και προώθηση Κυκλικής οικονομίας. Στον τομέα βιοποικιλότητας και αστικού περιβάλλοντος, αποκατάσταση ρυπασμένων χώρων, δράσεις ποιότητας ατμόσφαιρας – θορύβου, υποστήριξη μοντέλου διαχείρισης περιοχών NATURA 2000. Στον τομέα της αστικής κινητικότητας, κύρια συνεισφορά είναι η ολοκλήρωση του Μετρό Θεσσαλονίκης και η συνέχιση των επεκτάσεων του.

Το ΕΠ Πολιτική Προστασία 2021-27 θα αναλάβει εξοπλισμό αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών, συστήματα παρακολούθησης καιρικών φαινομένων, αντιμετώπιση επιπτώσεων ανθρωπογενών κινδύνων – προστασία Δημόσιας Υγείας, αναβάθμιση δεξιοτήτων.

Στον ΣΠ 3, το ΕΠ Υποδομών – Μεταφορών 2021-27 θα υποστηρίξει την αναβάθμιση του Σιδηροδρομικού δικτύου και συμπληρωματικά έργα οδικής ασφάλειας.

Στον ΣΠ 4, η κυριότερη συμπληρωματικότητα φαίνεται να υπάρχει με το Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» (ΕΠ ΑΑΔΕΔΒΜ) 2021-27 το οποίο, μεταξύ άλλων, θα υλοποιήσει δράσεις ΕΚΤ+ για απασχόληση, εκπαίδευση και διά βίου μάθηση και Επισιτιστική Βοήθεια και Υλική Στέριξη (ΕΒΥΣ). Δράσεις ΕΚΤ+ θα υλοποιηθούν και μέσω άλλων Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, όπως είναι το ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» και το ΕΠ «Ψηφιακός Μετασχηματισμός», επομένως είναι πιθανό να προκύψει συμπληρωματικότητα δράσεων και με αυτά τα ΕΠ. Επίσης, οι δράσεις που αφορούν σε μετανάστες και αιτούντες άσυλο (και θα υλοποιηθούν κυρίως στο πλαίσιο του ειδικού στόχου 4θ), θα δράσουν συμπληρωματικά με αυτές του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (ΤΑΜΕ), το οποίο αποτελεί το βασικό χρηματοδοτικό εργαλείο για τέτοια τυπολογία έργων. Τέλος, συνέργειες αναμένονται στον τομέα της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, και με τον ΣΠ 5 που θα περιλάβει

παρεμβάσεις για διασφάλιση της κοινωνικής αλληλεγγύης και αντιμετώπισης της κοινωνικής ένταξης σε υποβαθμισμένες περιοχές.

Στον ΣΠ 5, οι συνέργειες θα προσδιοριστούν στο στάδιο εκπόνησης των σχεδίων.

Διδάγματα από την προηγούμενη πείρα, προκλήσεις ως προς τη διοικητική ικανότητα και τη διακυβέρνηση και μέτρα απλοποίησης

Στον ΣΠ 1, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση δράσεων συνδέονταν άμεσα με την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3). Δεδομένου πως στο σύνολό τους τόσο οι φορείς σχεδιασμού και υλοποίησης όσο και οι ίδιοι οι δικαιούχοι δεν ήταν εξοικειωμένοι με το πνεύμα και τις απαιτήσεις της στρατηγικής προέκυψε σειρά ζητημάτων που σχετίζονται με συντονισμό και την αποτελεσματικότητα της υλοποίησης των παρεμβάσεων. Ενδεικτικά αναφέρονται: ασαφές πλαίσιο σχεδιασμού και υλοποίησης, έλλειμμα στο συντονισμό των περιφερειακών οργάνων με τα αντίστοιχα εθνικά (ΠΣΕΚ με ΕΣΕΚ), δυσκολία στην κινητοποίηση και δέσμευση των επιχειρήσεων στη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης. Επιπλέον η ενεργοποίηση του Θεματικού Στόχου 2 καθυστέρησε κυρίως από εξωγενείς προς την ΠΚΜ παράγοντες (καθυστερημένη έγκριση Εθνικής Ψηφιακής Στρατηγικής, κατανομή των πόρων για ΤΠΕ σε πολλαπλά προγράμματα, κλπ.), ενώ οι δράσεις ενίσχυσης επιχειρηματικότητας καθυστέρησαν κυρίως λόγω θεμάτων στην επιλογή Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης Κρατικών Ενισχύσεων και στην λειτουργία και προσαρμογή του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ).

Στο πλαίσιο των προσπαθειών για αποτελεσματική και αποδοτική διαχείριση της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης - RIS3, η ΠΚΜ δημιούργησε, τον Μάρτιο του 2018, τον Μηχανισμό Υποστήριξης Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας – One Stop Liaison Office, υπό τον συντονισμό της Αυτοτελούς Διεύθυνσης Υποστήριξης Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας.

Ο Μηχανισμός αυτός συνεισφέρει αποτελεσματικά στην παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης των παρεμβάσεων της RIS3, αποτελώντας σημείο αναφοράς για την συστηματική συλλογή, επεξεργασία και ανάλυση των σχετικών δεδομένων υλοποίησης. Παράλληλα, διαδραμάτισε κρίσιμο ρόλο στην ενημέρωση, κινητοποίηση και προσέλκυση των εκπροσώπων της τριτλής έλικας (επιχειρήσεων, ερευνητικών φορέων και φορέων περιφερειακής διοίκησης) σε διαδικασίες επιχειρηματικής ανακάλυψης σε καινοτόμα πεδία. Τέλος ο Μηχανισμός κατάφερε να προωθήσει ισχυρές συνεργασίες μεταξύ των μελών του οικοσυστήματος έρευνας-καινοτομίας-επιχειρηματικότητας και να συντελέσει στην εισαγωγή τους σε διεθνείς αλυσίδες αξίας.

Τα παραπάνω αναδεικνύουν τον Μηχανισμό σε «καλή πρακτική», αποδεικνύουν τον ισχυρό θεσμικό του ρόλο και την ικανότητά του να συμβάλει αποτελεσματικά στη διαχείριση της RIS3 και στην επόμενη Προγραμματική Περίοδο

Στον ΣΠ 2, καθοριστική ήταν η καθυστέρηση εκπλήρωσης εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτων για σημαντικό αριθμό δράσεων. Καθυστερήσεις στην ωρίμανση προκλήθηκαν από: θέσπιση νέου ΚΕΝΑΚ 2018 που επηρέασε την ωρίμανση έργων Ενεργειακής Αποδοτικότητας, αλλαγή στο νομικό πλαίσιο ωρίμανσης - δημοπράτησης που καθυστέρησε 2 έτη την δυνατότητα προκήρυξης έργων και μελετών ωρίμανσης, η αργή διαδικασία σύναψης συμβάσεων, παραλαβής μελετών, γνωμοδοτήσεων, αδειοδότησης (ειδικά για την κλιματική αλλαγή) και οι δυσκολίες επίβλεψης σύνθετων έργων από δικαιούχους. Στον τομέα της οικονομίας χαμηλών ρύπων διαφάνηκε μελετητική ανωριμότητα για έργα ενεργειακής αναβάθμισης δημοσίων κτηρίων. Στον τομέα της κλιματικής αλλαγής διαγνώστηκε αδυναμία ωρίμανσης με αποτέλεσμα περιορισμό των πόρων στα αρχικά εντασσόμενα έργα και μεταφορά πόρων για κάλυψη άλλων αναγκών. Στον τομέα του φυσικού, αστικού περιβάλλοντος και πολιτισμού, έλλειψη δυνατότητας φορέων υλοποίησης – δικαιούχων να ανταποκριθούν στην επίτευξη στόχων. Σημαντικό δίδαγμα αφορά η λειτουργία των περιβαλλοντικών υποδομών: οι υποδομές αποχέτευσης και εγκαταστάσεις λυμάτων έχουν ολοκληρωθεί σε μεγάλο βαθμό αλλά αντιμετωπίζουν προβλήματα ελλείψει τεχνικών ή ανθρώπινων πόρων και η οικονομική βιωσιμότητα των συστημάτων έχει ανατραπεί από τις οικονομικές εξελίξεις.

Στον ΣΠ 4, πληθώρα κοινωνικών δράσεων υλοποιήθηκαν με σημαντική επιτυχία. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι οι δράσεις εναρμόνισης επαγγελματικής και κοινωνικής ζωής, οι δράσεις

λειτουργίας κοινωνικών δομών από την τοπική αυτοδιοίκηση (όπως τα Κέντρα Κοινότητας και οι δομές αστέγων) και ενίσχυσης ατόμων ευπαθών ομάδων πληθυσμού. Στον τομέα της κοινωνικής ένταξης, σημαντικό αντίκτυπο είχαν δράσεις κατά της φτώχειας (όπως οι Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών) και υποστήριξης ΑμεΑ (όπως τα Κέντρα Δημέρευσης και ημερήσιας φροντίδας και οι Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης).

Στον τομέα παροχής υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, βασική δράση αποτέλεσε η λειτουργία Τοπικών Ομάδων Υγείας (TOMY). Επίσης, το ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020 μέσω του ΕΚΤ, χρηματοδότησε δράσεις για την άμεση αντιμετώπιση της πανδημίας covid-19. Όσον αφορά στις αδυναμίες υλοποίησης δράσεων, αυτές εστιάζονται κυρίως στις δράσεις βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης των Ρομά (όπως η υποστήριξη μέσω ΕΚΤ «ομάδων διαχείρισης οργανωμένων χώρων μετεγκατάστασης»). Ο κύριος λόγος που δεν προχώρησαν οι δράσεις αυτές, ήταν το γεγονός ότι δεν ολοκληρώθηκαν τα προαπαιτούμενα έργα υποδομής (όπως η μετεγκατάσταση οικισμών Ρομά με την αντίστοιχη υποδομή οικίσκων) τα οποία ήταν εκτός πλαισίου του ΕΠ ΠΚΜ και η αποτελούσαν προϋπόθεση για να μπορέσουν να χρηματοδοτηθούν οι επικουρικές δράσεις μέσω του ΕΚΤ.

Στον ΣΠ 5, η Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση χρησιμοποιήθηκε μόνο για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη. Η προσέγγιση ήταν φιλόδοξη σε προϋπολογισμό, πεδία παρέμβασης και επενδυτικές προτεραιότητες, καλύπτοντας την αστική περιοχή Θεσσαλονίκης και τις Βέροια, Σέρρες, Νάουσα, Κατερίνη, Γιαννιτσά και Έδεσσα. Το σύνολο των πόρων ανέρχεται σε 10,8% του προϋπολογισμού του ΠΕΠ και, με δράσεις κρατικών ενισχύσεων, 12,6%. Η ΣΒΑΑ Θεσσαλονίκης εξειδικεύθηκε και οι εντάξεις κάλυψαν τον προϋπολογισμό αλλά η συμβασιοποίηση είναι χαμηλή και οι πληρωμές καθυστερούν. Οι καθυστερήσεις σχετίζονται αφενός με την μακρά περίοδο σχεδιασμού των κατευθύνσεων σε ευρωπαϊκό κι εθνικό επίπεδο, την μακρά περίοδο σχεδιασμού των Στρατηγικών και δημιουργίας των απαιτούμενων δομών/οργάνων παρακολούθησης/συντονισμού των Στρατηγικών, την χαμηλή ωριμότητα των προτεινόμενων δράσεων στα Επιχειρησιακά Σχέδια των Αστικών Αρχών και την φέρουσα ικανότητα υλοποίησης δράσεων των Δικαιούχων. Σημαντικό κεκτημένο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 η λειτουργία ενός μοντέλου αστικού προγραμματισμού και διακυβέρνησης στη Θεσσαλονίκη και η ικανότητα που δημιουργήθηκε με την έναρξη του Παρατηρητηρίου Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης. Στα λοιπά αστικά κέντρα η υλοποίηση είναι πιο καθυστερημένη και υπάρχει ανάγκη να στηριχθούν οι μικρές τεχνικές δυνατότητες των Δήμων.

Συνάφεια με τις μακροπεριφερειακές στρατηγικές και τις στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες

Η Περιφέρεια διαθέτει διεθνούς σημασίας λιμάνι, κόμβο για ανάπτυξη πολυτροπικών μεταφορών στον Διερωπαϊκό Άξονα Αν. Μεσογείου, αναπτυγμένες ζώνες υδατοκαλλιέργειας και τον μεγαλύτερο αλιευτικό στόλο της χώρας, ερευνητικές υποδομές, προορισμούς παράκτιου τουρισμού και υδροτοπικά και ορεινά οικοσυστήματα. Υπάρχει ισχυρή συνάφεια μεταξύ αναπτυξιακού προτύπου και των Πυλώνων της EUSAIR (Μπλε Οικονομία, Διασύνδεση Μακροπεριφέρειας, Προστασία Περιβάλλοντος, Βιώσιμος Τουρισμός) και θα την εκμεταλλευτεί με χωρικές πολιτικές για Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης και ανάπτυξη στρατηγικών για Γαλάζια Ανάπτυξη. Θα ενισχύσει τον ρόλο της ως κύρια εμπορική και οικονομική πύλη για κράτη της πρώην Γιουγκοσλαβίας.

Συνάφεια με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, με τις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων και το Green Deal

Οι 20 αρχές του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων ενσωματώνονται σε δύο επίπεδα: εξασφαλίζεται οριζόντια η τήρηση του συνόλου τους σε επίπεδο σχεδιασμού και μέσω και εξειδικεύονται ενεργητικά μέτρα προώθησης της εφαρμογής επιμέρους αρχών που συνδέονται με Ειδικούς Στόχους του ΕΚΤ+. Η επιλογή στόχων υπακούει στον διαχωρισμό δράσεων μεταξύ ΕΠ και τομεακών Προγραμμάτων. Το ΕΠ θα στηρίξει, μεταξύ άλλων, χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και δια βίου μάθηση, δικαίωμα των παιδιών σε οικονομικά προσιτή και καλή προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, ένταξη ατόμων με αναπηρία, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και φροντίδα για στέγαση και πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες στους αστέγους, κοινωνική ένταξη ατόμων που αντιμετωπίζουν φτώχεια, κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικό αποκλεισμό. Οι πράξεις που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ+ υλοποιούνται σύμφωνα με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (Green Deal/ GD) περιλαμβάνει στόχους για καθαρή ενέργεια, βιώσιμη βιομηχανία, οικοδόμηση και ανακαίνιση, βιώσιμη κινητικότητα, βιοποικιλότητα, πρωτοβουλία «από το αγρόκτημα στο πιρούνι» και εξάλειψη ρύπανσης. Οι επιλογές του ΕΠ συμβάλουν με:

- έργα καινοτομίας και ανάπτυξης για βιώσιμες μεθόδους παραγωγής
- προώθηση ρυθμιστικών, χωροταξικών και οικονομικών μέτρων και κινήτρων για βελτίωση περιβαλλοντικής απόδοσης και ενίσχυση βιομηχανικής συμβίωσης
- ενίσχυση ενεργειακής ανακαίνισης σε δημόσια κτήρια και υποδομές
- προώθηση έργων ΣΒΑΚ και ειδικά πράσινης μικρο-κινητικότητας και ηλεκτροκίνησης
- υποστήριξη καινοτομίας στον αγροδιατροφικό κλάδο
- παρεμβάσεις ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης σε περιοχές με ρύπανση, υποβάθμιση.

Το 2021 θα ολοκληρωθεί η Περιφερειακή Στρατηγική Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή: στο πλαίσιο της προσδιορίζονται 3 Οριζόντιες Δράσεις και άλλες επιμέρους για 16 οικονομικούς και κοινωνικούς τομείς. Οι δράσεις θα αποτελέσουν προτεραιότητες για Ειδικούς Στόχους των ΣΠ 2, 4 και 5.

Για τον στόχο «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη»:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Στόχος πολιτικής	Ειδικός στόχος ή ειδική προτεραιότητα *	Αιτιολόγηση
Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού	(i) Ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και την αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών	<p>Η Περιφέρεια αποτελεί τον 2^ο σημαντικότερο πόλο Έρευνας Τεχνολογικής Ανάπτυξης & Καινοτομίας (ΕΤΑΚ) της χώρας και παρουσιάζει αύξηση στις δαπάνες Ε&Α ως % του ΑΕΠ στην περίοδο 2015-2018. Η αύξηση όμως δεν προέρχεται από ιδιωτικές επενδύσεις (οι οποίες μειώνονται σε μεγάλο βαθμό στο ίδιο διάστημα) αλλά από δημόσιους ακαδημαϊκούς/ ερευνητικούς φορείς. Οι τελευταίοι κατέχουν την 2^η θέση πανελλαδικά στη απασχόληση ερευνητών. Ο συνδυασμός αυτών των σημείων οδηγεί στη διαπίστωση ότι υπάρχει σχετικά περιορισμένη ύπαρξη ιδιωτικών υποδομών και ανθρώπινων πόρων Ε&Α στην Περιφέρεια, με συνεπακόλουθη μειωμένη συνεισφορά τους στην περιφερειακή οικονομία.</p> <p>Η ΠΚΜ, αν και είναι καλά τοποθετημένη στο εθνικό σύστημα καινοτομίας ως προς την προσφορά γνώσης και τους ανθρώπινους πόρους του δημόσιου ακαδημαϊκού/ερευνητικού τομέα, εμφανίζει σημαντική απόκλιση από τα ευρωπαϊκά δεδομένα και δεν έχει ακόμα καταφέρει να μετασχηματίσει τα θετικά χαρακτηριστικά ΕΤΑΚ της, σε οικονομικούς πόρους και διεθνή ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα.</p> <p>Τέλος ο αριθμός δικτύων συνεργασίας και συστάδων μεταξύ επιχειρήσεων ή επιχειρήσεων και ερευνητικών κέντρων πρέπει να εκληφθεί μάλλον ως περιορισμένος, όπως και η συμμετοχή τους σε διεθνή καινοτομικά ή παραγωγικά δίκτυα και αλυσίδες αξίας με λίγες φωτεινές εξαιρέσεις.</p> <p>Οι παραπάνω διαπιστώσεις οδηγούν στην συνοπτική διατύπωση των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση εφαρμοσμένης έρευνας από τους ακαδημαϊκούς / ερευνητικούς φορείς σε πεδία αξιοποιήσιμα για τις ανάγκες της περιφερειακής οικονομίας με προτεραιότητα στους κλάδους RIS3. • Ενδυνάμωση ικανοτήτων εκμετάλλευσης της προσφερόμενης γνώσης για την παραγωγή προστιθέμενης αξίας προϊόντων και υπηρεσιών. • Ενίσχυση κοινών ερευνητικών προσπαθειών επιχειρήσεων και ακαδημαϊκών ή ερευνητικών φορέων για εισαγωγή όλων των μορφών καινοτομίας.
	ii) Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις	<p>Η παραγωγικότητα κατά μέσο όρο των τομέων της οικονομίας της ΠΚΜ είναι χαμηλή (κατά κεφαλή παραγόμενο προϊόν σε σχέση με τους αντίστοιχους δείκτες της ΕΕ) και μια από τις αιτίες θεωρείται η χαμηλή διείσδυση και αξιοποίηση των ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις. Οι ΤΠΕ αποτελούν έναν αναγνωρισμένο κλάδο οριζόντιας υποστήριξης με ύπαρξη κρίσιμης μάζας επιχειρήσεων στην ΠΚΜ κυρίως στην παροχή υπηρεσιών και λογισμικού γενικών επιχειρηματικών διαδικασιών για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας</p>

	<p>και επιχειρηματικότητας των κλάδων που υποστηρίζουν. Παρά το μέγεθός του ο κλάδος δεν δραστηριοποιείται ιδιαίτερα σε εξειδικευμένες περιοχές γνώσης, οι οποίες αναμένεται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στις τεχνολογίες του μέλλοντος. Γενικά, υπάρχει σημαντικό περιθώριο για εφαρμογή τεχνολογικών καινοτομιών, οι οποίες θα αποτελέσουν τη βάση νέων εργαλείων ΤΠΕ και σημαντικών εφαρμογών που εν δυνάμει αφορούν σε μεγάλο μέρος των παραγωγικών τομέων.</p> <p>Οι παραπάνω διαπιστώσεις οδηγούν στην συνοπτική διατύπωση των ακόλουθων αναπτυξιακών προτεραιοτήτων για την Περιφέρεια:</p> <ul style="list-style-type: none">• Ενίσχυση των καινοτόμων επιχειρήσεων ΤΠΕ (σκέλος προσφοράς ΤΠΕ) που αναπτύσσουν και εμπορεύονται προϊόντα και υπηρεσίες σε τομείς με ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες ανάπτυξης (τεχνητή νοημοσύνη, αυτόνομα «έξυπνα» ρομπότ, ανάλυση μεγάλου όγκου δεδομένων, επαυξημένη και εικονική πραγματικότητα, IoT, ή/και 3D Printing).• Υιοθέτηση ψηφιακών εργαλείων βελτίωσης παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητάς τους από τις επιχειρήσεις (σκέλος ζήτησης ΤΠΕ).• Επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού επιχειρησιακών πρακτικών και τομέα παροχής υπηρεσιών από το δημόσιο προς πολίτες και επιχειρήσεις.
(iii) Ενίσχυση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ	<p>Η ΠΚΜ αντιμετωπίζει κρίσιμα ζητήματα ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικότητας και σειρά από διαρθρωτικές αδυναμίες καθώς παρατηρείται διαχρονική υποχώρηση των παραγωγικών κλάδων μεταποίησης, γεωργίας και κατασκευών, ενώ, παράλληλα με τη μείωση εγχώριων επενδύσεων είναι πολύ χαμηλός ο βαθμός άμεσων ξένων επενδύσεων. Η οικονομία στηρίζεται σε μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις που απαντώνται κυρίως σε παραδοσιακούς κλάδους με χαμηλή παραγωγικότητα, καινοτομία και ανταγωνιστικότητα. Για τις επιχειρήσεις μέσης και υψηλής έντασης Ε&Α (τυπολογία ΟΟΣΑ) η αναλογία στο σύνολο νέων ιδρύσεων την περίοδο 2014-2018 παρουσιάζει εύρος 3,5%-4,25%. Γνωρίζοντας το μεγάλο βαθμό θνησιμότητας των ΝΕΕΤ συμπεραίνει κανείς την ανάγκη υιοθέτησης στοχευμένων μέσων στήριξης για τις επιχειρήσεις.</p> <p>Με βάση τα στοιχεία ΕΚΤ, η Περιφέρεια παρουσίασε τη μεγαλύτερη αναλογία καινοτόμων ΜΜΕ ως προς το σύνολο των επιχειρήσεων μεταξύ των Ελληνικών περιφερειών στην περίοδο 2016-2018. Στην ίδια αναφορά η θέση της σε ό,τι αφορά δαπάνες καινοτομίας (εξαιρουμένων Ε&Α) είναι 5η, ενώ με βάση το ποσοστό ΜΜΕ που συνεργάζονται με τρίτους για ανάπτυξη καινοτομιών η θέση της είναι η 6η. Ο συνδυασμός των παραπάνω δείχνει ότι οι επιχειρήσεις είναι διατεθειμένες να καινοτομήσουν χωρίς ιδιαίτερα μεγάλη επένδυση και χωρίς να προστρέξουν σε υποστήριξη τρίτων.</p> <p>Παρά το μικρό μέγεθος της τυπικής επιχείρησης, απουσιάζουν σημαντικοί συνεργατικοί σχηματισμοί που μπορούν να συνεισφέρουν στην επίτευξη οικονομικών κλίμακας και τοποθέτηση σε διεθνείς αλυσίδες αξίας. Οι διαπιστώσεις οδηγούν στη διατύπωση των ακόλουθων προτεραιοτήτων:</p>

		<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση και διαφοροποίηση των εμπεδωμένων κλάδων παραγωγής και παροχής υπηρεσιών με στόχο την αναβάθμιση της ικανότητάς τους προς όφελος της περιφερειακής οικονομίας. Επίτευξη κατάλληλων συνεργειών που θα οδηγήσουν σε ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της εξωστρέφειας της διείδυσης σε διεθνείς αλυσίδες αξίας του συνόλου των τομέων της οικονομίας, την επίτευξη οικονομιών κλίμακας, τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και την υιοθέτηση δράσεων κυκλικής οικονομίας. Δημιουργία ικανών οριζόντιων δομών με στόχο τη διέγερση και υποστήριξη του συνόλου των ΜΜΕ. Στήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας για την αντιμετώπιση της πανδημίας με στόχο την επιτυχή έξοδο των επιχειρήσεων που επλήγησαν από τις αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης.
	(iv) Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα	<p>Η αναβάθμιση δεξιοτήτων των εργαζομένων κρίνεται απαραίτητη στην σύγχρονη εποχή όπου υπάρχει συνεχής εμπλουτισμός με αναδυόμενες νέες τεχνολογίες σε ολόκληρο το φάσμα της κοινωνικής και οικονομικής πραγματικότητας. Οι τεχνολογικές εξελίξεις δημιουργούν νέες απαιτήσεις σε γνώσεις και δεξιότητες, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις ουσιαστικά δημιουργούν και «νέα» επαγγέλματα. Επομένως η απόκτηση νέων δεξιοτήτων (και ειδικά ψηφιακών δεξιοτήτων) θεωρείται αναπόσπαστο συστατικό από την ολοκληρωμένη στρατηγική πρόταση στο πλαίσιο της Έξυπνης Ανάπτυξης για την ΠΚΜ.</p> <p>Την ίδια στιγμή, η εμπειρία από την υλοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της ΠΠ 2014-2020, έδειξε ότι απαιτείται ενίσχυση των ικανοτήτων ανάπτυξης και διαχείρισης καινοτομίας στις υπάρχουσες δομές διακυβέρνησης της RIS3, σε περιφερειακό και σε εθνικό επίπεδο. Παράλληλα παρατηρείται έλλειμμα εξοικείωσης των δικαιούχων φορέων με το πνεύμα και τις δράσεις της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, γεγονός που κατά την προηγούμενη περίοδο απέτρεψε την ουσιαστική συμμετοχή τους στη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης. Παρόμοια ζητήματα διακυβέρνησης και κινητοποίησης των εκπροσώπων της τετραπλής έλικας στις παρεμβάσεις της RIS3 παρουσιάστηκαν και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.</p> <p>Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις, τα ακόλουθα σημεία αποτελούν συνοπτικά τις αναπτυξιακές προτεραιότητες για την Περιφέρεια:</p> <ul style="list-style-type: none"> Αναβάθμιση δεξιοτήτων των εργαζομένων με έμφαση στις αναδυόμενες νέες τεχνολογίες. Βελτίωση παραγωγικότητας και ευελιξίας στην αγορά εργασίας. Αναβάθμιση της θεσμικής ικανότητας των βασικών συμμετόχων του οικοσυστήματος καινοτομίας και επιχειρηματικότητας.
Μια πιο πράσινη χαμηλών εκπομπών	(i) Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των	<p>Η Κ. Μακεδονία έχει ιδιαίτερα υψηλές ενεργειακές ανάγκες, ως η δεύτερη μεγαλύτερη πληθυσμιακά περιφέρεια της χώρας και βρισκόμενη στο βόρειο – πιο ψυχρό – τμήμα αυτής. Το κτιριακό απόθεμα είναι στην πλειονότητα του παλαιό (>30 ετών), χωρίς ή με ελάχιστα χαρακτηριστικά ενεργειακής απόδοσης και</p>

<p>διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, κυκλικής οικονομίας, προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων</p>	<p>εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου</p>	<p>περιορισμού των απωλειών. Η ΠΚΜ (ΕΛΣΤΑΤ 2011) διαθέτει περίπου 600.000 κτίρια (14,6% χώρας) εκ των οποίων το 56,1% είχε δομηθεί πριν το 1981, το 81,5% πριν το 1995 και το 93,8% πριν το 2000. Σε αυτά περιλαμβάνονται 2.888 σχολικά κτίρια και 287 κτίρια υπηρεσιών υγείας. Τα κτίρια προ του 2000 διαθέτουν καθόλου ή ελάχιστες προδιαγραφές ενεργειακής αποδοτικότητας. Οι ανάγκες προσδιορίζονται συγκριτικά υψηλές στην Θεσσαλονίκη όπου συγκεντρώνονται οι μεγαλύτερες (και συνάμα πιο ενεργοβόρες) μονάδες υγείας, αθλητισμού – πολιτισμού και δημόσιας διοίκησης στην Βόρεια Ελλάδα και του παλαιού οικιστικού αποθέματος.</p> <p>Οι στόχοι του ΕΣΕΚ απαιτούν επενδύσεις στην ανακαίνιση του κτηριακού αποθέματος και των υποδομών. Η μείωση των εκπομπών των ΑτΘ κατά 56% σε σχέση με τα επίπεδα του 2005 και 42% σε σχέση με το 1990 ως το 2030 προϋποθέτει μείωση της κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση/ψύξη, παραγωγή ζεστού νερού και γενικά στη λειτουργία του οικιακού και κτηριακού εξοπλισμού. Απαιτείται συνεπώς σε βάθος 10ετίας χρηματοδοτική στήριξη για ενεργειακή αναβάθμιση της δημόσιας κτηριακής υποδομής, και την υποστήριξη των ευάλωτων λιγότερο εύπορων πληθυσμιακών ομάδων για να εξασφαλιστεί μια δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς ενεργειακή μετάβαση.</p> <p>Το Σ.Α.Ε.Ο. προσδιορίζει ότι «η βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας είναι απαραίτητο στοιχείο της ενεργειακής μετάβασης. Πρέπει να ενισχυθεί μέσα από προγράμματα κινήτρων για το κτιριακό απόθεμα στον οικιακό και τριτογενή τομέα και μέσα από την υποδειγματική δράση του δημόσιου τομέα για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των δημοσίων κτηρίων».</p> <p>Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις κύρια προτεραιότητα της ΠΚΜ είναι η ενίσχυση της ενεργειακής ανακαίνισης δημοσίων και ιδιωτικών κτιρίων.</p>
	<p>ii. Προαγωγή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων αιεφορίας που καθορίζονται σε αυτήν</p>	<p>Σύμφωνα με τα στοιχεία 1/2021 η παραγωγή ΑΠΕ στην Ελλάδα ανέρχεται σε 7,4 GW. Το 2020 η συμμετοχή των ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα ήταν 38,14% (Αιολική -20,35%, Ηλιακή -9,67 %, Υ/Η -7,19 % Η Κεντρική Μακεδονία συμβάλει καθοριστικά στην διαμόρφωση αυτών των μεγεθών κατέχοντας την 1^η θέση δυναμικότητας ως προς την εγκατεστημένη ισχύ Φ/Β και την 3^η ως προς την Αιολική ενέργεια. Διαθέτει αξιόλογο αιολικό και ηλιακό δυναμικό, ενώ κατά περιοχές εντοπίζονται εκτεταμένα γεωθερμικά πεδία χαμηλής και μέσης ενθαλπίας το οποίο είναι σε μεγάλο βαθμό ανεκμετάλλευτο. Η περαιτέρω εκμετάλλευση του δυναμικού αυτού είναι απαραίτητη για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ που αφορούν την αύξηση του μεριδίου ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ (60% ως το 2030) και μείωσης των εκπομπών Αερίου του Θερμοκηπίου (ΑτΘ).</p> <p>Η επίτευξη των στόχων για τις ΑΠΕ θα υποστηριχθεί κυρίως μέσα από μηχανισμούς της αγοράς και από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας RRF. Για το ΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας 2021-2027 προτεραιότητα αποτελεί η ενσωμάτωση ΑΠΕ και η ενίσχυση της αυτοπαραγωγής σε κτηριακές εγκαταστάσεις και υποδομές – εκτάσεις του δημοσίου με στόχο την εξυπηρέτηση ιδίων αναγκών (μη παραγωγή κέρδους).</p>

<p>(iv) Προαγωγή της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης των κινδύνων και της ανθεκτικότητας στις καταστροφές</p>	<p>Η ΚΜ έχει μεγάλη ευαισθησία στις επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής. Η Μεσογειακή παράκτια ζώνη είναι ιδιαίτερα ευάλωτη κλιματική ζώνη, ενώ σε πολλές περιπτώσεις η μη ή κακώς οργανωμένη ανάπτυξη χρήσεων γης μεγεθύνει επικείμενους κινδύνους. Τα τελευταία έτη παρατηρούνται καταστροφές με απώλεια ζωών και μεγάλο υλικό κόστος (2005, 2007, 2019). Το Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ - 2021) αναγνωρίζει σημαντικούς κινδύνους από την κλιματική αλλαγή σε όλους τους τομείς. Ως μεγάλης πιθανότητας εμφάνισης επιπτώσεων βραχυπρόθεσμου ή μεσοπρόθεσμου ορίζοντα αναγνωρίζει για την ΠΚΜ: την αύξηση κινδύνου εκδήλωσης πυρκαγιάς, καταστροφής δασικών εκτάσεων, απώλειας ενδιαιτημάτων, υποβάθμιση του εδαφικού πόρου, εισβολής ξενικών ειδών, μείωσης της αλιευτικής παραγωγής, της τροφοδοσίας του νερού των υδροφόρων οριζώντων. Επίσης, την αύξηση της έντασης των βροχοπτώσεων και των πλημμυρών που θα προκαλέσουν τραυματισμούς, θανάτους και καταστροφή περιουσίας και υποδομών, την ερημοποίηση, διάβρωση ακτών - καταστροφές παράκτιων υποδομών, υποβάθμιση αισθητικής του τοπίου, μείωση της θερμικής άνεσης στις πόλεις / επέκταση του φαινόμενου Αστικής Θερμικής Νησίδας, την πρόκληση μερικών ή ολικών καταστροφών σε ευαίσθητα ιστορικά μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους.</p> <p>Το ΕΠ ΚΜ θα υποστηρίξει την προσαρμογή της Περιφέρειας στην Κλιματική Αλλαγή και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της σε συνέργεια με το ΕΠ Πολιτικής Προστασίας το ΕΠ Περιβάλλοντος-Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΠΕΚΑ), το Ελλάδα 2.0 και τα άλλα μέσα. Στο πλαίσιο της επικουρικότητας θα ενισχύσει τον εξοπλισμό πολιτικής προστασίας για τοπικούς και περιφερειακούς φορείς, οι οποίοι ως τομέα αρμοδιότητας έχουν τις παρεμβάσεις επί του οδικού δικτύου (π.χ. εκχιονισμός), την άμεση παρέμβαση διευθέτησης και απομάκρυνσης εμποδίων σε πλημμύρες, την ειδοποίηση και οργάνωση του κοινού σε σεισμούς και γενικότερα την επικουρική συνδρομή των δυνάμεων ασφαλείας στο σύνολο των φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών.</p>
<p>(v) Προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού</p>	<p>Η Κεντρική Μακεδονία βρίσκεται κατάντη των λεκανών απορροής τριών μεγάλων ποταμών (εκ των οποίων δύο διασυνοριακοί). Τα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα ποιότητας και επάρκειας, κυρίως στην παράκτια ζώνη. Το μεγαλύτερο μέρος των υπογείων υδάτων χαρακτηρίζεται ότι χρήζει προστασίας, αντιμετωπίζει προβλήματα ρύπανσης (υψηλές συγκεντρώσεις νιτρικών γεωργικής και αστικής προέλευσης), υφαλμύρυνσης λόγω υπεράντλησης σε χαμηλής δυναμικότητας υδροφορείς, αλλά και κατά τόπους προβλήματα φυσικής υποβάθμισης (αρσενικό). Η κλιματική αλλαγή και ο περιορισμός των «παραγωγικών» βροχοπτώσεων απειλεί περεταίρω την επάρκεια και την ποιότητα των υδάτινων πόρων.</p> <p>Η ποιότητα των υδάτων επηρεάζεται καθοριστικά από τις ανθρωπογενείς χρήσεις. Η Κεντρική Μακεδονία ποσοτικά έχει καλύψει τις απαιτήσεις αναφορικά με την οδηγία 91/271/ΕΚ, ωστόσο νέες ανάγκες έχουν προκύψει καθώς μεγάλο μέρος των ΕΕΛ είναι παλαιάς τεχνολογίας με ελάχιστη ενεργειακή αποδοτικότητα και κίνδυνο απαξίωσης του εξοπλισμού που μπορεί να τις θέσει εκτός λειτουργίας.</p>

	<p>Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις, τα ακόλουθα σημεία αποτελούν συνοπτικά τις αναπτυξιακές προτεραιότητες για την Περιφέρεια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η παροχή πόσιμου ύδατος σε όλους και η εξασφάλιση της ποιότητας και της ποσότητας ύδατος για τις οικιστικές περιοχές. • Η προστασία των υδατικών πόρων από κάθε μορφή ρύπανσης.
(vi). Προαγωγή της μετάβασης σε μια κυκλική και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία	<p>Η ΚΜ υστερεί στην επίτευξη των ποσοτικών στόχων βιώσιμης διαχείρισης των στερεών απορριμμάτων. Η υστέρηση οφείλεται εν μέρει στην έλλειψη υποδομών για το μητροπολιτικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης (υπό κατασκευή, χρηματοδοτούνται από ΕΠ ΠΕΚΑ 2021-2027) και στην ανάγκη αναδιάρθρωσης του συστήματος συλλογής και διαλογής στην Πηγή (ΔσΠ).</p> <p>Η επίτευξη των στόχων για το 2030 απαιτεί την αύξηση του διαχωρισμού στην πηγή, η οποία μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση του πληθυσμού άλλα και την ενίσχυση των τοπικών υποδομών ΔσΠ για ρεύματα ογκωδών ΑΣΑ που δεν καλύπτονται από συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης.</p> <p>Το 2018 εκπονήθηκε η Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία, ενώ το 2021 εξειδικεύτηκε το σχέδιο δράσης για αυτήν, που περιλαμβάνει παρεμβάσεις διαχειριστικού και οργανωτικού κυρίως χαρακτήρα που θα επιτρέψουν σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς να εκμεταλλευτούν τις δυνατότητες που προσφέρει η κυκλική οικονομία. Οι θεσμικές και οι οριζόντιες δράσεις για την μετάβαση στην Κυκλική Οικονομία θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΠ ΠΕΚΑ 2021-2027</p> <p>Οι κύριες ελλείψεις της Περιφέρειας σε υποδομές (ΜΕΑ, ΜΕΒΑ Θεσσαλονίκης) θα καλυφθούν από το ΕΠ. Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή 2021-2027. Το ΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας θα υποστηρίξει έργα που στοχεύουν στην αύξηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος διαχείρισης που αναπτύσσεται μέσω του ΠΕΣΔΑ (όπως προβλέπεται να αναθεωρηθεί για την επίτευξη των στόχων του νέου ΕΣΔΑ). Για τον στόχο αυτό και επειδή η χρηματοδότηση των υποδομών και της αναδιάρθρωσης του συστήματος συλλογής στους οικισμούς θα χρηματοδοτηθεί από άλλα μέσα, θα εστιάσει σε:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενημέρωση και εκπαίδευση πολιτών στις ορθές πρακτικές διαχείρισης των απορριμμάτων και την κυκλική οικονομία σύμφωνα με το πλαίσιο της εθνικής πολιτικής για τον περιορισμό των αποβλήτων. • Τοπικές υποδομές ΔσΠ και οργάνωσης των ΤοΣΔΑ • Προώθηση της λειτουργίας αγορών στα πρότυπα της κυκλικής οικονομίας.
(vii) Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, της	<p>Οι πόλεις και κυρίως η Θεσσαλονίκη αντιμετωπίζουν σημαντικό ποιοτικό και ποσοτικό έλλειμμα πρασίνου και υποβαθμισμένη αστική οικολογία. Η μικρή έκταση και ο κατακερματισμός των μπλε και πράσινων επιφανειών επηρεάζει αρνητικά την ποιότητα ζωής στις κεντρικές περιοχές, μειώνει τις ικανότητες του αστικού περιβάλλοντος να εκτονώσει και απορροφήσει τις εκροές που προκαλούν ρύπανση και δημιουργεί</p>

	<p>βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές και μείωση κάθε μορφής ρύπανσης</p>	<p>κοινωνικές ανισότητες λόγω περιορισμένης πρόσβασης ευπαθών και ευάλωτων ομάδων σε πράσινους και ανοικτούς χώρους υψηλής ποιότητας. Η έλλειψη έγινε ιδιαίτερα αισθητή στην περίοδο των περιοριστικών μέτρων της πανδημίας. Η ύπαρξη υποβαθμισμένων πράσινων και μπλε επιφανειών επηρεάζει αρνητικά την ανθεκτικότητα και την ικανότητα του αστικού χώρου να αποσβένει τις αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (αστική νήσος θερμότητας, πλημμυρικός κίνδυνος κ.α.).</p> <p>Στον εξωαστικό χώρο η Περιφέρεια διαθέτει σημαντικό δυναμικό φυσικών περιοχών και ειδών ευρωπαϊκού και εθνικού ενδιαφέροντος: υδροβιότοπους, λιμναία / ποτάμια συστήματα και ορεινά, δασικά οικοσυστήματα. Τα συστήματα αντιμετωπίζουν απειλές από κλιματικούς ή ανθρωπογενείς κινδύνους και ελλείμματα στην διαχείριση τους, συμπεριλαμβανομένης της οριστικοποίησης του χωροταξικού σχεδιασμού / και της ρύθμισης των συγκρούσεων χρήσεων.</p> <p>Το σύνολο των αναγκών βιοποικιλότητας και διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, όπως και η ανάπτυξη της βιο-οικονομίας θα αντιμετωπιστεί από Εθνικά μέσα (ΕΠ ΠΕΚΑ 2021-2027, Ε.Σ.Α.Α.).</p> <p>Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις, τα ακόλουθα σημεία αποτελούν συνοπτικά τις αναπτυξιακές προτεραιότητες για την Περιφέρεια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναβάθμιση των πράσινων και μπλε επιφανειών και των υπηρεσιών που προσφέρουν στις πόλεις. • Ενίσχυση – διαμόρφωση πράσινων διαδρόμων που συνδέουν το αστικό με το περιαστικό οικοσύστημα • Παρακολούθηση και καταγραφή περιβαλλοντικών συνθηκών στα αστικά κέντρα
<p>Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω ενίσχυσης της κινητικότητας</p>	<p>(ii) Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και στη διασυνοριακή κινητικότητα.</p>	<p>Η ανάπτυξη συνδυασμένων μεταφορών στην Κ. Μακεδονία είναι κεφαλαιώδους σημασία για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και την αποτελεσματική περιβαλλοντική απόδοση. Υπάρχει σημαντικός όγκος έργων που βρίσκονται υπό υλοποίηση: διατροφικές συνδέσεις Θεσσαλονίκης και λιμανιού. ανάπτυξη του Σιδηρόδρομου προς συνοριακό σταθμό Προμαχώνα και Α. Μακεδονία Θράκη, αναβάθμιση του Λιμένα και του Αεροδρομίου.</p> <p>Στον μητροπολιτικό χώρο ζητήματα ασφάλειας εντοπίζονται στο περιφερειακό δίκτυο και κυρίως στις περιοχές διάχυσης εμπορικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων. Σε αυτές η έλλειψη παράπλευρου δικτύου γύρω από πρωτεύουσες αρτηρίες και η διάνοιξη παράτυπων ή μη τεχνικά επαρκών συνδέσεων προκαλούν προβλήματα ασφαλείας. Παράλληλα, εντοπίζονται ελλείπουσες συνδέσεις που δημιουργούν σημαντικά προβλήματα συμφόρησης με περιβαλλοντικό αντίκτυπο.</p> <p>Εκτός Θεσσαλονίκης, το οδικό δίκτυο αναπτύσσεται σταδιακά με την ολοκλήρωση κάθετων συνδέσεων στους αυτοκινητοδρόμους. Ελλείψεις παρουσιάζονται κύρια στο δυτικό τμήμα της περιφέρειας και σε τουριστικές περιοχές. Ειδικά σε αρκετές από τις τελευταίες απουσιάζουν σύγχρονες υποδομές τουριστικών λιμένων που θα ενισχύσουν το προϊόν του τουρισμού στο πλαίσιο της γαλάζιας ανάπτυξης.</p>

		<p>Τα έργα νέων μεταφορικών υποδομών και δικτύων θα καλυφθούν από χρηματοδοτικούς μηχανισμούς και μέσα του ΕΠ ΥΜΕΤ 2021-27, του Ε.Σ.Α.Α., δάνεια ΕΤΕπ, ιδιωτικούς πόρους. Τα μέσα θα καλύψουν κύρια τον Σιδηρόδρομο και τις υπερτοπικές μεταφορικές υποδομές (Λιμάνι, Αεροδρόμιο) που περιλαμβάνονται στα TEN-T.</p> <p>Το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-27 θα εστιάσει στην κάλυψη ελλειπουσών οδικών συνδέσεων του περιφερειακού συστήματος με σημειακές ή γραμμικές παρεμβάσεις που ενισχύουν την οδική ασφάλεια και μειώνουν την όχληση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ολοκλήρωση συνδέσεων και ελλειπουσών οδικών τμημάτων περιφερειακών συνδέσεων παραγωγικών και αστικών κέντρων με υποδομές TEN-T. • Παρεμβάσεις σε άξονες με ζητήματα οδικής ασφάλειας ή υψηλό κορεσμό της υπάρχουσας υποδομής.
Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (ΕΤΠΑ)	(i) Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της ικανότητας ένταξης των αγορών εργασίας και της πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης των κοινωνικών υποδομών και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας	<p>Η ΠΚΜ συγκαταλέγεται στις περιφέρειες με την υψηλότερη ανεργία στην Ευρώπη. Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας που δημιουργήθηκαν την περίοδο της οικονομικής κρίσης, έχουν επανακάμψει μετά από μια σύντομη περίοδο σχετικής μείωσης λόγω της πανδημίας COVID-19. Παρόλο που η ανεργία στην Περιφέρεια είναι ένα γενικό ζήτημα, εμφανίζει σαφή κοινωνικά χαρακτηριστικά καθώς άνεργοι είναι περισσότερο γυναίκες, νέοι και άτομα με βασικά εκπαιδευτικά προσόντα (απόφοιτοι β΄θμιας).</p> <p>Η ανεργία και αντίστοιχα η χαμηλή συμμετοχή στην αγορά εργασίας έχουν εθνική διάσταση και η διαχείριση των μηχανισμών παρακολούθησης της αγοράς εργασίας έχει κεντρική διάθρωση. Με βάση την δομή αυτή κύρια ανάγκη της περιφέρειας είναι η κάλυψη των υποδομών και των συστημάτων που θα επιτρέψουν την ακόμα αποτελεσματικότερη εφαρμογή των πολιτικών ένταξης στην αγορά εργασίας και εύρεσης απασχόλησης.</p> <p>Η αντιμετώπιση της ανεργίας είναι σύνθετη πρόκληση στην οποία θα συμβάλουν όλοι οι Στόχοι Πολιτικής, υποστηρίζοντας ο κάθε ένας στον τομέα του την προοπτική δημιουργίας νέων βιώσιμων θέσεων εργασίας και γενικών υποδομών – εξωτερικών οικονομιών που θα συμβάλουν σε αυτή. Σε εθνικό επίπεδο θα χρηματοδοτηθούν δράσεις που στοχεύουν σε θεσμικά μέτρα και μέτρα αναδιοργάνωσης του των δομών υποστήριξης της απασχόλησης καθώς και μέτρα υποστήριξης ανέργων. Το Πρόγραμμα ΠΚΜ συμπληρωματικά θα υποστηρίξει υποδομές για την ενίσχυση δομών ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, συστημάτων πληροφόρησης, ενίσχυση του Περιφερειακού μηχανισμού διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας, δομές για την εφαρμογή της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων .</p>
	(ii) Βελτίωση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης,	<p>Η ένταξη των παιδιών ηλικίας 4 ετών στην υποχρεωτική εκπαίδευση έχει αυξήσει τις κτηριακές ανάγκες προσχολικής εκπαίδευσης με αποτέλεσμα πολλές μονάδες να λειτουργούν σε μισθωμένες εγκαταστάσεις ή με κορεσμό. Στην α΄ βάρθμια και β΄ βάρθμια εκπαίδευση εντοπίζονται επίσης σχολεία σε μισθωμένες</p>

	<p>κατάρτισης και δια βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και on line εκπαίδευσης και κατάρτισης</p>	<p>εγκαταστάσεις. Η συμπεριληπτική εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες υστερεί σε υποστηρικτική εκπαιδευτική υποδομή, εξοπλισμό και υποδομή εξυπηρέτησης καθημερινών αναγκών. Σημαντικές παραμένουν οι ανάγκες σύγχρονου εκπαιδευτικού και ψηφιακού εξοπλισμού που θα προσφέρει σύγχρονες βασικές και ψηφιακές δεξιότητες. Μία αναδυόμενη ανάγκη σχετίζεται με το ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών κτηρίων (κυρίως στα αστικά κέντρα) αποτελείται από προ του 1981 κτήρια, χωρίς επαρκή αντισεισμική θωράκιση. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση οι κυριότερες ανάγκες αφορούν εξοπλισμό και εκσυγχρονισμό των εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων.</p> <p>Η πανδημία COVID-19 ανέδειξε την πρόκληση επείγουσας προσαρμογής του συστήματος σε έκτακτες καταστάσεις, τις λύσεις που μπορεί να προσφέρει η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και τις αδυναμίες (κίνδυνος αποκλεισμού) που μπορούν να προκαλέσουν ελλείψεις σε εξοπλισμό και δεξιότητες.</p> <p>Το ΠΕΠ θα επικουρήσει το ΕΠ Αναβάθμιση Ανθρώπινου Δυναμικού και Δια Βίου Μάθησης (ΑΝΑΔΔΒΜ) στις δράσεις ΕΚΤ+. Δια του ΕΤΠΑ θα εστιάσει στην κάλυψη υποδομών και εξοπλισμού με έμφαση στα εξής: βελτίωση ποιότητας, άρση αποκλεισμού, ενίσχυση βιωματικής προσέγγισης και ψηφιακός μετασχηματισμός συστήματος στο πλαίσιο του «Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης».</p> <p>Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις, τα ακόλουθα σημεία αποτελούν συνοπτικά τις αναπτυξιακές προτεραιότητες για την Περιφέρεια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση υποδομών εκπαίδευσης για όλες τις βαθμίδες • Ενίσχυση εξοπλισμού εκπαίδευσης για όλες τις βαθμίδες • Παρεμβάσεις σε υποδομές για την άρση του αποκλεισμού στην εκπαίδευση • Ενίσχυση της ανθεκτικότητας των εκπαιδευτικών υποδομών έναντι φυσικών κινδύνων
--	--	--

	<p>(iii) Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες</p>	<p>Η ΠΚΜ παρουσιάζει υψηλά ποσοστά πληθυσμού που απειλείται από κίνδυνο φτώχειας. Οι ανάγκες για Κοινωνικές Δομές Άμεσης Αντιμετώπισης της Φτώχειας είναι υψηλές και επικεντρώνονται στην κάλυψη των βασικών δυσκολιών και προκλήσεων: ανεργία, αδυναμία συντήρησης ιδίων και οικογενειών, αποπληρωμή χρεών, εύρεση εργασίας και στέγης. Ειδικά στα αστικά κέντρα, βασικό πρόβλημα είναι η κοινωνική ένταξη, με την ανάπτυξη νέων δομών ψυχικής υγείας και δομών για θέματα αναπηρίας να είναι σε προτεραιότητα. Ιδιαίτερα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες ζητούμενο είναι η προαγωγή ενός κοινωνικού μοντέλου βάσει της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, που προωθεί την ανεξάρτητη διαβίωση των ΑμΕΑ, την υποστήριξη της οικογενειακής φροντίδας και την αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας.</p> <p>Η Κεντρική Μακεδονία αντιμετωπίζει σημαντικό ζήτημα γήρανσης, ιδιαίτερα στα ημι-αστικά κέντρα και την ύπαιθρο, γεγονός που δημιουργεί ανάγκες υποστήριξης της αυτόνομης διαβίωσης ηλικιωμένων. Η COVID-19 προσδιορίζει, μεσοπρόθεσμα, αύξηση αναγκών για την κοινωνικοοικονομική ένταξη. Στις ανάγκες συμπεριλαμβάνεται η αντιμετώπιση της έμφυλης βίας που σε περιόδους κρίσεων παρουσιάζει εξάρσεις.</p> <p>Το ΠΕΠ θα ενισχύσει την δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμό των δομών παροχής κοινωνικών υπηρεσιών για περιθωριοποιημένες, ευπαθείς και ευάλωτες ομάδες. Παράλληλα θα υποστηρίξει την προαγωγή της «ασημένιας οικονομίας», ως πρόκλησης με ευρύτερες επιπτώσεις.</p>
	<p>(iv) Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και προώθηση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την</p>	<p>Στην Κεντρική Μακεδονία λειτουργούν 8447 κλίνες ή 450,53 ανά 100.000 κατοίκους, ελαφρώς μικρότερο από τον μ.ο. ΕΕ27. Το προσδόκιμο ζωής ανέρχεται στα 81,7 χρόνια. Το σύστημα υγείας αντιμετώπισε πρωτόγνωρη πίεση τον χειμώνα 2020/2021 λόγω της COVID-19, ενώ τα τελευταία χρόνια στην αύξηση των αναγκών έχει συμβάλει η αύξηση των προσφυγικών ροών και η κάλυψη των υγειονομικών αναγκών τους. Οι ανάγκες περιλαμβάνουν αντίστοιχα και τον τομέα της Ψυχικής Υγείας. Στον τομέα της τριτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης η Κεντρική Μακεδονία έχει έναν μητροπολιτικό ρόλο που εξυπηρετεί τις λοιπές Περιφέρειες της Βόρειας Ελλάδας, άλλα και τα κράτη των Νότιων Βαλκανίων. Οι υπάρχουσες κτηριακές υποδομές είναι σχετικά γερασμένες, ενώ η συνεχής ιατρική πρόοδος δημιουργεί ανάγκες εκσυγχρονισμού του εξοπλισμού. Στον τομέα της Πρωτοβάθμιας Περίθαλψης ζητούμενο είναι η ενεργοποίηση και η ενίσχυση της θέσης της στο οικοσύστημα υγείας και περίθαλψης.</p> <p>Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις, τα ακόλουθα σημεία αποτελούν συνοπτικά τις αναπτυξιακές προτεραιότητες για την Περιφέρεια:</p>

<p>ιδρυματική στην φροντίδα βασισμένη στην κοινότητα και στην οικογένεια</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Τη δημιουργία, επέκταση και τον εκσυγχρονισμό των υποδομών και του εξοπλισμού υγείας. • Τη δημιουργία και ενίσχυση των υποδομών και του εξοπλισμού για την Ψυχικής Υγείας και Πρωτοβάθμιας περίθαλψης.
	<p>(v) . Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, κοινωνική ένταξη και κοινωνική καινοτομία</p>	<p>Η αποτελεσματικότερη διασύνδεση της πολιτιστικής κληρονομιάς με την οικονομική ανάπτυξη μέσω του τουρισμού, άλλα και άλλων κλάδων όπως η έρευνα, η δημιουργική οικονομία, η σύγχρονη εκπαίδευση, η κοινωνική οικονομία, η αγροδιατροφή και η προώθηση των προϊόντων, είναι στρατηγικής σημασίας για την ανάπτυξη της Περιφέρειας.</p> <p>Ο τουρισμός στην Περιφέρεια είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος στην παράκτια ζώνη, στηρίζεται στην αξιοποίηση του φυσικού πλεονεκτήματος χωρίς ωστόσο να διασφαλίζει την βιώσιμη διαχείριση του και να το αξιοποιεί προς όφελος της ανταγωνιστικότητας. Ελλείμματα παρατηρούνται σε ζητήματα παροχής υπηρεσιών ποιότητας, συγκρούσεων χρήσεων γης, προστασίας της βιοποικιλότητας, ασφάλειας στην πρόσβαση και την μικροκινητικότητα (εντός προορισμού). Η ολοκληρωμένη τουριστική – πολιτιστική ανάπτυξη, παράλληλα με την εξειδίκευση μέτρων προστασίας και βιώσιμης – έξυπνης αξιοποίησης του περιβάλλοντος δίνει την δυνατότητα δημιουργίας προστιθέμενης αξίας στο τουριστικό προϊόν και προοπτική δημιουργίας νέων βιώσιμων θέσεων εργασίας και αύξησης των εισοδημάτων.</p> <p>Για την δημιουργία ωστόσο της αξίας αυτής θα πρέπει η ανταγωνιστικότητα της Περιφέρειας να διαμορφωθεί στην ποιοτική ανάδειξη των πολιτιστικών και φυσικών πλεονεκτημάτων. Η ανάδειξη αυτή περιλαμβάνει πρωτίστως την βελτίωση της χωρίς αποκλεισμούς και της ισότιμης πρόσβασης στους τουριστικούς πόρους για όλες τις ομάδες του πληθυσμού και ιδιαίτερα για ηλικιωμένους (ασημένια οικονομία) και άτομα με αναπηρία.</p> <p>Η βιωσιμότητα και ανθεκτικότητα του τουρισμού στηρίζεται επίσης στην διαφύλαξη και την προστασία της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς</p> <p>Το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα επενδύσει στην βιώσιμη, ανθεκτική και χωρίς αποκλεισμούς τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας και την προώθηση του πολιτισμού και της δημιουργικής οικονομίας ως μέσα οικονομικής και κοινωνικής προόδου. Θα εστιάσει ειδικότερα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • στην οργάνωση του περιφερειακού τουριστικού προϊόντος, στην βελτίωση της προσβασιμότητας και της δυνατότητας συμμετοχής των ΑμΕΑ σε τουριστικές και πολιτιστικές υπηρεσίες, • την αντιμετώπιση των χωρικών επιπτώσεων του τουρισμού και την ρύθμιση συγκρούσεων σε τουριστικές περιοχές, • Την δημιουργία και ανάδειξη συνδέσεων τουρισμού – πολιτισμού και την ενσωμάτωση των πολιτιστικών πόρων και της κληρονομιάς στο τουριστικό προϊόν, • Την υποστήριξη θεσμών και δομών παραγωγής σύγχρονου πολιτισμού και της δημιουργικής

		<p>βιομηχανίας.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Την δημιουργία και ανακαίνιση της ειδικής τουριστικής υποδομής με στόχους την κάλυψη ελλείψεων στην παροχή ενός ολοκληρωμένου ποιοτικού τουριστικού προϊόντος, την ενίσχυση της ενεργειακής αποδοτικότητας και την λειτουργία της χωρίς αποκλεισμούς.
Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (ΕΚΤ)	<p>4α. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας</p>	<p>Ο ρυθμός ανεργίας στην ΠΚΜ κατά την περίοδο της δημοσιονομικής κρίσης ανήλθε στο 30,2% και εξακολουθεί να παραμένει υψηλός. Την τελευταία 5ετία η απασχόληση ανακάμπτει αργά αλλά εξακολουθεί να είναι σε χαμηλά επίπεδα, ιδίως σε σύγκριση με την ευρωπαϊκή εξέλιξη, ένδειξη της αποδυνάμωσης του παραγωγικού ιστού της Περιφέρειας. Ο δείκτης μακροχρόνιας ανεργίας είναι πολύ υψηλός γεγονός που σημαίνει ότι η ανεργία οφείλεται σε δομικούς πέρα από τους συγκυριακούς (οικονομική κρίση) παράγοντες και επομένως πολύ δύσκολα ή ευκαιριακά μόνο θα περιοριστεί αν δεν προχωρήσει η αναδιάταξη του παραγωγικού δυναμικού με παράλληλη επανένταξη των μακροχρόνια ανέργων στην αγορά εργασίας μέσω μαζικής επανακατάρτισής του και μέσω μηχανισμών που θα εξασφαλίζουν ευελιξία με ασφάλεια (flexicurity). Ανησυχητικός είναι ο δείκτης των νέων εκτός αγοράς εργασίας ή/και εκτός εκπαίδευσης (16,1% - υψηλότερος κατά 2 μονάδες του εθνικού δείκτη).</p> <p>Η ελαφριά ανάκαμψη της περιόδου 2015-2019 ανακόπηκε το 2020 λόγω της πανδημίας. Το ποσοστό ανεργίας το Β' Τρίμηνο του 2020 ανήλθε σε 18,8% έναντι 16,7% του εθνικού μέσου όρου, ενώ η κρίση λόγω της νόσου COVID-19 ενδέχεται να επιδεινώσει και πάλι την κοινωνική κατάσταση μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού και να αυξήσει την εισοδηματική ανισότητα και τον κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Τα ποσοστά αυτά αναμένεται να αυξηθούν λόγω της επιμήκυνσης της κρίσης και καθώς σταδιακά θα «αποσύρονται» μέτρα στήριξης θέσεων εργασίας. Στο σύνολο των ανέργων στην ΠΚΜ τον Ιούνιο του 2021 το 65% ήταν γυναίκες το 34,6% 30-44 ετών και το 45,4% δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.</p> <p>Τα γενικά μέτρα για την απασχόληση, λόγω της καθολικότητας του ζητήματος θα αναπτυχθούν σε εθνικό επίπεδο. Η περιφερειακή πολιτική θα εστιάσει στην ανάπτυξη των συνθηκών και την εκμετάλλευση των ευκαιριών που μπορούν να προκύψουν για την απασχόληση σε τοπικό επίπεδο και στο πλαίσιο των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων</p>
	<p>4στ. Προώθηση της ίσης και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και</p>	<p>Ο στόχος της ευρωπαϊκής εγγύησης για το Παιδί, είναι η πρόληψη και η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, διασφαλίζοντας την πρόσβαση των παιδιών που έχουν ανάγκη σε μια σειρά βασικών υπηρεσιών που περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την εκπαίδευση και φροντίδα στην πρώιμη παιδική ηλικία και τις σχολικές δραστηριότητες.</p> <p>Η ΠΚΜ, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΙΕΠ εμφανίζει σχετικά χαμηλή σχολική διαρροή σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης (κάτω του μ.ο. χώρας) σε επίπεδο γενικού πληθυσμού. Η σχολική διαρροή, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΠΕΣΚΕ εντοπίζεται κυρίως σε ειδικές κοινωνικές ομάδες με σαφή κοινωνικο-οικονομικά και</p>

	<p>επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περαιτέρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες</p>	<p>πολιτιστικά χαρακτηριστικά όπως οι Ρομά και οι μετανάστες. Στην προσχολική εκπαίδευση, οι δράσεις υποστήριξης ένταξης που υλοποιούνται περιλαμβάνουν οικονομικά και κοινωνικά κριτήρια, έχουν ωστόσο μέχρι σήμερα οριζόντια μορφή και εφαρμογή.</p> <p>Σημαντικές ανάγκες εντοπίζονται σε σχέση με την ίση και ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση όλων των βαθμίδων, στα παιδιά ΑμεΑ και τα παιδιά με ειδικές μαθησιακές ανάγκες. Μεγάλο μέρος των εκπαιδευτικών υποδομών όλων των βαθμίδων στερείται υποδομών προσβασιμότητας και ειδικού εξοπλισμού για ΑμεΑ (ΕΤΠΑ βλ. ΕΣ4.ii). Πέρα όμως από τις υποδομές απαιτείται η στήριξη των ομάδων αυτών σε επίπεδο εξατομικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης και συμβουλευτικής.</p> <p>Η Πανδημία COVID-19 κατέδειξε το πρόβλημα του ψηφιακού αποκλεισμού στις ευάλωτες οικονομικά ομάδες, άλλα και την απαίτηση προσαρμογής του εκπαιδευτικού ψηφιακού περιεχομένου και εξοπλισμού για μαθητές με ειδικές ανάγκες. Η πανδημία συνέδεσε άμεσα τον κίνδυνο του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού με την τυπική εκπαίδευση, με επικείμενες επιπτώσεις την όξυνση των κοινωνικών ανισοτήτων.</p> <p>Το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα υποστηρίξει τα παιδιά σε ανάγκη και τους μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε επίπεδο προσχολικής και σχολικής εκπαίδευσης.</p>
	<p>4ζ. Προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανεπίδευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκόλυνση των μεταβάσεων σταδιοδρομίας και προώθηση της</p>	<p>Η Σ.Α.Ε.Ο. επισημαίνει ότι η εμπειρία πολλών χωρών δείχνει ότι ένα πολύ σημαντικό τμήμα της διά βίου μάθησης των εργαζομένων αλλά και του πληθυσμού γενικότερα αναλαμβάνεται από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Άλλωστε, τις τελευταίες δεκαετίες το μερίδιο των πτυχιούχων στο σύνολο του εργατικού δυναμικού και του πληθυσμού έχει αυξηθεί σημαντικά. Η αναβάθμιση (upskilling) και η ανανέωση (reskilling) των δεξιοτήτων τους απαιτεί την επέκταση του ρόλου των πανεπιστημίων στη δια βίου μάθηση. Η τάση αυτή έχει ήδη ξεκινήσει και στη χώρα μας και αναμένεται να ενισχυθεί τα επόμενα χρόνια, ενώ υπάρχουν μεγάλα περιθώρια συνεργασίας των πανεπιστημίων με την επιχειρηματική κοινότητα, με όφελος και για τα δύο μέρη.</p> <p>Η συμμετοχή στη δια βίου μάθηση, στην Περιφέρεια όπως και σε επίπεδο χώρας υπολείπεται σημαντικά του ευρωπαϊκού μέσου όρου (% συμμετοχής σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες τις τελευταίες 4 εβδομάδες 4,1% και 3,9% αντίστοιχα, έναντι 10,8% μ.ο. ΕΕ27) και βρίσκεται ακόμα σε εμβρυακή κατάσταση. Αυτό δυσχεραίνει την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων – ιδίως των ψηφιακών - και την προσαρμογή τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της οικονομίας.</p> <p>Το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα υποστηρίξει την ανάπτυξη των δεξιοτήτων άνεργων και εργαζόμενων μέσω της συμμετοχής τους σε προγράμματα δια βίου μάθησης των Κέντρων Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης (ΚΕΔΙΒΙΜ) των ΑΕΙ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.</p>

	επαγγελματικής κινητικότητας	
	4η. Προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων, και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα για τις μειονεκτούσες ομάδες	<p>Η νέα Εθνική Στρατηγική για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας εκπονήθηκε το 2021 και έχει ως στόχο την ανάπτυξης μίας ολοκληρωμένης πολιτικής πρόληψης και καταπολέμησης του εργασιακού και κοινωνικού αποκλεισμού, κυρίως των ειδικών και ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, που διαβιούν στην Ελλάδα.</p> <p>Μία από τις συνέργειες της παραπάνω Στρατηγικής αφορά και στον Εθνικό Στόχο Πολιτικής για την αποϊδρυματοποίηση κάθε παιδιού που ζει και μεγαλώνει αυτή τη στιγμή στα ελληνικά ιδρύματα.</p> <p>Στον τομέα της ενεργού ένταξης και της βελτίωσης της απασχολησιμότητας, η δυνατότητα φύλαξης και απασχόληση παιδιών ηλικίας έως 4 ετών αποτελεί κύρια προϋπόθεση για την πρόσβαση και την παροχή ίσων ευκαιριών στην απασχόληση, ιδιαίτερα των μειονεκτουσών ομάδων και των οικογενειών με χαμηλό εισόδημα. Το 2016 (με βάση τα στοιχεία του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης της ΠΚΜ), περίπου 15% των νοικοκυριών χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος στην ΠΚΜ αναφέρουν ότι θα ήθελαν να χρησιμοποιήσουν σε μεγαλύτερη έκταση οργανωμένες υπηρεσίες παιδικής φροντίδας αλλά δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα, ενώ για πάνω από το 50% των γυναικών ηλικίας 30-39 ετών οι λόγοι που δεν αναζητούν εργασία είναι επειδή φροντίζουν μικρά παιδιά ή εξαρτώμενους ενήλικες και για άλλους οικογενειακούς ή προσωπικούς λόγους. Το αντίστοιχο ποσοστό για τους άνδρες της ίδιας ηλικίας είναι 7%.</p> <p>Τα στατιστικά δεδομένα υποδεικνύουν ότι τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν σοβαρά εμπόδια στον τομέα της απασχόλησης με αποτέλεσμα να αποκλείονται από τη δυνατότητα της αξιοπρεπούς διαβίωσης και εργασίας. Στα άτομα με σοβαρή αναπηρία ηλικίας 16-64 ετών, ο δείκτης απασχόλησης φτάνει μόλις το 19,50%, ενώ στα άτομα με μέτρια αναπηρία φτάνει στο 38,70%</p> <p>Το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα υποστηρίξει την προώθηση της ενεργού ένταξης με έμφαση σε δράσεις που αφορούν άμεσα ή έμμεσα σε παιδιά, νέους αλλά και ενήλικες που επωμίζονται τη φροντίδα εξαρτώμενων παιδιών ή ενήλικων.</p>
	4θ. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών	<p>Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας βρίσκεται στην ροή του μεταναστευτικού διαδρόμου της Ανατολικής Μεσογείου, στον οποίο το 2019 καταγράφηκε η εισροή 83.333 προσφύγων και μεταναστών (59% του συνόλου των εισροών στην ΕΕ, FRONTEX 2020). . Το 31% των μεταναστών και των προσφύγων ήταν από το Αφγανιστάν, το 26% από τη Συρία και το 9% από το Πακιστάν. Συνολικά, άνθρωποι από 113 διαφορετικές χώρες προέλευσης ανέφεραν ότι διέσχιζαν παράνομα τα σύνορα της περιοχής. Ο αριθμός των διελεύσεων κορυφώθηκε το 2018 προσεγγίζοντας τα 880.000 άτομα. Από το 2020 λόγω της πανδημίας οι ροές έχουν περιοριστεί, ωστόσο πλέον η ΠΚΜ βρίσκεται εντός της κύριας μεταναστευτικής διαδρομής προς την Ευρώπη.</p>

		<p>Παρά το γεγονός ότι η Περιφέρεια δεν είναι πρώτης υποδοχής, λόγω της θέσης της στα σύνορα και της μητροπολιτικότητας της παρουσιάζει μεγάλο αριθμό διαμενόντων αιτούντων για άσυλο που διαμένουν σε δομές, εστίες και ξενοδοχεία. Συνολικά τον 10/2020 στην Περιφέρεια διέμεναν 14.436 αιτούντες ασύλου εκ των οποίων οι 7.617 φιλοξενούνταν σε δομές, 4.481 σε εστίες και 2.338 σε ξενοδοχεία.</p> <p>Η ένταξη προσφύγων και μεταναστών απαιτεί την ύπαρξη ενός πλέγματος υπηρεσιών που θα βοηθήσουν τα άτομα αυτά σε επίπεδο επικοινωνίας, συνδιαλλαγής με το δημόσιο, διασύνδεσης με την αγορά εργασίας, απογραφής και ένταξης τους στα οικονομικά, επαγγελματικά μητρώα και την κοινωνική ασφάλιση. Μέσω της υποστήριξης αυτής θα εξασφαλίσουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που θα τους δώσουν πρόσβαση στην εργασία, την περίθαλψη και σε λοιπές αστικές και κοινωνικές υπηρεσίες.</p> <p>Τα παραπάνω ακολουθούν το πλαίσιο που θέτει η Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη πολιτών τρίτων χωρών (αρμοδιότητας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου).</p>
	4ι. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά	<p>Σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ο πληθυσμός Ρομά στην ΠΚΜ εκτιμάται σε περίπου 14.500 άτομα, ή περίπου 0,76% του πληθυσμού της. Σύμφωνα με την τότε απογραφή κύρια προβλήματα του πληθυσμού είναι: η ένταξη τους στις οικογένειες χαμηλών εισοδημάτων, η ύπαρξη στους οικισμούς πολλών οικογενειών που ζουν κάτω από τα όρια της φτώχειας, η αυξημένη ανεργία, ο αναλφαβητισμός και ο κοινωνικός αποκλεισμός, η ύπαρξη κενών στην αστικοδημοτική κατάσταση τα οποία δημιουργούν επιπλέον δυσκολίες ένταξης και πρόσβασης σε υπηρεσίες εκπαίδευσης και υγείας παιδιά να εγγράφονται στο νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό σχολείο αλλά το μεγαλύτερο μέρος αυτών (άνω του 50% σύμφωνα με μελέτες). εγκαταλείπουν από τις πρώτες τάξεις με αποτέλεσμα να στερούνται βασικών γνώσεων. Στον αντίποδα η παιδική εργασία αποτελεί συνηθισμένη πρακτική (στις περισσότερες περιπτώσεις αυτό προκαλείται ή επιδεινώνεται από την κακή οικονομική κατάσταση της οικογένειας. Υπάρχει μεγάλο ποσοστό αναλφάβητων ενηλίκων και κατά συνέπεια απουσία ύπαρξης δεξιοτήτων για επαγγελματικό προσανατολισμό και εξειδίκευση.</p> <p>Ως προς τις συνθήκες διαβίωσης η πλειοψηφία των Ρομά της ΠΚΜ διαμένει σε καταυλισμούς που στερούνται βασικών υποδομών (ύδρευση, αποχέτευση, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος). Σε αρκετές σταθερές κατοικίες συμβιών συχνά περισσότερες από μία οικογένειες, (κατά βάση 2) με εμφανίζουν συγγενικούς δεσμούς. Στον τομέα της υγείας κύρια προβλήματα είναι η έλλειψη πρόληψης (κενά στον εμβολιασμό, έλεγχος προβλημάτων γυναικολογικής φύσεως). Λόγω των παραπάνω οι Ρομά θεωρούνται ιδιαίτερα ευάλωτοι σε θέματα Ψυχικής Υγείας. Τέλος σημαντικά είναι τα ζητήματα εγκληματικότητας και παραβατικότητας.</p> <p>Η υπό εκπόνηση νέα Εθνική Στρατηγική για τους Ρομά επιδιώκει, σύμφωνα με τη Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης της 12ης Μαρτίου 2021 (2021/C93/01) και του Νέου Ευρωπαϊκού Στρατηγικού Πλαισίου για την Ένταξη, την Ισότητα και τη Συμμετοχή των Ρομά τον συνδυασμό στοχευμένων πολιτικών κοινωνικής</p>

		<p>ένταξης των φτωχών ατόμων και οικογενειών Ρομά με την πρόσβαση σε γενικές πολιτικές, καθώς και η προώθηση της ισότητας και της ουσιαστικής συμμετοχής των Ρομά ανεξάρτητα από την κοινωνικοοικονομική τους κατάσταση.</p> <p>Το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα υποστηρίξει δράσεις ενσωμάτωσης των Ρομά και καταπολέμησης του αποκλεισμού και της περιθωριοποίησής τους.</p>
4ια. Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ιδιαίτερη έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και		<p>Το 2018 υπήρξαν 178.792 ωφελούμενοι κοινωνικών δομών στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Ο αριθμός αυτός ενδέχεται να αυξηθεί μέσα από την επέκταση του συστήματος Δομών που παρουσιάζει χωρικές ελλείψεις σε ορισμένους τομείς</p> <p>Η Έρευνα (EU SILC) το 2018 κατέγραψε ότι το 10,9% του πληθυσμού της ΠΚΜ δεν επισκέφτηκαν το γιατρό, ενώ χρειάστηκε. Το σύστημα Δημόσιας Υγείας που βασίζεται σε μεγάλο ποσοστό στην πρόσβαση στις δομές τριτοβάθμιας υγείας. Οι δομές πρωτοβάθμιας υγείας, όπως και η θεσμοθέτηση του οικογενειακού ιατρού είναι πρόσφατες και τα ως τώρα αποτελέσματα μικρά. Την περίοδο 2020 -2021, κατά την περίοδο της COVID-19 το σύστημα υγείας δέχθηκε επιπλέον πρωτόγνωρες πιέσεις, οι οποίες αντιμετωπίστηκαν μέσα και από την στήριξη του ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020.</p> <p>Η οικονομική κρίση και η πανδημία φαίνεται επηρεάζουν σαφώς την έμφυλη βία, την ψυχική υγεία και τις εξαρτήσεις. Σύμφωνα με στοιχεία της ΓΓΦΟΠ, συγκριτικά με τους δύο μήνες αναφοράς τον Απρίλιο 2020 παρατηρείται μια αύξηση σε ποσοστό 227,4% για τις κλήσεις που αφορούσαν «περιστατικά βίας» και αντίστοιχα 142% σε κλήσεις που αφορούσαν «την ενημέρωση».</p> <p>Το 22,3% του πληθυσμού της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ηλικίας 16 ετών και άνω, αντιμετωπίζει περιορισμούς ή δυσκολίες στις καθημερινές δραστηριότητες λόγω μακροχρόνιου προβλήματος υγείας. Εξ αυτών, 135.974 άτομα αντιμετωπίζουν σοβαρή αναπηρία (8,6% πληθυσμού ΠΚΜ) και 215.323 άτομα αναφέρουν μέτριους περιορισμούς (13,7% πληθυσμού ΠΚΜ). Επιπρόσθετα, το 37,3 % των ατόμων με σοβαρή αναπηρία και το 32,0 % των ατόμων με μέτρια αναπηρία, ηλικίας 16 ετών και άνω, βρίσκονται στο φάσμα της φτώχειας ή/και του κοινωνικού αποκλεισμού.</p> <p>Δημογραφικά η ΠΚΜ αντιμετωπίζει σημαντικό πρόβλημα γήρανσης (ΔΓ >120) με αντίκτυπο στις ανάγκες του συστήματος υγείας, την απασχόληση και την παροχή υπηρεσιών προς τον γερασμένο πληθυσμό. Οι πληθυσμιακές προβολές δείχνουν ότι το ποσοστό γήρανσης του πληθυσμού θα αυξηθεί την επόμενη δεκαετία.</p> <p>Το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα χρηματοδοτήσει πληθώρα δράσεων με στόχο την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών τόσο στον τομέα της Υγείας όσο και στον τομέα της κοινωνικής φροντίδας και προστασίας, με έμφαση στις ευπαθείς ομάδες πληθυσμού.</p> <p>Για τον τομέα της Υγείας, ο σχεδιασμός λαμβάνει υπόψη του το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Δημόσια Υγεία</p>

	της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης	2021-2025 το οποίο τέθηκε σε ισχύ τον Μάρτιο 2021.
	4ιβ. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών	<p>Το ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας (μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις) στην ΠΚΜ είναι 21,7 (Ελλάδα 17,7). Σε εθνικό επίπεδο ο κίνδυνος φτώχειας είναι σημαντικά μεγαλύτερος στους ανέργους και ανέρχεται σε 45,2%, παρουσιάζοντας σημαντική διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών (51,7% και 39,4% αντίστοιχα), στις μονογονεϊκές οικογένειες (25,6%) και στα ΑμΕΑ (37,3%, ΕΣΑΜΕΑ 2019). Επίσης, ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικός αποκλεισμός είναι υψηλότερος στην περίπτωση των ατόμων ηλικίας 18-64 ετών (31,9%). Από τη μελέτη των δεικτών για τις συνθήκες διαβίωσης του πληθυσμού της Χώρας (ΕΛΣΤΑΤ, 2021) προκύπτει ότι η στέρηση βασικών αγαθών και υπηρεσιών, δεν αφορά μόνο το φτωχό πληθυσμό, αλλά και μέρος του μη φτωχού πληθυσμού. Στο σύνολο του πληθυσμού το 50,4 δηλώνει αδυναμία κάλυψης εκτάκτων αναγκών (96,6 Φτωχά – 49,5 μη φτωχά νοικοκυριά) ενώ το 53,5 αδυνατεί στην πληρωμή μιας εβδομάδας διακοπών (89,0 Φτωχά – 45,9 μη φτωχά νοικοκυριά).</p> <p>Βασικό μέτρο της Πολιτικής «Εγγύηση για το Παιδί» αποτελεί η χορήγηση τουλάχιστον ενός υγιεινού γεύματος κάθε σχολική ημέρα. Στην ΠΚΜ λειτουργούν περίπου 2.000 εκπαιδευτικές μονάδες για τις οποίες θα πρέπει να εξασφαλιστεί οι κάλυψη της χορήγησης σε παιδιά από οικογένειες που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και υλικής στέρησης.</p> <p>Σημειώνεται ότι είναι σε ισχύ το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (αρμοδιότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης) το οποίο έχει, μεταξύ άλλων, ως στόχους την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και τη διασφάλιση του δικαιώματος των παιδιών στην υγεία και στην εκπαίδευση.</p> <p>Μέσα από τις δράσεις του συγκεκριμένου ειδικού στόχου, θα υποστηριχθούν κυρίως οι άποροι/άστεγοι, τα παιδιά και οι έφηβοι σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.</p>
Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών,	(i) Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του	Η Κ. Μακεδονία χαρακτηρίζεται από υψηλή πολικότητα στη Μητροπολιτική Ενότητα Θεσσαλονίκης όπου βρίσκονται 59% του πληθυσμού, 64% του ΑΕΠ, 69% του δευτερογενούς τομέα, 75% της χρηματοπιστωτικής δραστηριότητας, 81% των επαγγελματικών – επιστημονικών - τεχνικών – διοικητικών δραστηριοτήτων. Χαρακτηρίζεται επίσης από υψηλή αστικότητα. 62% του πληθυσμού συγκεντρώνεται σε 35 αστικές Δημοτικές Κοινότητες ενώ το Πολεοδομικό Συγκρότημα Θεσσαλονίκης συγκεντρώνει 36%. Η Λειτουργική Μητροπολιτική Περιοχή Θεσσαλονίκης (ΠΠΧΣΑΑ) συγκεντρώνει 46% του πληθυσμού και η Functional Urban Area (ΟΟΣΑ/ΕΕ) 49%, με σημαντικές ανισότητες, συγκέντρωση ευπαθών και ευάλωτων ομάδων, προβλήματα ρύπανσης και τρωτότητας στην Κλιματική Αλλαγή, κυκλοφοριακή συμφόρηση, άναρχη

<p>αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών</p>	<p>βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές</p>	<p>διάχυση δομημένου χώρου.</p> <p>Τα λοιπά αστικά κέντρα παρουσιάζουν πυκνή δόμηση, συσσώρευση ρύπων, αύξηση έκθεσης στον θόρυβο, έλλειμα σε πράσινες και μπλε επιφάνειες, γήρανση, υποχώρηση παραδοσιακών κλάδων, ανεργία υψηλότερη από ό,τι στον υπαίθρο χώρο.</p> <p>Η Θεσσαλονίκη και σημαντικός αριθμός Αστικών Κέντρων εκπόνησαν την περίοδο 2016-17 Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης που δομήθηκαν για να έχουν μακροπρόθεσμο χαρακτήρα και στόχευση που καλύπτει και την νέα προγραμματική περίοδο. Η Στρατηγική για τη Θεσσαλονίκη πρέπει να επικαιροποιηθεί και να συμπεριλάβει το σύνολο της Λειτουργικής Μητροπολιτικής Περιοχής και επενδυτικούς στόχους και επιλεξιμότητες της νέας περιόδου. Για τα αστικά κέντρα άνω των 10.000 κατοίκων ή πρωτεύουσες Π.Ε. θα υπάρξει ανάλογη στήριξη με ανταγωνιστική διαδικασία που θα εξασφαλίζει την εκπλήρωση των ενωσιακών και εθνικών κριτηρίων επιλογής και θα αφορά και τα επιλέξιμα αστικά κέντρα που δεν έτυχαν στήριξης στην προγραμματική περίοδο 2014-2020.</p> <p>Ανάγκες ως προς τις πράσινες υποδομές σε αστικούς οικισμούς, που δεν πληρούν τα κριτήρια αυτά, θα αντιμετωπιστούν στον ΣΠ 2</p>
	<p>ii. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών</p>	<p>Ο μη αστικός χώρος της ΠΚΜ περιλαμβάνει αναπτυξιακές ενότητες που αντιμετωπίζουν δυσφοροποιημένες προκλήσεις αναγνωρισμένες και στο ΠΠΧΣΑΑ Κεντρικής Μακεδονίας. Στην περίοδο 2014-20 δεν υλοποιήθηκαν αντίστοιχες ΟΧΕ και η στήριξη της ολοκληρωμένης τοπικής ανάπτυξης προήλθε από τα προγράμματα CLLD του ΠΑΑ και από συμπληρωματικές παρεμβάσεις ΤΑΠΤοΚ ΕΚΤ του ΕΠ. Με δεδομένη όμως τη στρατηγική, κανονιστική και χρηματοδοτική έμφαση στον ΣΠ 5 στη νέα περίοδο, κρίνεται σκόπιμο το ΕΠ να υλοποιήσει χωρικές στρατηγικές (υπό μορφήν ΟΧΕ ή με άλλα κατάλληλα επιλέξιμα εργαλεία) σε εκείνες τις ενότητες όπου, αξιοποιώντας τους τοπικούς αλλά κρίσιμους για όλη την Περιφέρεια συχνά διεθνούς εμβέλειας πόρους, αναμένεται βάσιμα να προκύψει αυξημένο και τοπικό και ευρύτερο περιφερειακό ή και δια-περιφερειακό, αναπτυξιακό αποτέλεσμα.</p> <p>Σύμφωνα με το ΕΣΠΑ τέτοιες είναι περιοχές με θεματική ή/ και χωρική συνέχεια, δυνατότητα αξιοποίησης πλουτοπαραγωγικών πόρων και ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών (πολιτιστικών, τοπικής παραγωγής και βιώσιμης τουριστικής δραστηριότητας), δυνατότητα συνέργειας με άλλα μέσα πολιτικής (π.χ. σε περιοχές Natura 2000). Ειδική μέριμνα θα ληφθεί για αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων και της κλιματικής αλλαγής και την αύξηση της κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας (Εδαφική Ατζέντα) ενώ οι στρατηγικές μπορούν να εντάσσονται και σε διαπεριφερειακές και διασυνοριακές συνεργασίες ή να είναι θεματικές.</p> <p>Περιοχές με σχετικά πλεονεκτήματα και δυνατότητα εκπλήρωσης των ενωσιακών κριτηρίων θα εντοπιστούν βάσει ειδικής διερεύνησης. Σε όλες θα εξασφαλιστεί ενεργός και έγκαιρη συμμετοχή των τοπικών αρχών στο σχεδιασμό και στη διακυβέρνηση, ενίσχυση τοπικών δικαιούχων με έμφυχο δυναμικό</p>

		και τεχνογνωσία και η δημιουργία εταιρικής σχέσης μεταξύ όλων των τοπικών συντελεστών. Το πλήθος των στρατηγικών θα διασφαλίζει την αντιμετώπιση των σημαντικότερων αναγκών αποφεύγοντας τον κατακερματισμό των πόρων.
--	--	--

2. Προτεραιότητες

Παραπομπή: Άρθρο 22 παράγραφος 2 και παράγραφος 3 στοιχείο γ)

2.1. Προτεραιότητες εκτός της τεχνικής βοήθειας

2.1.1. Τίτλος της προτεραιότητας: 1: Παραγωγικός ανταγωνιστικός μετασχηματισμός της Κ. Μακεδονίας. ΣΠ 1: Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού

☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά την απασχόληση των νέων
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά καινοτόμες δράσεις
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιγ) του κανονισμού ΕΚΤ+*
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ ¹
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της αστικής κινητικότητας που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο viii) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της συνδεσιμότητας ΤΠΕ που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημείο ν) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής

2.1.1.1 Ειδικός στόχος (i) Ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και την αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών

2.1.1.1.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας αποτελεί τον 2^ο σημαντικότερο πόλο Έρευνας Τεχνολογικής Ανάπτυξης & Καινοτομίας (ΕΤΑΚ) εντός της ελληνικής Επικράτειας και παρουσιάζει αύξηση στις δαπάνες Ε&Α ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά την περίοδο 2015-2018. Η αύξηση αυτή όμως δεν προέρχεται από τις ιδιωτικές επενδύσεις (οι οποίες μειώνονται σε μεγάλο βαθμό στο ίδιο διάστημα) αλλά από τους δημόσιους ακαδημαϊκούς / ερευνητικούς φορείς. Οι τελευταίοι κατέχουν την 2^η θέση πανελλαδικά στη απασχόληση ερευνητών κατά την ίδια περίοδο αναφοράς. Ο συνδυασμός των συγκεκριμένων σημείων οδηγούν στη διαπίστωση ότι υπάρχει σχετικά περιορισμένη ύπαρξη ιδιωτικών υποδομών και ανθρώπινων πόρων Ε&Α στην Περιφέρεια, με συνεπακόλουθη μειωμένη συνεισφορά τους στην περιφερειακή οικονομία.

Η ΠΚΜ, αν και είναι καλά τοποθετημένη στο εθνικό σύστημα καινοτομίας ως προς την προσφορά γνώσης και τους ανθρώπινους πόρους του δημόσιου ακαδημαϊκού/ερευνητικού τομέα, εμφανίζει σημαντική απόκλιση από τα ευρωπαϊκά δεδομένα και δεν έχει ακόμα καταφέρει να μετασχηματίσει τα θετικά χαρακτηριστικά ΕΤΑΚ της, σε οικονομικούς πόρους και διεθνή ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα.

Τέλος ο αριθμός δικτύων συνεργασίας και συστάδων μεταξύ επιχειρήσεων ή επιχειρήσεων και

1 Σε περίπτωση που οι πόροι στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του άρθρου 7 παράγραφος 4 του κανονισμού ΕΚΤ+.

ερευνητικών κέντρων πρέπει να εκληφθεί μάλλον ως περιορισμένος, όπως και η συμμετοχή τους σε διεθνή καινοτομικά ή παραγωγικά δίκτυα και αλυσίδες αξίας με λίγες φωτεινές εξαιρέσεις.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις οδηγούν στην συνοπτική διατύπωση των ακόλουθων αναπτυξιακών προτεραιοτήτων για την Περιφέρεια:

- Ενίσχυση εφαρμοσμένης έρευνας από τους ακαδημαϊκούς / ερευνητικούς φορείς σε πεδία αξιοποιήσιμα για τις ανάγκες της περιφερειακής οικονομίας με προτεραιότητα στους κλάδους RIS3.
- Ενδυνάμωση ικανοτήτων εκμετάλλευσης της προσφερόμενης γνώσης για την παραγωγή προστιθέμενης αξίας προϊόντων και υπηρεσιών.
- Ενίσχυση κοινών ερευνητικών προσπαθειών επιχειρήσεων και ακαδημαϊκών ή ερευνητικών φορέων για εισαγωγή όλων των μορφών καινοτομίας
- Ενίσχυση των δεσμών συνεργασίας μεταξύ των παικτών του οικοσυστήματος καινοτομίας.

Ανάδραση Στρατηγικής

Η διαδικασία μετασχηματισμού της οικονομίας πρέπει να στηριχθεί περισσότερο σε μια στρατηγική έντασης γνώσης και καινοτόμου επιχειρηματικότητας. Η τελευταία πρέπει να περιλαμβάνει (α) ενίσχυση των δεσμών συνεργασίας μεταξύ παικτών του οικοσυστήματος καινοτομίας, (β) αποτελεσματική στόχευση περιοχών από τις οποίες μπορεί να προέλθει βιώσιμη ανάπτυξη (γ) εμπέδωση κλίματος εμπιστοσύνης από τις επιχειρήσεις προς τους φορείς παραγωγής γνώσης και (δ) ένα πιο ορθολογικό μείγμα πολιτικής. Έχοντας υπόψη τα παραπάνω, οι προβλεπόμενες κατηγορίες παρεμβάσεων περιλαμβάνουν:

1. Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών της Περιφέρειας.
2. Προώθηση έργων ενίσχυσης δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ από επιχειρήσεις.
3. Διασύνδεση των επιχειρήσεων με την ερευνητική κοινότητα με την από κοινού ανάληψη συνεργατικών ερευνητικών έργων.
4. Ενίσχυση startups, με έμφαση σε δράσεις και δαπάνες προσέλκυσης νέων από το εξωτερικό.

Οι τομείς ενίσχυσης που θα επιλεγούν θα είναι αποτέλεσμα της διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στο πλαίσιο της αναθεωρημένης Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια 2021-2027 και θα αποτελούν εξειδίκευση σε τοπικό επίπεδο των προτεραιοτήτων της Εθνικής Στρατηγικής αντίστοιχα.

Ενδεικτικοί τύποι Πράξεων

Προτείνονται οι ακόλουθες ενδεικτικές πράξεις:

1. Επενδύσεις για τη δημιουργία, επέκταση ή αναβάθμιση υποδομών ΕΤΑΚ σε δημόσιους Ακαδημαϊκούς ή ερευνητικούς φορείς.
2. Υλοποίηση μικρών επιδεικτικών έργων με στόχο τη διάχυση ώριμων ερευνητικών αποτελεσμάτων.
3. Ενίσχυση μεμονωμένων επιχειρήσεων ή επιχειρηματικών συμπράξεων ή συμπράξεων επιχειρήσεων με ερευνητικούς φορείς για επενδύσεις σε εφαρμοσμένη έρευνα που στοχεύει σε τεχνολογική, ή διεργασιακή καινοτομία.
4. Κουπόνια ενίσχυσης ΜΜΕ για την αύξηση του επιπέδου τεχνολογικής ετοιμότητας των υπό ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών τους.
5. Ενδυνάμωση των ανταλλαγών γνώσεων μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων σε μονιμότερη βάση μέσω της ενίσχυσης δομών σύνδεσης επιχειρήσεων με ακαδημαϊκά/ερευνητικά κέντρα.

Θα χρηματοδοτηθούν τοπικού χαρακτήρα ερευνητικές υποδομές που δεν συμπεριλαμβάνονται στο σχετικό Πολυετές Σχέδιο. Επίσης οι ενισχύσεις σε ΜΜΕ θα εξυπηρετούν την περιφερειακή διάσταση της Εθνικής Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση και των οποίων η ανάγκη ενίσχυσης προκύπτει από την εφαρμογή της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Οι προτεινόμενες δράσεις αναμένεται να συνεισφέρουν θετικά:

- στην αύξηση της ικανότητας του οικοσυστήματος για παραγωγή νέας γνώσης και καινοτομίας σε πεδία εφαρμογής με άμεσο ενδιαφέρον για το παραγωγικό σύστημα της ΠΚΜ,
- στην ανάπτυξη ικανοτήτων μετασχηματισμού γνώσης σε καινοτομία σε επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις χαμηλής έκθεσης σε ΕΤΑΚ,
- στην ανάπτυξη στρατηγικών δεσμών έρευνας και αγοράς σε τομείς υψηλού περιφερειακού ενδιαφέροντος,
- στην βελτίωση του βαθμού οικονομικής εκμετάλλευσης καινοτόμων ιδεών μέσω της μετατροπής τους σε εμπορεύσιμα προϊόντα/υπηρεσίες,
- εμμέσως στη μείωση του brain drain με την προσέλκυση επιστημονικού δυναμικού από το εξωτερικό.

Βασικές ομάδες-στόχοι

1. Δημόσια ακαδημαϊκά ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα τα οποία ασκούν εφαρμοσμένη και στοχευμένη έρευνα στους τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής RIS3.
2. Ερευνητές που απασχολούνται στις παραπάνω ερευνητικές υποδομές (έμμεσα ωφελούμενοι).
3. Επιχειρήσεις με ανεπτυγμένες ικανότητες και υποδομές Ε&ΤΑ.
4. Νεοφυείς επιχειρήσεις για την υλοποίηση έργων ΕΤΑΚ.
5. Μεμονωμένοι ερευνητές ή έμπειροι επιχειρηματίες που ιδρύουν και αναπτύσσουν ΝΕΕΤ.
6. ΜΜΕ που επιθυμούν να συνεργαστούν με ερευνητικούς φορείς (κουπόνια καινοτομίας) για την κάλυψη συγκεκριμένων παραγωγικών αναγκών μέσω στοχευμένων δράσεων ΕΤΑΚ.
7. Ενίσχυση υπαρχουσών ή δημιουργία νέων δομών προώθησης μονιμότερης συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και ακαδημαϊκού/ ερευνητικού τομέα

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Όλες οι επιμέρους πληθυσμιακές ομάδες θα ωφεληθούν εξίσου από τις προτεινόμενες παρεμβάσεις του ΕΣ1..

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα που περιλαμβάνονται θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής.

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα από την υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο του ΕΣ1 αναμένεται να συμβάλλουν σε διακριτούς πυλώνες (Pillars) και εμβληματικά έργα (Flagship Projects) της μακροπεριφερειακής στρατηγικής Αδριατικής - Ιονίου (EUSAIR). Πιο συγκεκριμένα αναμένεται η συμβολή έργων προώθησης ΕΤΑΚ του ΠΕΠ ΚΜ που αφορούν σε:

- δημιουργία υποδομών έρευνας
- υλοποίηση μικρών επιδεικτικών έργων με στόχο τη διάχυση ώριμων ερευνητικών αποτελεσμάτων

- έργα μεμονωμένων επιχειρήσεων ή επιχειρηματικών συμπράξεων ή συμπράξεων επιχειρήσεων με ερευνητικούς φορείς τα οποία αφορούν σε εφαρμοσμένη έρευνα που στοχεύει σε τεχνολογική, ή διεργασιακή οδηγούμενη καινοτομία
- ενδυνάμωση των ανταλλαγών γνώσεων μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων σε μονιμότερη βάση μέσω της ενίσχυσης δομών σύνδεσης επιχειρήσεων με ακαδημαϊκά/ερευνητικά κέντρα

στον 1^ο πυλώνα «BLUE GROWTH» του EUSAIR, υπό την αίρεση ότι στη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης της αναθεωρημένης περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΚΜ θα αναδειχθούν οι κλάδοι της Γαλάζιας Οικονομίας (Αλιεία, Ιχθυοκαλλιέργειες, θαλάσσιος τουρισμός κλπ.) ως στρατηγικοί τομείς προτεραιότητας της RIS3.

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.1.2 Ειδικός στόχος (ii) Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις

2.1.1.2.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η παραγωγικότητα κατά μέσο όρο των τομέων της οικονομίας της ΠΚΜ είναι χαμηλή (κατά κεφαλή παραγόμενο προϊόν) και μια από τις αιτίες θεωρείται η χαμηλή διείσδυση και αξιοποίηση των ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις. Οι ΤΠΕ αποτελούν έναν αναγνωρισμένο κλάδο οριζόντιας υποστήριξης με ύπαρξη κρίσιμης μάζας επιχειρήσεων στην ΠΚΜ κυρίως στην παροχή υπηρεσιών και λογισμικού γενικών επιχειρηματικών διαδικασιών για ενίσχυση ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικότητας των κλάδων που υποστηρίζουν. Δεν συμβαίνει όμως στον ίδιο βαθμό σε εξειδικευμένες περιοχές γνώσης, οι οποίες αναμένεται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στις τεχνολογίες του μέλλοντος. Γενικά, υπάρχει σημαντικό περιθώριο για εφαρμογή τεχνολογικών καινοτομιών, οι οποίες θα αποτελέσουν τη βάση νέων εργαλείων ΤΠΕ και σημαντικών εφαρμογών που εν δυνάμει αφορούν σε μεγάλο μέρος των παραγωγικών τομέων.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις οδηγούν στην συνοπτική διατύπωση των ακόλουθων αναπτυξιακών προτεραιοτήτων για την Περιφέρεια:

- Ενίσχυση των καινοτόμων επιχειρήσεων ΤΠΕ (σκέλος προσφοράς ΤΠΕ) που αναπτύσσουν και εμπορεύονται προϊόντα και υπηρεσίες σε τομείς με ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες ανάπτυξης (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά: τεχνητή νοημοσύνη, αυτόνομα «έξυπνα» ρομπότ, ανάλυση μεγάλου όγκου δεδομένων, επαυξημένη και εικονική πραγματικότητα, IoT, 3D Printing, RF Tags, κλπ).
- Υιοθέτηση ψηφιακών εργαλείων βελτίωσης παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητάς τους από τις επιχειρήσεις (σκέλος ζήτησης ΤΠΕ).
- Επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού των Δημόσιων φορέων, με παροχή καινοτόμων υπηρεσιών προς όφελος των πολιτών και των επιχειρήσεων.

Ανάδραση Στρατηγικής

Η επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού τόσο των επιχειρηματικών πρακτικών όσο και του τομέα παροχής υπηρεσιών από το δημόσιο προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις θεωρείται πρωταρχικής σημασίας (αποτελεί δε και σημείο εστίασης του συνόλου των πολιτικών κειμένων της ΕΕ). Ειδικά για τον επιχειρηματικότητα η μεγάλη πρόκληση είναι η μετατόπιση των επενδύσεων σε ψηφιακά εργαλεία που άπτονται της 4ης βιομηχανικής επανάστασης (Industry 4.0) και η οποία θα επηρεάσει άμεσα το σύνολο των βιομηχανικών κλάδων αλλά και της καθημερινότητας του πολίτη. Συνεπώς απαιτούνται παρεμβάσεις τόσο στο σκέλος της προσφοράς όσο και στο σκέλος της απορρόφησης των νέων τεχνολογιών ΤΠΕ. Έχοντας υπόψη τα παραπάνω, οι προβλεπόμενες κατηγορίες παρεμβάσεων περιλαμβάνουν:

1. Υιοθέτηση και βελτίωση ψηφιακών υπηρεσιών της δημόσιας διοίκησης.
2. Υποστήριξη της προσφοράς και της ζήτησης προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ με έμφαση στην εκμετάλλευση νέων τεχνολογιών της Βιομηχανίας 4.0.

Τις παρεμβάσεις αναμένεται να συμπληρώσουν τα τομεακά προγράμματα (ΠΑΝΕΚ και ΕΠΨΜ).

Ενδεικτικοί τύποι Πράξεων

Για την 1η κατηγορία παρεμβάσεων του παραπάνω σημείου, προβλέπονται μικρής κλίμακας δράσεις βελτίωσης ψηφιακών υποδομών σε τοπικούς φορείς (πχ Πολιτισμός, Τοπική Αυτοδιοίκηση). Για την 2η κατηγορία προβλέπονται στοχευμένες δράσεις ενίσχυσης των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ. Παράλληλα, προβλέπονται δράσεις ενίσχυσης σημαντικών για την περιφερειακή οικονομία κλάδων με στόχο την υιοθέτηση λύσεων ΤΠΕ με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους.

Συμπερασματικά, προτείνονται οι ακόλουθες ενδεικτικές πράξεις:

1. Ενίσχυση ψηφιακών υποδομών δημόσιων φορέων τοπικού χαρακτήρα με έμφαση στην παροχή ποιοτικών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

2. Ενίσχυση επενδύσεων για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ συμπεριλαμβανομένων νέων επιχειρήσεων. Ενδεικτικά έμφαση θα δοθεί σε επιχειρήσεις που αναπτύσσουν τεχνολογίες που σχετίζονται με τεχνητή νοημοσύνη, Blockchain, IoT, Big data, υπολογιστικό νέφος, τρισδιάστατη εκτύπωση, κλπ.
3. Ενίσχυση του συνόλου των κλάδων της οικονομίας για εισαγωγή καινοτόμων λύσεων υποστηριζόμενων από ΤΠΕ.
4. Δημιουργία/ενίσχυση δομής Digital Innovation Hub. Δομή υποστήριξης του ψηφιακού μετασχηματισμού της περιφερειακής οικονομίας με έμφαση στις θεματικές περιοχές της περιφερειακής RIS3.

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο:

Οι προτεινόμενες δράσεις αναμένεται να συνεισφέρουν θετικά:

- στη ψηφιακή ενσωμάτωση βάσει εθνικών προτεραιοτήτων και ψηφιακού θεματολογίου,
- στην μεγέθυνση κλάδου ΤΠΕ στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας,
- στην βελτίωση των συντελεστών παραγωγικότητας μέσω της αυξημένης χρήσης ΤΠΕ.

Βασικές ομάδες-στόχοι

1. Υπό σύσταση ή υφιστάμενες μικρομεσαίες επιχειρήσεις του κλάδου ΤΠΕ.
2. Επιχειρήσεις διαφόρων κλάδων της περιφερειακής οικονομίας.
3. Οργανισμοί και επιχειρήσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, ΝΠΔΔ, πολιτιστικοί και εκπαιδευτικοί οργανισμοί, φορείς δημόσιας υγείας.

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Όλες οι επιμέρους πληθυσμιακές ομάδες θα ωφεληθούν εξίσου από τις παρεμβάσεις του Ειδικού Στόχου.

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει περίπτωση να συνδυαστούν ή υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής.

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση και δεν αναμένεται να συνεισφέρουν στους στόχους της μακροπεριφερειακής στρατηγικής Αδριατικής - Ιονίου (EUSAIR).

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.1.3 Ειδικός στόχος (iii) Ενίσχυση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ

2.1.1.3.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η ΠΚΜ αντιμετωπίζει κρίσιμα ζητήματα ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικότητας και μία σειρά από διαρθρωτικές αδυναμίες καθώς παρατηρείται μια διαχρονική υποχώρηση των παραγωγικών κλάδων της μεταποίησης και της γεωργίας και των κατασκευών, ενώ, παράλληλα, με τη μείωση των εγχώριων επενδύσεων, πολύ χαμηλός είναι ο βαθμός άμεσων ξένων επενδύσεων. Η οικονομία της ΠΚΜ στηρίζεται σε μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες όμως απαντώνται, κυρίως, σε παραδοσιακούς κλάδους με χαμηλή παραγωγικότητα, καινοτομία και ανταγωνιστικότητα. Για τις επιχειρήσεις που χαρακτηρίζονται ως μέσης και υψηλής έντασης Ε&Α (σύμφωνα με την τυπολογία του ΟΟΣΑ) η αναλογία τους προς το σύνολο νέων ιδρύσεων στην Περιφέρεια την περίοδο 2014-2018 παρουσιάζει εύρος 3,5%-4,25%. Γνωρίζοντας επιπλέον το μεγάλο βαθμό θνησιμότητας των ΝΕΕΤ εύκολα συμπεραίνει κανείς την ανάγκη υιοθέτησης στοχευμένων μέσων στήριξης για αυτού του είδους τις επιχειρήσεις.

Με βάση τα στοιχεία του ΕΚΤ (<https://metrics.ekt.gr/ris/datatables>), η Περιφέρεια παρουσίασε τη μεγαλύτερη αναλογία καινοτόμων ΜΜΕ ως προς το σύνολο των επιχειρήσεων μεταξύ των Ελληνικών περιφερειών για την περίοδο 2016-2018. Στην ίδια αναφορά η θέση της σε ό,τι αφορά δαπάνες καινοτομίας (εξαιρουμένων των δαπανών Ε&Α) είναι 5η μεταξύ των περιφερειών, ενώ με βάση το ποσοστό των ΜΜΕ που συνεργάζονται με τρίτους για την ανάπτυξη καινοτομιών η θέση που καταλαμβάνει είναι 6η. Ο συνδυασμός των παραπάνω στοιχείων δείχνει ότι οι επιχειρήσεις στην ΠΚΜ είναι διατεθειμένες να καινοτομήσουν αλλά χωρίς ιδιαίτερα μεγάλη επένδυση και χωρίς να προστρέξουν σε υποστήριξη τρίτων μερών.

Παρά το μικρό μέγεθος της τυπικής επιχείρησης στην Περιφέρεια, απουσιάζουν σημαντικοί συνεργατικοί σχηματισμοί οι οποίοι μπορούν να συνεισφέρουν στην επίτευξη οικονομικών κλίμακας και σε τοποθέτηση των μελών τους σε διεθνείς αλυσίδες αξίας.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις οδηγούν στην συνοπτική διατύπωση των ακόλουθων αναπτυξιακών προτεραιοτήτων για την Περιφέρεια:

- Ενίσχυση και διαφοροποίηση των εμποδισμένων κλάδων παραγωγής και παροχής υπηρεσιών με στόχο την αναβάθμιση της ικανότητάς τους προς όφελος της περιφερειακής οικονομίας.
- Επίτευξη κατάλληλων συνεργειών που θα οδηγήσουν σε ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της εξωστρέφειας της διεξόδου σε διεθνείς αλυσίδες αξίας του συνόλου των τομέων της οικονομίας.
- Δημιουργία ικανών οριζόντιων δομών με στόχο τη διέγερση και υποστήριξη του συνόλου των ΜΜΕ της ΠΚΜ.
- Στήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας για την αντιμετώπιση της πανδημίας με στόχο την επιτυχή έξοδο των επιχειρήσεων που επλήγησαν από τις αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης.

Ανάδραση Στρατηγικής

Σε ό,τι αφορά στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, απαιτούνται παρεμβάσεις τόσο οριζόντιου χαρακτήρα για την υποστήριξη των μικρών κατά τεκμήριο επιχειρήσεων.

Για τους κλάδους της μεταποίησης απαιτείται ενίσχυση των μεθόδων παραγωγής και αναβάθμιση των ανθρώπινων πόρων με στόχο της παραγωγή διεθνώς εμπορεύσιμων προϊόντων.

Για τον τουρισμό απαιτείται διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος με στόχο την αναβάθμιση του τουριστικού ρεύματος. Ο πρωτογενής τομέας καλείται να εισάγει νέες τεχνικές για την παραγωγή προϊόντων με ζήτηση από τα υψηλότερα τμήματα της αγοράς.

Για το σύνολο των οικονομικών τομέων αναζητούνται οι κατάλληλες συνέργειες που θα οδηγήσουν με μεγαλύτερη ασφάλεια τα προϊόντα τοπικής παραγωγής σε διεθνείς αλυσίδες αξίας.

Τέλος, η ΠΚΜ θα πρέπει να προωθήσει τη σύσταση και λειτουργία δομής παροχής υπηρεσιών

υποστήριξης δημόσιων φορέων χωρικής αρμοδιότητάς της (και όχι μόνο), ώστε οι φορείς αυτοί να ενσωματώσουν πρακτικές ενίσχυσης της καινοτομίας στις προμήθειες τους.

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω, οι προβλεπόμενες κατηγορίες παρεμβάσεων περιλαμβάνουν:

1. Ενισχύσεις προς ΜΜΕ για την εισαγωγή καινοτομίας με χρηματοδότηση ανάλογων επιχειρηματικών σχεδίων.
2. Ενίσχυση συνεργατικών σχημάτων για την εισαγωγή καινοτομικών χαρακτηριστικών στα παραγόμενα προϊόντα / υπηρεσίες, την αύξηση της εξωστρέφειας, την επίτευξη οικονομιών κλίμακας, τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και την υιοθέτηση δράσεων κυκλικής οικονομίας.
3. Ενίσχυση οριζόντιου χαρακτήρα δομών υποστήριξης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας.
4. Δημιουργία δομής παροχής υπηρεσιών υποστήριξης δημόσιων φορέων ΠΚΜ (innovation procurement).
5. Ενίσχυση ρευστότητας ΜΜΕ για την ανάσχεση των πλέον δυσμενών επιπτώσεων από την υγειονομική κρίση.

Ενδεικτικοί τύποι Πράξεων

Προτείνονται οι ακόλουθες ενδεικτικές πράξεις:

1. Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων ένταξης γνώσης και καινοτομίας για την ίδρυση και αρχική λειτουργία τους.
2. Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων για την εισαγωγή τεχνολογιών στοχευμένων στον εκσυγχρονισμό, την υιοθέτηση φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών και την ψηφιακή προσαρμογή τους.
3. Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων όλων των κλάδων για την εισαγωγή διεργασιακών, οργανωτικών ή προωθητικών καινοτομιών.
4. Ενίσχυση σε νέους ή υπάρχοντες συνεργατικούς σχηματισμούς σε επιλεγμένες αλυσίδες αξίας τομέων της οικονομίας για παραγωγή και διάθεση καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών.
5. Δημιουργία – αξιοποίηση δομών υποστήριξης καινοτόμου επιχειρηματικής δραστηριότητας.
6. Δημιουργία δομής παροχής υπηρεσιών υποστήριξης δημόσιων φορέων χωρικής αρμοδιότητας της ΠΚΜ σε innovation procurement.
7. Χορήγηση κουπονιών καινοτόμων προμηθειών σε Δημόσιους φορείς.
8. Χρηματοδότηση κεφαλαίου κίνησης ΜΜΕ που επλήγησαν από την υγειονομική κρίση (μη επιστρεπτέα ενίσχυση-σύμφωνα με την παράγραφο 6 του Άρθρου 5 του ΚΚΔ 2021-2027).

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο:

Οι προτεινόμενες δράσεις αναμένεται να συνεισφέρουν θετικά:

- στην ενίσχυση της εξειδίκευσης της οικονομίας σε κλάδους με συγκριτικά πλεονεκτήματα,
- στη βελτίωση βασικών δεικτών ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας των επιχειρήσεων,
- στη βελτίωση ικανοτήτων των επιχειρήσεων με στόχο την ένταξή τους σε διεθνείς αλυσίδες αξίας,
- στην παραγωγή νέων καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών,
- στην βελτίωση του χρόνου εισαγωγής νέων καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών στην αγορά,
- στην αύξηση της απασχόλησης με ποιοτικότερες και καλύτερα αμοιβόμενες θέσεις εργασίας,
- στην επίτευξη οικονομιών κλίμακας από ΜΜΕ μέσω εντατικοποίησης των κάθετων και των οριζόντιων συνεργασιών,
- στην προώθηση της δημιουργίας συνεργατικών σχηματισμών ως καταλύτης επιχειρηματικής ανάπτυξης,
- στη βελτίωση του βαθμού χρήσης καινοτομιών από το δημόσιο με έμμεση αύξηση ρευστότητας προς τις επιχειρήσεις.

Βασικές ομάδες-στόχοι

1. Τεχνοβλαστοί και νέες καινοτόμες επιχειρήσεις.
2. Υφιστάμενες επιχειρήσεις οι οποίες στοχεύουν στη βελτίωση/δημιουργία προϊόντων και

- υπηρεσιών τα οποία θα βασίζονται σε εισαγωγή τεχνολογικών και μη καινοτομιών.
3. Υφιστάμενοι και υπό δημιουργία συνεργατικοί σχηματισμοί (αποτελούμενοι από επιχειρήσεις ή/και επιχειρήσεις σε συνεργασία με ερευνητικούς και επαγγελματικούς φορείς.
 4. Δημόσιοι φορείς στήριξης της επιχειρηματικότητας συμπεριλαμβανομένων επιμελητηρίων, επαγγελματικών ενώσεων κλπ.
 5. Επιχειρήσεις πληττόμενες από την υγειονομική κρίση

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Όλες οι επιμέρους πληθυσμιακές ομάδες θα ωφεληθούν εξίσου από τις παρεμβάσεις του Ειδικού Στόχου.

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής.

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα από την υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο του ΕΣ3 αναμένεται να συμβάλλουν σε εμβληματικά έργα (Flagship Projects) της μακροπεριφερειακής στρατηγικής Αδριατικής - Ιονίου (EUSAIR) και συγκεκριμένα στον 4^ο πυλώνα (SUSTAINABLE TOURISM). Τα εμβληματικά έργα στα οποία αναμένεται η θετική συμβολή δράσεων του ΕΣ3 είναι τα ακόλουθα:

- EXPANDING THE TOURIST SEASON TO ALL-YEAR ROUND (CRUISAIR), το οποίο προωθεί την διαφοροποίηση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος και σε παράκτιες και σε ορεινές περιοχές και υποστηρίζει την ανάπτυξη βιώσιμων εναλλακτικών μορφών θεματικού τουρισμού.
- DEVELOPMENT OF THE NETWORK OF SUSTAINABLE TOURISM BUSINESSES AND CLUSTERS, το οποίο προωθεί την ανάπτυξη ενός μηχανισμού σχεδιασμού, προώθησης, μέτρησης και παρακολούθησης βιώσιμων μορφών τουρισμού.

CULTOURAIR, το οποίο ενισχύει συνέργειες διαπεριφερειακές και ενδοπεριφερειακές με στόχο την αποτύπωση του πολιτιστικού τουρισμού με στόχο την εκμετάλλευση ανάλογων επιχειρηματικών ευκαιριών για την μεγέθυνση του συνολικού τουριστικού μεγέθους της Περιφέρειας.

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.1.4 Ειδικός στόχος (iv) Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα

2.1.1.4.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η αναβάθμιση δεξιοτήτων των εργαζομένων κρίνεται απαραίτητη στην σύγχρονη εποχή όπου υπάρχει συνεχής εμπλουτισμός με αναδυόμενες νέες τεχνολογίες σε ολόκληρο το φάσμα της κοινωνικής και οικονομικής πραγματικότητας. Οι τεχνολογικές εξελίξεις δημιουργούν νέες απαιτήσεις σε γνώσεις και δεξιότητες, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις ουσιαστικά δημιουργούν και «νέα» επαγγέλματα. Επομένως η απόκτηση νέων δεξιοτήτων (και ειδικά ψηφιακών δεξιοτήτων) θεωρείται αναπόσπαστο συστατικό από την ολοκληρωμένη στρατηγική πρόταση στο πλαίσιο της Έξυπνης Ανάπτυξης για την ΠΚΜ.

Την ίδια στιγμή, η εμπειρία από την υλοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της ΠΠ 2014-2020, έδειξε ότι απαιτείται ενίσχυση των ικανοτήτων ανάπτυξης και διαχείρισης καινοτομίας στις υπάρχουσες δομές διακυβέρνησης της RIS3 και σε περιφερειακό και σε εθνικό επίπεδο. Παράλληλα παρατηρείται έλλειμμα εξοικείωσης των δικαιούχων φορέων με το πνεύμα και τις δράσεις της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, γεγονός που κατά την προηγούμενη περίοδο απέτρεψε την ουσιαστική συμμετοχή τους στη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης. Παρόμοια ζητήματα διακυβέρνησης και ουσιαστικής συμμετοχής και κινητοποίησης των εκπροσώπων της τετραπλής έλικας στις παρεμβάσεις διαδικασίες της RIS3 σχεδιασμού και παρακολούθησης παρουσιάστηκαν και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις, τα ακόλουθα σημεία αποτελούν συνοπτικά τις αναπτυξιακές προτεραιότητες για την Περιφέρεια:

- Αναβάθμιση δεξιοτήτων των εργαζομένων με έμφαση στις αναδυόμενες νέες τεχνολογίες.
- Βελτίωση παραγωγικότητας και ευελιξίας στην αγορά εργασίας.
- Αναβάθμιση της θεσμικής ικανότητας των βασικών συμμετοχών του οικοσυστήματος καινοτομίας και επιχειρηματικότητας.

Ανάδραση Στρατηγικής

Η απόκτηση και αναβάθμιση δεξιοτήτων είναι απαραίτητη σε έναν κόσμο ο οποίος εμπλουτίζεται συνεχώς με ταχέως αναδυόμενες νέες τεχνολογίες και στοχεύει στη βελτίωση της παραγωγικότητας και τη διατήρηση της ευελιξίας σε μια συνεχώς εξελισσόμενη αγορά εργασίας. Η προφανής ανάγκη εστιάζεται στην βιομηχανία (αλλά και τους λοιπούς οικονομικούς τομείς) με την έλευση της Βιομηχανίας 4.0 με κύριο ζητούμενο τη δια βίου μάθηση των εργαζομένων σε ψηφιακές τεχνολογίες και δεξιότητες. Από την άλλη, παρεμφερείς ανάγκες απαντώνται και σε στελέχη της Περιφερειακής Διοίκησης σε θέματα καινοτομίας και περιφερειακής ανάπτυξης.

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω, οι προβλεπόμενες κατηγορίες παρεμβάσεων περιλαμβάνουν:

- Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των εργαζομένων σε θεματικές που άπτονται της έξυπνης εξειδίκευσης, της 4ης βιομηχανικής επανάστασης και της κυκλικής οικονομίας.
- Ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων και προσαρμογή στις σύγχρονες παραγωγικές απαιτήσεις
- Εκπαίδευση στελεχών δημόσιων φορέων με στόχο τη βελτίωση ικανότητας σχεδιασμού, διαχείρισης και παρακολούθησης περιφερειακών στρατηγικών.

Ενδεικτικοί τύποι Πράξεων

Προτείνονται οι ακόλουθες ενδεικτικές πράξεις:

1. Προγράμματα στοχευμένης κατάρτισης σε θεματικές ενότητες και δεξιότητες σχετικές με την έξυπνη εξειδίκευση, την 4η βιομηχανική επανάσταση και την κυκλική οικονομία για τα στελέχη και τους εργαζόμενους των επιχειρήσεων
2. Ανάπτυξη προϋποθέσεων για απόκτηση επιχειρηματικών δεξιοτήτων και επαγγελματικής εμπειρίας σε τελειόφοιτους ή νέους απόφοιτους μέσω κατάλληλων μηχανισμών και ανάπτυξη μηχανισμών μεταφοράς τεχνολογίας προς τις επιχειρήσεις με τοποθέτηση μεταπτυχιακών φοιτητών ή υποψηφίων διδασκόντων για εφαρμοσμένη έρευνα.
3. Ανάπτυξη ικανοτήτων για τη βελτίωση της ικανότητας σχεδιασμού και υλοποίησης δράσεων

καινοτομίας από δημόσιους φορείς, με βάση την εμπειρία της ΠΠ 2014-2020

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο:

Οι προτεινόμενες δράσεις αναμένεται να συνεισφέρουν θετικά:

- στη βελτίωση ειδικών δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων και των φορέων της διοίκησης και
- στην ανάπτυξη ικανοτήτων στρατηγικού σχεδιασμού στελεχών της Περιφερειακής Διοίκησης και άλλων φορέων (συμμετόχων) της τετραπλής έλικας.

Βασικές ομάδες-στόχοι

1. Υφιστάμενες και νεοφυείς επιχειρήσεις.
2. Ερευνητικό δυναμικό ΑΕΙ / Ερευνητικών φορέων της ΠΚΜ.
3. Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας & φορείς που σχετίζονται με τη τοπική ή περιφερειακή διοίκηση.
4. Επιμελητήρια, σύνδεσμοι εργοδοτών, συλλογικοί φορείς επιχειρηματικότητας της ΠΚΜ

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Όλες οι επιμέρους πληθυσμιακές ομάδες θα ωφεληθούν εξίσου από τις δράσεις του Ειδικού Στόχου

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής.

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα από την υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο του ΕΣ4 αναμένεται να συμβάλλουν έμμεσα σε ένα εμβληματικό έργο (Flagship Projects) της μακροπεριφερειακής στρατηγικής Αδριατικής - Ιονίου (EUSAIR) και συγκεκριμένα στον 4^ο πυλώνα (SUSTAINABLE TOURISM). Το έργο για το οποίο γίνεται αναφορά είναι το TRAINING AND SKILLS IN THE FIELD OF TOURISM BUSINESSES, το οποίο στοχεύει (όπως και οι δύο πρώτοι ενδεικτικοί τύποι Πράξεων του ΕΣ4) στην ανάγκη επιμόρφωσης των εργαζομένων στην αλυσίδα αξίας του τουρισμού. Η τελευταία αποτέλεσε στρατηγική προτεραιότητα στην Περιφερειακή RIS3 2014-2020 και αναμένεται να αποτελέσει εκ νέου προτεραιότητα μέσα από τη νέα διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης για την στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης 2021-2027.

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.2. Τίτλος της προτεραιότητας: 2: Στήριξη της πράσινης και αειφόρου ανάπτυξης στην Κεντρική Μακεδονία.

☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά την απασχόληση των νέων
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά καινοτόμες δράσεις
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιγ) του κανονισμού ΕΚΤ+*
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ ²
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της αστικής κινητικότητας που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο viii) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της συνδεσιμότητας ΤΠΕ που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημείο ν) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής

2.1.2.1 Ειδικός στόχος (i) Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου

2.1.2.1.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ απαιτεί σημαντικές επενδύσεις στην ανακαίνιση του κτηριακού αποθέματος και των υποδομών. Η μείωση των εκπομπών των ΑτΘ κατά 56% σε σχέση με τα επίπεδα του 2005 και 42% σε σχέση με το 1990 ως το 2030 προϋποθέτει, την μείωση της κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση / ψύξη, παραγωγή ζεστού νερού και γενικά την λειτουργία του οικιακού και κτηριακού εξοπλισμού. Απαιτείται συνεπώς η σε βάθος 10ετίας χρηματοδοτική στήριξη για την ενεργειακή αναβάθμιση της δημόσιας κτηριακής υποδομής, αλλά και της υποστήριξης των ευάλωτων και λιγότερο εύπορων πληθυσμιακών ομάδων προκειμένου να εξασφαλιστεί μια δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς ενεργειακή μετάβαση.

Η Κεντρική Μακεδονία έχει ιδιαίτερα υψηλές ενεργειακές ανάγκες, ως η δεύτερη μεγαλύτερη πληθυσμιακά Περιφέρεια της χώρας και βρισκόμενη στο βόρειο – πιο ψυχρό – τμήμα αυτής. Το κτιριακό απόθεμα στην ΠΚΜ και κυρίως στα αστικά κέντρα είναι στην πλειονότητα του παλαιό (>30 ετών), δομημένο χωρίς ή με ελάχιστα χαρακτηριστικά που ευνοούν την ενεργειακή εξοικονόμηση και την μείωση των απωλειών ενέργειας. Στον δημόσιο τομέα οι ανάγκες προσδιορίζονται συγκριτικά υψηλές λόγω της μητροπολιτικότητας της Θεσσαλονίκης στην οποία συγκεντρώνονται οι μεγαλύτερες (και συνάμα πιο ενεργοβόρες) μονάδες υγείας, αθλητισμού – πολιτισμού και δημόσιας διοίκησης στην Βόρεια Ελλάδα. Στον ιδιωτικό τομέα οι ανάγκες είναι εξίσου υψηλές λόγω πληθυσμιακού μεγέθους και κλιματικών συνθηκών, αλλά και λόγω παλαιότητας της πλειοψηφίας των ιδιωτικών κατοικιών (ιδιαίτερα των πολυκατοικιών) που είναι χτισμένες πριν από το 1980.

Ανάδραση Στρατηγικής

Το ΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας θα υποστηρίξει την Εθνική Στρατηγική για την ενεργειακή αναβάθμιση των δημοσίων και ιδιωτικών κτιρίων και υποδομών σε συνδυασμό και συμπληρωματικότητα με τα άλλα πρόσφορα χρηματοδοτικά μέσα (ΕΠ ΠΕΚΑ, ΠΑΝΕΚ, RRF).

2 Σε περίπτωση που οι πόροι στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του άρθρου 7 παράγραφος 4 του κανονισμού ΕΚΤ+.

Οι ενισχυόμενες δράσεις θα περιλαμβάνουν:

- Προγράμματα ενίσχυσης για την χρηματοδότηση του κόστους ενεργειακής εξοικονόμησης / ανακαίνισης σε ιδιωτικές κατοικίες.
- Ενεργειακή ανακαίνιση και αντικατάσταση ενεργειακού ή ενεργοβόρου εξοπλισμού δημοσίων κτηρίων και την εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων διαχείρισης ενέργειας συμπεριλαμβανομένων συστημάτων συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης.
- Συμμετοχή στην χρηματοδότηση ESCOs για την παροχή υπηρεσιών Ενεργειακής Ανακαίνισης και Εξοικονόμησης σε δημόσιους φορείς υψηλής ενεργειακής κατανάλωσης (νοσοκομεία, αθλητικά κέντρα κ.α.).

Ενδεικτικοί τύποι Πράξεων

Ενδεικτικές πράξεις είναι (μη εξαντλητική λίστα):

1. Προγράμματα «εξοικονόμησης κατ' οίκον» (Εξοικονομώ - Αυτονομώ) που έχουν ενταχθεί στο ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020 και θα ολοκληρωθούν μετά το πέρας αυτού
2. Ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτηρίων περιφερειακής και τοπικής αρμοδιότητας σε τομείς όπως υγεία, εκπαίδευση, αθλητισμός, πολιτισμός, δημόσια διοίκηση και αυτοδιοίκηση κ.α.
3. Συμμετοχή στην χρηματοδότηση Συμβάσεων Ενεργειακής Απόδοσης (EPC) για δημόσια κτίρια.

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Οι πράξεις θα συμβάλουν στον περιορισμό της κατανάλωσης ενέργειας για την λειτουργία των υποστηριζόμενων κτιρίων υποδομών με αποτέλεσμα την μείωση αναγκών παραγωγής ενέργειας. Παράλληλα θα μειώσουν το κόστος των νοικοκυριών και του δημοσίου τομέα για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών τους, επιδρώντας θετικά στην βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης.

Βασικές ομάδες-στόχοι

ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού και συνδεδεμένα με αυτούς Νομικά Πρόσωπα (ΔΕΥΑ, Μουσεία κ.α.), ΝΠΔΔ που διαθέτουν κτιριακές υποδομές στην Περιφέρεια (υγεία, πολιτισμός, αθλητισμός), ιδιώτες.

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Οι δράσεις που αφορούν νοικοκυριά θα ενσωματώσουν κοινωνικο-οικονομικά κριτήρια προκειμένου να υποστηρίξουν μια μετάβαση χωρίς αποκλεισμούς.

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής.

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση. Δεν εντοπίζονται άμεσες συνέργειες με τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της EUSAIR.

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.2.2 Ειδικός στόχος ii. Προαγωγή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων αιεφορίας που καθορίζονται σε αυτήν

2.1.2.2.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η επίτευξη του στόχου του ΕΣΕΚ για συμμετοχή ΑΠΕ στο μείγμα ακαθάριστης ηλεκτρικής ενέργειας κατά 60% καθώς και για κάλυψη αναγκών ψύξης / θέρμανσης (γεωθερμία) απαιτεί παρεμβάσεις που περιλαμβάνουν αξιοποίηση συστημάτων παραγωγής σε δημόσιες υποδομές και κτίρια.

Ανάδραση Στρατηγικής

Το ΕΠ θα υποστηρίξει την Εθνική Στρατηγική σε συνδυασμό και συμπληρωματικότητα με τα άλλα πρόσφορα χρηματοδοτικά μέσα (ΕΠ ΠΕΚΑ, ΕΠΑΝΕΚ, RRF) επικεντρώνοντας σε δράσεις αυτό-παραγωγής ενέργειας σε δημόσια κτήρια και υποδομές με στόχο την κάλυψη μέρους ή του συνόλου των ενεργειακών τους αναγκών.

Ενδεικτικοί τύποι Πράξεων

Ενδεικτικές πράξεις είναι (μη εξαντλητική λίστα):

1. Εγκατάσταση συστημάτων αυτοπαραγωγής ΑΠΕ (συμπεριλαμβανομένων εγκαταστάσεων και εξοπλισμού για την τοπική αποθήκευση ρεύματος) σε δημόσια κτήρια και υποδομές.
2. Πιλοτικά έργα και έργα επίδειξης εγκατάστασης ΑΠΕ σε δημόσιους χώρους (πλατείες, περιβαλλοντικά πάρκα κ.ο.κ.)

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Οι πράξεις θα συμβάλουν στην αύξηση της διείσδυσης των ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα.

Βασικές ομάδες-στόχοι

ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού και συνδεδεμένα με αυτούς Νομικά Πρόσωπα (ΔΕΥΑ, Μουσεία κ.α.), ΝΠΔΔ που διαθέτουν κτιριακές υποδομές στην Περιφέρεια (υγεία, πολιτισμός, αθλητισμός).

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής.

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση. Δεν εντοπίζονται άμεσες συνέργειες με πυλώνες και έργα προτεραιότητας EUSAIR.

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.2.3 Ειδικός στόχος (iv) Προαγωγή της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης των κινδύνων και της ανθεκτικότητας στις καταστροφές

2.1.2.3.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η ΠΚΜ παρουσιάζει μεγάλη ευαισθησία στις επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής. Η Μεσογειακή παράκτια ζώνη θεωρείται από τις περισσότερο ευάλωτες κλιματικές ζώνες, ενώ σε πολλές περιπτώσεις η μη ή κακώς οργανωμένη ανάπτυξη χρήσεων γης μεγεθύνει επικείμενους κινδύνους. Τα τελευταία έτη παρατηρούνται σημαντικές καταστροφές που έχουν σαν αποτέλεσμα την απώλεια ζωνών και μεγάλο υλικό κόστος (2005, 2007, 2019). Το ΠεΣΠΚΑ αναγνωρίζει και προτεραιοποιεί τους κινδύνους που αναφέρονται κύρια στις πλημμύρες, τη διάβρωση των ακτών, τις δασικές πυρκαγιές και επηρεάζουν την τρωτότητα σε 13 οικονομικούς και κοινωνικούς τομείς.

Ανάδραση Στρατηγικής

Το ΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας θα υποστηρίξει την προσαρμογή της Περιφέρειας στην Κλιματική Αλλαγή και την αντιμετώπιση των επιπτώσεών της σε συνέργεια με το ΕΠ ΠΟΛ.ΠΡΟ, το ΕΠ ΠΕΚΑ, το RRF και άλλα μέσα.

Οι ενισχυόμενες δράσεις θα περιλαμβάνουν:

- Τεχνικά και διαχειριστικά έργα για την πρόληψη και αντιμετώπιση των επιπτώσεων από φυσικές καταστροφές, περιλαμβανομένης της αξιοποίησης των υπηρεσιών του οικοσυστήματος
- Προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού πολιτικής προστασίας τοπικών και περιφερειακών φορέων πολιτικής προστασίας
- Προμήθεια εξοπλισμού ΤΠΕ, ανάπτυξη – παραμετροποίηση λογισμικού συστημάτων παρακολούθησης καταγραφής και επεξεργασίας δεδομένων, επικοινωνίας και συντονισμού, έγκαιρης προειδοποίησης περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας
- Επικαιροποίηση Περιφερειακού σχεδιασμού για την διαχείριση φυσικών καταστροφών.
- Εφαρμογή Τοπικών Σχεδίων Πρόληψης, Διαχείρισης και Αντιμετώπισης Κινδύνου που στηρίζονται στις πράσινες υποδομές, την ενίσχυση των υπηρεσιών του οικοσυστήματος και τη χρήση της οικολογικής μηχανικής .

Ενδεικτικοί τύποι Πράξεων

Ενδεικτικές πράξεις είναι (μη εξαντλητική λίστα):

1. Αντιπλημμυρικά έργα (διευθετήσεις χειμάρρων, έργα όμβριων οικισμών εντός ζωνών T=100 ΣΔΚΠ) σε υδραυλικά συστήματα αρμοδιότητας τοπικών ή περιφερειακών αρχών
2. Έργα προστασίας ακτών από διάβρωση, συμπεριλαμβανομένης της δενδροφύτευσης παράκτιων εκτάσεων
3. Προγράμματα εξοπλισμού (συμπεριλαμβανομένων αναλώσιμων και οχημάτων) που αξιοποιείται για την αντιμετώπιση και επέμβαση σε κλιματικές και φυσικές καταστροφές των υπηρεσιών Πολιτικής Προστασίας Περιφέρειας και Δήμων.
4. Συστήματα παρακολούθησης των κλιματικών συνθηκών και των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.
5. Διατήρηση, αποκατάσταση, δημιουργία τεχνητών οικοτόπων και πράσινων υποδομών (κήποι βροχής, υπόγεια διηθητικά χαρακώματα, λιμνούλες συλλογής ομβρίων κλπ) για την ανάσχεση των πιέσεων και των επιπτώσεων πλημμυρών σε τοπική κλίμακα.
6. Ολοκληρωμένη προστασία αρχαιολογικών χώρων από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, σε συνέργεια με τις δράσεις του ΕΠ ΠΟΛΠΡΟ.

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Τα έργα θα αυξήσουν την ασφάλεια του πληθυσμού από τους κινδύνους, θα μειώσουν την ένταση των

επιπτώσεων και θα προφυλάξουν από απώλειες σε ανθρώπινες ζωές και υλικές καταστροφές

Βασικές ομάδες-στόχοι

ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού και συνδεδεμένα με αυτούς Νομικά Πρόσωπα (ΔΕΥΑ, Μουσεία κ.α.), ΝΠΔΔ που διαθέτουν κτιριακές υποδομές στην Περιφέρεια (υγεία, πολιτισμός, αθλητισμός), και άλλοι αρμόδιοι φορείς για την πολιτική προστασία). Ωφελούμενοι θα είναι οι κάτοικοι και επισκέπτες της περιφέρειας, ιδιαίτερα αυτοί που κατοικούν σε περιοχές υψηλής τρωτότητας σε κλιματικούς κινδύνους, καθώς και τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που διατηρούν περιουσία ή παραγωγικές δραστηριότητες στις εν λόγω περιοχές.

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα που περιλαμβάνονται θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Ο ΕΣ στόχος σχετίζεται με την υλοποίηση του Πυλώνα III της EUSAIR – ποιότητα περιβάλλοντος. Έργα προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (ιδιαίτερα η προστασία από την διάβρωση) θεωρούνται συμπληρωματικά της προτεραιότητας:

PROMOTION OF SUSTAINABLE GROWTH OF THE AI REGION BY IMPLEMENTING ICZM AND MSP ALSO TO CONTRIBUTE CRF ON ICZM OF BARCELONA CONVENTION AND THE MONITORING AND MANAGEMENT OF MARINE PROTECTED AREA

Η πρόληψη και αντιμετώπιση καταστροφών, ιδιαίτερα στους τομείς των δασικών πυρκαγιών και των πλημμυρών αποτελεί στόχο των προγραμμάτων διασυνοριακής συνεργασίας, ενώ η Περιφέρεια μοιράζεται λεκάνες απορροής και συνεχή δασικά συστήματα με γειτονικές χώρες.

Σε διασυνοριακό επίπεδο συνέργειες μπορούν να αναπτυχθούν με:

- Το Πρόγραμμα Συνεργασίας INTERREG IPA CBC «Ελλάδα - Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας 2021-2027»
- Το Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας «Ελλάδα - Βουλγαρία 2021-2027»

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.2.3 Ειδικός στόχος (ν) Προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού

2.1.3.3.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η Κεντρική Μακεδονία βρίσκεται κατάντη των λεκανών απορροής τριών μεγάλων ποταμών (εκ των οποίων δύο διασυνοριακοί). Τα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα ποιότητας και επάρκειας, κυρίως στην παράκτια ζώνη. Το μεγαλύτερο μέρος των υπογείων υδάτων χαρακτηρίζεται ότι χρήζει προστασίας, αντιμετωπίζει προβλήματα ρύπανσης (υψηλές συγκεντρώσεις νιτρικών γεωργικής και αστικής προέλευσης), υφαλμύρυνσης λόγω υπερ-άντλησης σε χαμηλής δυναμικότητας υδροφορείς, αλλά και κατά τόπους προβλήματα φυσικής υποβάθμισης (αρσενικό). Η κλιματική αλλαγή και ο περιορισμός των «παραγωγικών» βροχοπτώσεων απειλεί περεταίρω την επάρκεια και την ποιότητα των υδάτινων πόρων.

Στον τομέα της αποχέτευσης και της επεξεργασίας λυμάτων σε οικισμούς και τουριστικές περιοχές, στην περιφέρεια έχουν καλυφθεί οι ανάγκες που προκύπτουν από την εφαρμογή της Οδηγίας 91/271/ΕΚ. Συνολικά στην περιφέρεια υπάρχουν 65 ΕΕΛ εκ των οποίων οι 6 είναι δυναμικότητας >50.000 κατ., 29 δυναμικότητας 10000 - 49999 κατοίκων, 20 δυναμικότητας 2000 – 9999 και 10 μικρότερων οικισμών. Το 2019 δύο μονάδες βρίσκονταν εκτός λειτουργίας. Αρκετές από τις υπάρχουσες μονάδες είναι τεχνολογικά παρωχημένες, είναι χαμηλής αποτελεσματικότητας, μη ενεργειακά αποδοτικές και οικονομικά μη βιώσιμες.

Στον τομέα των δικτύων ακαθάρτων ανάγκες εντοπίζονται σε περιοχές επέκτασης κατοικίας / τουριστικών δραστηριοτήτων (οικισμών Β και Γ προτεραιότητας), όπως και ανάγκη διαχωρισμού παντοροϊκών δικτύων που υπάρχουν ακόμα σε «παλαιές» περιοχές αποχετεύσεων των πόλεων.

Ανάδραση Στρατηγικής

Στο πλαίσιο του ΕΣ 2.ν, “ Προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού”, το ΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας θα χρηματοδοτήσει δράσεις και έργα για την βιώσιμη και αποτελεσματική διαχείριση των υδατικών πόρων, με έμφαση στην εξοικονόμηση, τον ασφαλή εφοδιασμό και την πρόσβαση όλων των κατοίκων σε ποιοτικούς υδρευτικούς πόρους. Θα υποστηρίξει επίσης την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό των υποδομών πρόληψης και περιορισμού της ρύπανσης και θα επενδύσει στην ανάπτυξη τεχνολογικών συστημάτων παρακολούθησης που θα δώσουν έγκυρα και έγκαιρα δεδομένα για την εφαρμογή αποτελεσματικών σχεδίων πρόληψης και διαχείρισης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Οι δράσεις του ΕΠ θα υλοποιηθούν σε συνέργεια με το Εθνικό Πρόγραμμα ανάπτυξης και αλληλεγγύης της αυτοδιοίκησης και το RRF.

Οι ενισχυόμενες δράσεις θα περιλαμβάνουν:

- Κατασκευή, αναβάθμιση, ψηφιοποίηση δικτύων ύδρευσης και εγκαταστάσεων διύλισης και επεξεργασίας πόσιμου ύδατος.
- Υποδομές που εξασφαλίζουν την επάρκεια ύδατος μακροχρόνια σε οικιστικές και τουριστικές περιοχές.
- Δράσεις παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων και της παρακολούθησης της ρύπανσης, συμπεριλαμβανομένων συστημάτων παρακολούθησης των εκροών από συστήματα επεξεργασίας.
- Υποδομές (δίκτυα και εγκαταστάσεις) διαχείρισης αστικών λυμάτων, συμπεριλαμβανομένης της τοποθέτησης συστημάτων τηλεμετρίας.

Ενδεικτικοί τύποι Πράξεων

Ενδεικτικές πράξεις είναι (μη εξαντλητική λίστα):

1. Έργα βελτίωσης της ποιότητας και εξοικονόμησης της ποσότητας πόσιμου νερού, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών εξυγίανσης και ασφαλούς φύλαξης πόσιμου νερού Έργα ενίσχυσης της παρακολούθησης της ποιότητας και της αποδοτικότητας δικτύων ύδρευσης (π.χ. τηλεμετρία).

2. Σχέδια και παρεμβάσεις για την διασφάλιση της πρόσβαση σε ποιοτικούς πόρους πόσιμου νερού (Master Plan, Σχέδια Ασφάλειας Νερού, κ.α.).
3. Σχέδια και παρεμβάσεις εφαρμογής του ΣΔΛΑΠ και συστήματα παρακολούθησης της ρύπανσης σε αποδέκτες ή στις εξόδους επεξεργασμένων εκροών.
4. Κατασκευή, επέκταση ή αντικατάσταση / αναβάθμιση / εκσυγχρονισμός δικτύων αποχέτευσης και Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων. σε οικισμούς Γ' κατηγορίας και άνω
5. Ενεργειακή αναβάθμιση και εκμετάλλευση ενέργειας από ΕΕΛ
6. Συστήματα διαρκούς παρακολούθησης, συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων για την εξ αποστάσεως παρακολούθηση της λειτουργίας των ΕΕΛ και την σε πραγματικό χρόνο καταγραφή της αποδοτικότητας τους και των εκροών τους.

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Οι υποστηριζόμενες δράσεις θα ενισχύσουν την βιωσιμότητα της χρήσης των υδάτων. Θα συμβάλουν στην προστασία των πόρων (ποιοτικά και ποσοτικά), θα αυξήσουν την προσβασιμότητα και την ασφάλεια χρήσης των υδατικών πόρων από τους κατοίκους και τους επισκέπτες της περιοχής.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Δυνητικοί Τελικοί Δικαιούχοι των πράξεων είναι:

ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού και συνδεδεμένα με αυτούς Νομικά Πρόσωπα (ΔΕΥΑ), Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας – Θράκης, ΕΥΑΘ ΑΕ. Ωφελούμενοι θα είναι οι κάτοικοι και επισκέπτες της περιφέρειας.

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Ο ΕΣ στόχος σχετίζεται με την υλοποίηση του Πυλώνα III της EUSAIR – ποιότητα περιβάλλοντος.

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση καθώς όλα τα υδατικά συστήματα της ΠΚΜ βρίσκονται «κατάντη» των διαπεριφερειακών ή διασυνοριακών λεκανών απορροής. Διασυνοριακά ή διαπεριφερειακά έργα ωστόσο μπορούν να επηρεάσουν την διαχείριση των «εισερχόμενων» υδατικών πόρων,

Σε διασυνοριακό επίπεδο συνέργειες μπορούν να αναπτυχθούν με:

- Το Πρόγραμμα Συνεργασίας INTERREG IPA CBC «Ελλάδα - Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας 2021-2027»
- Το Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας «Ελλάδα - Βουλγαρία 2021-2027»

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.2.4 Ειδικός στόχος (vi). Προαγωγή της μετάβασης σε μια κυκλική και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία

2.1.2.4.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η Περιφέρεια υστερεί στην επίτευξη των ποσοτικών στόχων για βιώσιμη διαχείριση των στερεών απορριμμάτων. Η υστέρηση οφείλεται εν μέρη στην έλλειψη υποδομών που εξυπηρετούν το μητροπολιτικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης (υπό κατασκευή και χρηματοδοτούνται από το ΕΠ ΠΕΚΑ 2021-2027 και άλλα μέσα) και την ανάγκη αναδιάρθρωσης του συστήματος συλλογής και Διαλογής στην Πηγή (ΔσΠ). Η κάλυψη των παραπάνω αναγκών θα βοηθήσει στην αύξηση των ποσοστών επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης/ ανάκτησης, δεν εκτιμάται ωστόσο ότι θα είναι επαρκείς για την επίτευξη των φιλόδοξων (άλλα αναγκαίων) στόχων του νέου ΕΣΔΑ (2020).

Η επίτευξη των στόχων για το 2030 απαιτεί την αύξηση του διαχωρισμού στην πηγή, η οποία μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση του πληθυσμού άλλα και την ενίσχυση των τοπικών υποδομών ΔσΠ για ρεύματα ογκωδών ΑΣΑ που δεν καλύπτονται από συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης.

Η ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας εκτείνεται και πέρα από την διαχείριση των αστικών απορριμμάτων. Στον τομέα αυτό οι επιδόσεις της χώρας υστερούν σημαντικά από τις μέσες ευρωπαϊκές τιμές. Το 2018 εκπονήθηκε η Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία, ενώ το 2021 εξειδικεύτηκε το σχέδιο δράσης για αυτή, το οποίο περιλαμβάνει παρεμβάσεις διαχειριστικού και οργανωτικού κυρίως χαρακτήρα που θα επιτρέψουν δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς να εκμεταλλευτούν τις δυνατότητες που προσφέρει η κυκλική οικονομία.

Ανάδραση Στρατηγικής

Το ΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας θα υποστηρίξει έργα που στοχεύουν στην αύξηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος διαχείρισης που αναπτύσσεται μέσω του ΠΕΣΔΑ (όπως αυτό προβλέπεται να αναθεωρηθεί για την επίτευξη του νέου ΕΣΔΑ). Για τον στόχο αυτό και δεδομένου ότι η χρηματοδότηση των υποδομών και της αναδιάρθρωσης του συστήματος συλλογής στους οικισμούς θα χρηματοδοτηθεί από άλλα μέσα, θα εστιάσει στους παρακάτω τύπους δράσεων:

- Δράσεις ενημέρωσης πολιτών στις ορθές πρακτικές διαχείρισης των απορριμμάτων και την κυκλική οικονομία σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο
- Τοπικές υποδομές ΔσΠ και υποστήριξης της εφαρμογής των ΤοΣΔΑ
- Προώθηση της λειτουργίας αγορών στα πρότυπα της κυκλικής οικονομίας

Ενδεικτικοί τύποι Πράξεων

Ενδεικτικές πράξεις είναι (μη εξαντλητική λίστα):

1. Περιφερειακά και τοπικά προγράμματα ενημέρωσης πολιτών και επισκεπτών (τουριστών) για την κυκλική οικονομία και για τις ορθές πρακτικές διαχείρισης των απορριμμάτων σε ατομικό επίπεδο και επίπεδο νοικοκυριού
2. Τοπικές υποδομές ενίσχυσης του συστήματος ΔσΠ (π.χ. Πράσινα Σημεία, γωνίες ανακύκλωσης κ.ο.κ.)
3. Σχεδιασμός και εφαρμογή (εξοπλισμός) Τοπικών – Περιφερειακών Σχέδιων διαχείρισης ειδικών ρευμάτων που δεν καλύπτονται από εναλλακτικό διαχειριστή (π.χ. στρώματα, έπιπλα, υπολείμματα – ανακύκλωση τέλους ζωής Φ/Β μονάδων κ.α.), στη βάση του ΠΕΣΔΑ.
4. Σχεδιασμός και πιστοποίηση πράσινων συστημάτων λειτουργίας σε ΟΤΑ και Περιφερειακούς δημόσιους φορείς.
5. Οργάνωση και ψηφιοποίηση αγορών κυκλικής οικονομίας

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Οι προτεινόμενες δράσεις θα υποστηρίξουν την μετάβαση σε ένα περισσότερο κυκλικό οικονομικό μοντέλο, μειώνοντας την πρωτογενή παραγωγή αποβλήτων από τους κατοίκους και τις δημόσιες υπηρεσίες και αυξάνοντας την επαναχρησιμοποίηση, ανάκτηση και ανακύκλωση υλικών και δευτερογενών υλών.

Βασικές ομάδες-στόχοι

ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού και συνδεδεμένα με αυτούς Νομικά Πρόσωπα, ΦοΔΣΑ Κεντρικής Μακεδονίας. Ωφελούμενοι θα είναι οι κάτοικοι, επισκέπτες καθώς και οι επιχειρήσεις που θα υιοθετήσουν περισσότερο κυκλικά μοντέλα παραγωγής.

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα που περιλαμβάνονται θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Στο βαθμό που σημαντικό μέρος της ρύπανσης από σκουπίδια καταλήγει στην θάλασσα ο ΕΣ στόχος σχετίζεται με την υλοποίηση του Πυλώνα III της EUSAIR – ποιότητα περιβάλλοντος.

Οι δράσεις μπορεί να έχουν συνέργειες με έργα των προγραμμάτων ΕΕΣ που μετέχει η Περιφέρεια. Σε διασυνοριακό επίπεδο συνέργειες μπορούν να αναπτυχθούν με:

- Το Πρόγραμμα Συνεργασίας INTERREG IPA CBC «Ελλάδα - Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας 2021-2027»
- Το Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας «Ελλάδα - Βουλγαρία 2021-2027»

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.2.5 Ειδικός στόχος (vii) Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές και μείωση κάθε μορφής ρύπανσης

2.1.2.5.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Οι πόλεις της Κεντρικής Μακεδονίας και κυρίως η Θεσσαλονίκη αντιμετωπίζουν σημαντικό ποιοτικά και ποσοτικά έλλειμμα πρασίνου και υποβαθμισμένη αστική οικολογία. Η μικρή έκταση και ο κατακερματισμός των μπλε και πράσινων επιφανειών επηρεάζει αρνητικά την ποιότητα ζωής κυρίως στις κεντρικές περιοχές των οικισμών, μειώνει τις ικανότητες του αστικού περιβάλλοντος να εκτονώσει και απορροφήσει τις εκροές των αστικών λειτουργιών που προκαλούν ρύπανση και δημιουργεί κοινωνικές ανισότητες λόγω της περιορισμένης πρόσβασης ευπαθών και ευάλωτων ομάδων σε πράσινους και ανοικτούς χώρους υψηλής ποιότητας. Η έλλειψη αυτή έγινε ιδιαίτερα αισθητή κατά την περίοδο των περιοριστικών μέτρων της πανδημίας και ενδεχομένως να επηρέασε αρνητικά την εξέλιξη της. Η απουσία ή η ύπαρξη υποβαθμισμένων πράσινων και μπλε επιφανειών επηρεάζει αρνητικά την ανθεκτικότητα και την ικανότητα του αστικού χώρου της περιφέρειας να αποσβένει τις αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (αστική νήσο θερμότητας, πλημμυρικός κίνδυνος κ.α.).

Στον εξωαστικό χώρο η περιφέρεια διαθέτει ένα σημαντικό δυναμικό φυσικών περιοχών και ειδών ευρωπαϊκού και εθνικού ενδιαφέροντος που περιλαμβάνει υδροβιότοπους, λιμναία και ποτάμια συστήματα και ορεινά, δασικά οικοσυστήματα. Τα συστήματα αυτά αντιμετωπίζουν πολλές απειλές από κλιματικούς ή ανθρωπογενείς κινδύνους και ελλείμματα στην διαχείριση τους, συμπεριλαμβανομένης της οριστικοποίησης του χωροταξικού σχεδιασμού των περιοχών αυτών και της ρύθμισης των συγκρούσεων χρήσεων γης.

Ανάδραση Στρατηγικής

Το σύνολο των αναγκών στον τομέα της βιοποικιλότητας και της διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών, όπως και η ανάπτυξη της βιο-οικονομίας θα αντιμετωπιστεί από Εθνικά μέσα εφαρμογής (ΕΠ ΠΕΚΑ 2021-2027, RRF). Στον τομέα των μπλε και πράσινων περιοχών και υποδομών στον αστικό χώρο, κρίνεται σκόπιμο, λόγω των αναγκών κατά την παρούσα προγραμματική περίοδο, η ενίσχυση τους να πραγματοποιηθεί τόσο στο πλαίσιο των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, όσο και ανεξάρτητα.

Οι ενισχυόμενες δράσεις θα περιλαμβάνουν:

- Διαμόρφωση, αναβάθμιση των χαρακτηριστικών και των υπηρεσιών πράσινων και μπλε επιφανειών εντός αστικών και τουριστικών περιοχών ή που παρέχουν υπηρεσίες στις περιοχές αυτές (περιαστικά δάση, θαλάσσιο μέτωπο).
- Ενίσχυση – διαμόρφωση πράσινων διαδρόμων που συνδέουν το αστικό με το περιαστικό οικοσύστημα
- Έργα εξυγίανσης της οικολογίας και ρύθμισης του μικροκλίματος σε αστικές και τουριστικές περιοχές
- Παρακολούθηση και καταγραφή των περιβαλλοντικών συνθηκών στα αστικά κέντρα

Ενδεικτικοί τύποι Πράξεων

Ενδεικτικές πράξεις είναι (μη εξαντλητική λίστα):

1. Αναβάθμιση δημόσιων χώρων πρασίνου (φυτοτεχνικά έργα) και του εξοπλισμού τους για την διευκόλυνση της πρόσβασης από όλους, την ασφάλεια και την λειτουργικότητα τους.
2. Περιβαλλοντική αναβάθμιση πάρκων, οδών και πράσινων αστικών διαδρομών
3. Περιβαλλοντική αναβάθμιση ρεμάτων εντός ή στο όριο αστικών περιοχών
4. Προσθήκη πράσινων δωματίων σε δημόσια κτίρια.
5. Έργα αποθήκευσης και ανακύκλωσης όμβριων υδάτων για την κάλυψη των αναγκών ανάπτυξης και συντήρησης του πρασίνου

6. Μελέτες και Σχέδια Δράσης για την αναβάθμιση της Αστικής Οικολογίας.

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Οι δράσεις αναμένεται να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής σε πόλεις και οικισμούς της Περιφέρειας, βελτιώνοντας την ποιότητα του αστικού χώρου, της αισθητική και λειτουργική του μορφή, των χαρακτηριστικών του αέρα και του μικροκλίματος

Βασικές ομάδες-στόχοι

Δυνητικοί Τελικοί Δικαιούχοι των πράξεων είναι:

ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού και συνδεδεμένα με αυτούς Νομικά Πρόσωπα.

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα που περιλαμβάνονται θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Ο ΕΣ στόχος σχετίζεται με την υλοποίηση του Πυλώνα III της EUSAIR – ποιότητα περιβάλλοντος.

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

**2.1.3. Τίτλος της προτεραιότητας: 3: Εξασφάλιση της διασυνδεσιμότητας της Κ. Μακεδονίας.
ΣΠ 3: Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ**

☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά την απασχόληση των νέων
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά καινοτόμες δράσεις
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιγ) του κανονισμού ΕΚΤ+ [*]
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ ³
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της αστικής κινητικότητας που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο viii) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της συνδεσιμότητας ΤΠΕ που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημείο ν) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής

2.1.3.1 Ειδικός στόχος (ii) --Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και στη διασυνοριακή κινητικότητα.

2.1.3.1.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η ανάπτυξη των συνδυασμένων μεταφορών στην ΠΚΜ είναι κεφαλαιώδους σημασία για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και την αποτελεσματικότερη περιβαλλοντική απόδοση. Υπάρχει ένας σημαντικός όγκος έργων που βρίσκονται υπό υλοποίηση και τα οποία περιλαμβάνουν τις διατροφικές συνδέσεις της Θεσσαλονίκης κα του λιμανιού της και την ανάπτυξη του Σιδηρόδρομου προς τον συνοριακό σταθμό του Προμαχώνα και την Ανατολική Μακεδονία Θράκη, την αναβάθμιση του Λιμένα και του Αεροδρομίου.

Στον μητροπολιτικό χώρο της Θεσσαλονίκης ζητήματα ασφάλειας εντοπίζονται στο περιφερειακό δίκτυο της πόλης και κυρίως στις περιοχές λόγω της διάχυσης εμπορικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων. Στις περιοχές αυτές η έλλειψη παράπλευρου δικτύου γύρω από πρωτεύουσες αρτηρίες και η διάνοξη παράτυπων ή μη τεχνικά επαρκών συνδέσεων προκαλούν προβλήματα ασφαλείας. Παράλληλα, εντοπίζονται ελλείπουσες συνδέσεις που δημιουργούν σημαντικά προβλήματα συμφόρησης με περιβαλλοντικό αντίκτυπο.

Πέρα από τον Μητροπολιτικό χώρο της Θεσσαλονίκης, το οδικό δίκτυο αναπτύσσεται σταδιακά τα τελευταία χρόνια με την ολοκλήρωση κάθετων συνδέσεων στους αυτοκινητοδρόμους που διασχίζουν την περιφέρεια.

Ανάδραση Στρατηγικής

Τα έργα κατασκευής νέων μεταφορικών υποδομών και δικτύων θα καλυφθούν από διάφορους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς και μέσα τα οποία περιλαμβάνουν το ΕΠ ΥΜΕΤ 2021-2027 το RRF,

³ Σε περίπτωση που οι πόροι στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του άρθρου 7 παράγραφος 4 του κανονισμού ΕΚΤ+.

δάνεια της ΕΤΕπ, ιδιωτικούς πόρους κ.α. Τα μέσα αυτά θα καλύψουν κύρια τον Σιδηρόδρομο και τις υπερτοπικές μεταφορικές υποδομές (Λιμάνι, Αεροδρόμιο) που περιλαμβάνονται στα TEN-T. Το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα εστιάσει στην κάλυψη ελλειπουσών οδικών συνδέσεων του περιφερειακού συστήματος με σημειακές ή γραμμικές παρεμβάσεις που θα ενισχύσουν την οδική ασφάλεια και θα μειώσουν την όχληση που προκαλούν φαινόμενα συμφόρησης. Κύριες δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν είναι:

- Ολοκλήρωση συνδέσεων και ελλειπουσών οδικών τμημάτων περιφερειακών συνδέσεων παραγωγικών και αστικών κέντρων με υποδομές TEN-T
- Παρεμβάσεις σε άξονες με ζητήματα οδικής ασφάλειας ή/και υψηλό κορεσμό της υπάρχουσας υποδομής
- Ενίσχυση της ανθεκτικότητας των υποδομών έναντι της κλιματικής αλλαγής

Ενδεικτικοί τύποι Πράξεων

Ενδεικτικές πράξεις είναι (μη εξαντλητική λίστα):

1. Κατασκευή ή/και διαμόρφωση Κόμβων εθνικού και περιφερειακού δικτύου
2. Αυτοκινητόδρομοι και παράπλευροι οδοί
3. Έργα ενίσχυσης οδικών υποδομών στον παράκτιο χώρο, έναντι της διάβρωσης.

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Βελτίωση της ασφάλειας και της περιβαλλοντικής απόδοσης του περιφερειακού οδικού δικτύου.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Δυνητικοί Τελικοί Δικαιούχοι των πράξεων είναι:

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (Δ/ση Τεχνικών Έργων), ΥΠΟΜΕΔΙ και εποπτευόμενοι φορείς.

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα που περιλαμβάνονται θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Ο ειδικός στόχος σχετίζεται με την υλοποίηση του Πυλώνα II της EUSAIR – Διασύνδεση της Περιφέρειας και έχει ιδιαίτερη συνάφεια με την εμβληματική πρωτοβουλία «THE ADRIATIC-IONIAN MULTI-MODAL CORRIDORS».

Οι δράσεις μπορεί να έχουν συνέργειες με έργα των προγραμμάτων ΕΕΣ που μετέχει η Περιφέρεια. Σε διασυνοριακό επίπεδο συνέργειες μπορούν να αναπτυχθούν με:

- Το Πρόγραμμα Συνεργασίας INTERREG IPA CBC «Ελλάδα - Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας 2021-2027»
- Το Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας «Ελλάδα - Βουλγαρία 2021-2027»

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.4 Τίτλος της προτεραιότητας: 4Α: Προώθηση της Κοινωνικής Συνοχής στην Κ. Μακεδονία – Παρέμβαση του ΕΤΠΑ. ΣΠ 4: Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων

☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά την απασχόληση των νέων
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά καινοτόμες δράσεις
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιγ) του κανονισμού ΕΚΤ+*
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ ⁴
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της αστικής κινητικότητας που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο viii) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της συνδεσιμότητας ΤΠΕ που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημείο ν) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής

2.1.4.1 Ειδικός στόχος (i) Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της ικανότητας ένταξης των αγορών εργασίας και της πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης των κοινωνικών υποδομών και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας.

2.1.4.1.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η ΠΚΜ συγκαταλέγεται στις περιφέρειες με την υψηλότερη ανεργία στην Ευρώπη. Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας που δημιουργήθηκαν την περίοδο της οικονομικής κρίσης, έχουν επανακάμψει μετά από μια σύντομη περίοδο σχετικής μείωσης λόγω της πανδημίας COVID-19. Παρόλο που η ανεργία στην Περιφέρεια είναι ένα γενικό ζήτημα, εμφανίζει σαφή κοινωνικά χαρακτηριστικά καθώς άνεργοι είναι περισσότερο γυναίκες, νέοι και άτομα με βασικά εκπαιδευτικά προσόντα (απόφοιτοι β΄θμιας εκπαίδευσης).

Η ανεργία και αντίστοιχα η χαμηλή συμμετοχή στην αγορά εργασίας έχουν εθνική διάσταση και η διαχείριση των μηχανισμών παρακολούθησης της αγοράς εργασίας διαθέτει μια κεντρική διάρθρωση. Με βάση την δομή αυτή κύρια ανάγκη της περιφέρειας είναι η κάλυψη των υποδομών και των συστημάτων που θα επιτρέψουν την ακόμα αποτελεσματικότερη εφαρμογή των πολιτικών ένταξης στην αγορά εργασίας και εύρεσης απασχόλησης.

Ανάδραση Στρατηγικής

Η αντιμετώπιση της ανεργίας είναι μια σύνθετη πρόκληση στην οποία θα συμβάλουν όλοι οι Στόχοι Πολιτικής, υποστηρίζοντας ο κάθε ένας στον τομέα του την προοπτική δημιουργίας νέων βιώσιμων θέσεων εργασίας και γενικών υποδομών – εξωτερικών οικονομιών που θα συμβάλουν σε αυτή. Παράλληλα σε εθνικό επίπεδο θα χρηματοδοτηθούν δράσεις που στοχεύουν σε θεσμικά μέτρα και μέτρα αναδιοργάνωσης του των δομών υποστήριξης της απασχόλησης καθώς και μέτρα υποστήριξης ανέργων. Το Πρόγραμμα ΠΚΜ συμπληρωματικά θα υποστηρίξει:

4 Σε περίπτωση που οι πόροι στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του άρθρου 7 παράγραφος 4 του κανονισμού ΕΚΤ+.

- την ενίσχυση του Περιφερειακού μηχανισμού διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας.
- την ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας

Ενδεικτικοί τύποι Πράξεων

Ενδεικτικές πράξεις είναι (μη εξαντλητική λίστα):

1. Διαμόρφωση υποδομών και εξοπλισμός για την εγκατάσταση υπηρεσιών που προωθούν την απασχόληση
2. Πληροφοριακά Συστήματα καταγραφής των ανέργων και αναγκών της αγοράς εργασίας
3. Περιφερειακές μελέτες και σχέδια
4. Ανάπτυξη και οργάνωση του περιφερειακού οικοσυστήματος κοινωνικής οικονομίας

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Οι δράσεις στο σύνολό τους θα συμβάλουν στην καταπολέμηση της ανεργίας και την δημιουργία βιώσιμων και ανθεκτικών θέσεων εργασίας

Βασικές ομάδες-στόχοι

Περιφέρεια, ΟΤΑ (κοινωνικές υπηρεσίες και εποπτευόμενοι φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα), Υπουργείο Εργασίας – ΟΑΕΔ.

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξαρτήτως εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση. Δεν εντοπίζονται άμεσες συνέργειες με τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της EUSAIR.

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.4.2 Ειδικός στόχος (ii) Βελτίωση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και on line εκπαίδευσης και κατάρτισης.

2.1.4.2.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η ένταξη των παιδιών ηλικίας 4 ετών στην υποχρεωτική εκπαίδευση (2020) έχει αυξήσει τις κτηριακές ανάγκες προσχολικής εκπαίδευσης (νηπιαγωγεία) στην Περιφέρεια. Αποτέλεσμα είναι πολλές μονάδες να λειτουργούν σε μισθωμένες εγκαταστάσεις ή με κορεσμό της πληρότητάς τους. Στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση εντοπίζονται επίσης ορισμένα σχολεία που λειτουργούν σε μισθωμένες εγκαταστάσεις, ενώ η απογευματινή βάρδια έχει περιοριστεί σε 3 Σχολεία της Περιφέρειας. Η συμπεριληπτική εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) και χρόνιες παθήσεις ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες παρά τις βελτιώσεις υστερεί σημαντικά, ιδιαίτερα σε θέματα υποστηρικτικής εκπαιδευτικής υποδομής, εξοπλισμού και υποδομής εξυπηρέτησης των καθημερινών αναγκών των μαθητών. Σημαντικές παραμένουν οι ανάγκες σύγχρονου εκπαιδευτικού και ψηφιακού εξοπλισμού που θα υποστηρίξει τη δημιουργία ενός σχολείου που θα προσφέρει στην πλειονότητα των μαθητών σύγχρονες βασικές και ψηφιακές δεξιότητες. Μία ακόμα αναδυόμενη και επείγουσα ανάγκη, σχετίζεται με το γεγονός ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών κτηρίων (κυρίως στα αστικά κέντρα) αποτελείται από προ του 1981 κτισμένα κτήρια, δηλαδή χωρίς επαρκή αντισεισμική θωράκιση. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση οι κυριότερες ανάγκες αφορούν εξοπλισμό και εκσυγχρονισμό των εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν σημαντικά συστατικά για τον διεθνή προσανατολισμό των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και την βελτίωση της διεθνούς τους φήμης. Στον αντίποδα, η ελκυστικότητα και αποτελεσματικότητα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης είναι περιορισμένη όπως και η συμμετοχή στην δια βίου μάθηση.

Εσχάτως, η πανδημία COVID-19 ανέδειξε την πρόκληση της επείγουσας προσαρμογής του εκπαιδευτικού συστήματος σε έκτακτες καταστάσεις, τις λύσεις που μπορεί να προσφέρει η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και τις αδυναμίες (ειδικά σε σχέση με αύξηση κινδύνου αποκλεισμού) που μπορούν να προκαλέσουν ελλείψεις σε εξοπλισμό και εκπαιδευτικές δεξιότητες.

Ανάδραση Στρατηγικής

Το Πρόγραμμα PKM 2021-2027 θα επικουρήσει την δράση του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» από το οποίο θα χρηματοδοτηθούν όλες οι διαρθρωτικές δράσεις και θα υποστηριχθούν οι δικαιούχοι των σχετικών Ε.Σ. του ΕΚΤ+. Το Περιφερειακό Πρόγραμμα (δια του ΕΤΠΑ) θα εστιάσει στην κάλυψη υποδομών και εξοπλισμού σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης με έμφαση: την βελτίωση της ποιότητας, την άρση του αποκλεισμού, την ενίσχυση της βιωματικής προσέγγισης και το ψηφιακό μετασχηματισμό του εκπαιδευτικού συστήματος στο πλαίσιο συμμετοχής στον «Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης». Ιδιαίτερη βαρύτητα θα δοθεί στην ενίσχυση της ασφάλειας και της προσβασιμότητας χωρίς αποκλεισμούς των εκπαιδευτικών υποδομών όσο και τον εκσυγχρονισμό της τεχνολογικής υποδομής και του εκπαιδευτικού εξοπλισμού.

Συγκεκριμένα, το ΕΠ θα περιλάβει τις ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- Δημιουργία νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτηριακών εγκαταστάσεων όλων των βαθμίδων (συμπεριλαμβανομένης της υποχρεωτικής προσχολικής εκπαίδευσης)
- Προμήθεια, εγκατάσταση ή υποδομή για νέο εργαστηριακό, εκπαιδευτικό εξοπλισμό (ΤΠΕ, οπτικοακουστικά μέσα, βιβλιοθήκες κ.α.) για βελτίωση δεξιοτήτων όλων των βαθμίδων
- Παρεμβάσεις βελτίωσης της μικρο-προσβασιμότητας και των μέσων διδασκαλίας για ΑμεΑ σε υφιστάμενα σχολικά κτήρια
- Αντισεισμικός έλεγχος και ενίσχυση της προστασίας των εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων.

Ενδεικτικοί τύποι Πράξεων

Ενδεικτικές πράξεις είναι (μη εξαντλητική λίστα):

1. Κατασκευή νέων και αναβάθμιση υφισταμένων εκπαιδευτικών μονάδων όλων των βαθμίδων
2. Προμήθεια, εγκατάσταση και αναβάθμιση εξοπλισμού εκπαιδευτικών μονάδων / ιδρυμάτων όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.
3. Κτηριακές μετατροπές και εγκατάσταση εξοπλισμού ΑμΕΑ σε εκπαιδευτικές μονάδες όλων των βαθμίδων
4. Αντισεισμική θωράκιση εκπαιδευτικών κτηρίων.

Η υλοποίηση δύναται να γίνει και μέσω χρηματοδότησης κεφαλαίου για υλοποίηση ως ΣΔΙΤ.

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Οι δράσεις θα συμβάλουν στον στόχο για ένα σύγχρονο σχολείο για όλους και θα αυξήσουν την ικανότητα των φορέων εκπαίδευσης να προσφέρουν καλύτερες υπηρεσίες. Θα συμβάλουν στη βελτίωση των μαθησιακών και κοινωνικών εφοδίων και των δεξιοτήτων μαθητών / σπουδαστών χωρίς αποκλεισμούς και εκπαιδευτικές ανισότητες και την ανθεκτικότητα της εκπαιδευτικής υποδομής.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Δυνητικοί Τελικοί Δικαιούχοι των πράξεων είναι:

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, ΟΤΑ, Ακαδημαϊκά Ιδρύματα με έδρα την ΠΚΜ, Υπουργείο Παιδείας και εποπτευόμενοι οργανισμοί.

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση. Δεν εντοπίζονται άμεσες συνέργειες με τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της EUSAIR.

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.4.3 Ειδικός στόχος (iii) Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες.

2.1.4.3.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η ΠΚΜ παρουσιάζει υψηλά ποσοστά πληθυσμού που απειλείται από κίνδυνο φτώχειας και οι ανάγκες για Κοινωνικές Δομές Άμεσης Αντιμετώπισης είναι υψηλές. Οι ανάγκες αυτές αφορούν κυρίως την κάλυψη των βασικών δυσκολιών και προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, οι οποίες πέρα από ανεργία, είναι η αδυναμία συντήρησης των ιδίων και των οικογενειών τους, η αποπληρωμή χρεών, η εύρεση εργασίας και η εύρεση στέγης.

Αντίστοιχα υψηλό (>20%) είναι το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία, ενώ η πλειοψηφία των ατόμων με αναπηρία ανήκει επίσης στον πληθυσμό που απειλείται από κίνδυνο φτώχειας. Κύρια αιτία της διπλής αυτής υστέρησης είναι η χαμηλή ενσωμάτωση των ΑμΕΑ στην αγορά εργασίας (>40% για άτομα μέτριας και >20% για άτομα σοβαρής αναπηρίας. Η αύξηση της συμμετοχής, η προώθηση της ανεξάρτητης διαβίωσης και η υποστήριξη της οικογενειακής φροντίδας αποτελούν τους πυλώνες ενός κοινωνικού μοντέλου βάσει της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

Η Κεντρική Μακεδονία (όπως και η χώρα) αντιμετωπίζει επίσης σημαντικό ζήτημα γήρανσης, ιδιαίτερα στα ημι-αστικά κέντρα και την ύπαιθρο, γεγονός που δημιουργεί ανάγκες υποστήριξης της αυτόνομης διαβίωσης ηλικιωμένων, της παροχής υπηρεσιών φροντίδας και περίθαλψης, άλλα και της υποστήριξης της ενεργού γήρανσης.

Στον τομέα της ψυχικής υγείας και της καταπολέμησης των εξαρτήσεων, οι ανάγκες είναι εξίσου υψηλές καθώς σε πολλές περιπτώσεις συνδέονται με την φτώχεια, την ανεργία και τον αποκλεισμό. Επιπλέον επιβαρυντικός παράγοντας (έστω και μεσοπρόθεσμα) η COVID-19 και οι επιπτώσεις της στην ψυχική υγεία.

Η έμφυλη βία είναι επίσης ένα κοινωνικό φαινόμενο που συσχετίζεται με την φτώχεια, την ανεργία και τον αποκλεισμό και το οποίο παρουσίασε έξαρση κατά την πανδημία. Η ζήτηση στις υπάρχουσες δομές έχει αυξηθεί την τελευταία διετία, ενώ η κάλυψη δομών δεν παρουσιάζει γεωγραφική επάρκεια.

Η ΠΚΜ έχει εκπονήσει (2015) Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά. Το Σχέδιο επικεντρώνεται σε 5 άξονες που αφορούν τις ανάγκες Στέγασης, Εκπαίδευσης, Απασχόλησης και ένταξης στην Αγορά Εργασίας, πρόσβαση στις υπηρεσίες Υγείας και την Ανάπτυξη του Κοινωνικού Διαλόγου (ως μέσου ενσωμάτωσης).

Ανάδραση Στρατηγικής

Το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα ενισχύσει την δημιουργία, επέκταση και τον εκσυγχρονισμό των δομών παροχής κοινωνικών υπηρεσιών για περιθωποιημένες, ευπαθείς και ευάλωτες ομάδες προκειμένου να ανταποκριθούν αποτελεσματικότερα στις ανάγκες σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Παράλληλα θα υποστηρίζουν την προαγωγή της «ασημένιας οικονομίας» στην περιφέρεια πέρα από τα όρια της αναγκαιότητας, ως πρόκλησης με ευρύτερες επιπτώσεις στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας. Υποστηριζόμενες δράσεις αποτελούν:

- Υποδομές και εξοπλισμός που υποστηρίζουν την ένταξη και την προαγωγή της κοινωνικής και επαγγελματικής ζωής των ατόμων με αναπηρία.
- Ενίσχυση των δομών υποστήριξης θυμάτων έμφυλης βίας και διακρίσεων
- Υποδομές φροντίδας ηλικιωμένων για την προώθηση της ενεργούς γήρανσης και την παροχή υπηρεσιών στην τρίτη ηλικία

Ενδεικτικοί τύποι Πράξεων

Ίδρυση - κατασκευή / ανακαίνιση / λειτουργικός εκσυγχρονισμός / μετατροπή κτιριακών υποδομών και προμήθεια απαραίτητου εξοπλισμού για:

- την υποστήριξη ατόμων με αναπηρία και άλλων ευπαθών ομάδων
- την υποστήριξη θυμάτων έμφυλης βίας και διακρίσεων
- τη φροντίδα ατόμων τρίτης ηλικίας

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο:

Οι δράσεις αναμένεται να συμβάλουν στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και την ποιότητα ζωής ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς και ευάλωτες ομάδες και να έχει θετική επίπτωση στην κοινωνική συνοχή της περιφέρειας.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Περιφέρεια, ΟΤΑ (κοινωνικές υπηρεσίες και εποπτευόμενοι φορείς), Υπουργείο Υγείας και μονάδες υγείας με έδρα την Κεντρική Μακεδονία. Ωφελούμενοι θα είναι άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς και ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, όπως ΑμεΑ, γυναίκες-θύματα έμφυλης βίας, άτομα τρίτης ηλικίας

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση. Δεν εντοπίζονται άμεσες συνέργειες με τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της EUSAIR

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.4.4 Ειδικός στόχος (iv) . Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και προώθηση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική στην φροντίδα βασισμένη στην κοινότητα και στην οικογένεια

2.1.4.4.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Στον τομέα της τριτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης η Κεντρική Μακεδονία έχει έναν μητροπολιτικό ρόλο που εξυπηρετεί τις λοιπές περιφέρειες της Βόρειας Ελλάδας, άλλα και τα κράτη των Νότιων Βαλκανίων. Συνολικά υπάρχουν 8.447 νοσοκομειακές κλίνες (2020) και 420 κλίνες μακράς νοσηλείας (2015), αριθμός που κινείται ελαφρά κάτω του μ.ο. ΕΕ27. Οι υπάρχουσες κτηριακές υποδομές είναι σχετικά γερασμένες, ενώ η συνεχής ιατρική πρόοδος δημιουργεί ανάγκες εκσυγχρονισμού του εξοπλισμού. Κατά την περίοδο της πανδημίας το σύστημα υγείας δέχτηκε υψηλή πίεση καθώς έφτασε σε πληρότητα κορεσμού σε κλίνες COVID-19 ΜΕΘ. Τα τελευταία χρόνια στην αύξηση των αναγκών έχει συμβάλει η αύξηση των προσφυγικών ροών και η κάλυψη των υγειονομικών αναγκών τους.

Στην πρωτοβάθμια υγεία, η ανάπτυξη του συστήματος των ΤΟΜΥ υποστηρίχθηκε από το προηγούμενο ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020. Συνολικά χρηματοδοτήθηκαν 21 ΤΟΜΥ από τις 44 που εγκαταστάθηκαν. Η περαιτέρω ανάγκη υποστήριξης προσδιορίζεται από το γεγονός ότι το σύστημα ανάπτυξης της πρωτοβάθμιας φροντίδας στην Ελλάδα βρίσκεται ακόμα σε στάδιο ανάπτυξης. Το ίδιο ισχύει και για τις υποδομές των δομών υποστήριξης της Ψυχικής Υγείας.

Ανάδραση Στρατηγικής

Η μεταρρύθμιση για ένα περισσότερο αποδοτικό, λιγότερο σπάταλο και χωρίς αποκλεισμούς σύστημα δημόσιας υγείας με έμφαση στην πρωτοβάθμια φροντίδα θα εξακολουθήσει να είναι προτεραιότητα για την περίοδο 2021-2027 και το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα πρέπει να διαθέτει ετοιμότητα προκειμένου να υποστηρίξει της ανάγκες της εθνικής πολιτικής, όταν αυτές εξειδικευτούν. Το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα ενισχύσει την δημιουργία, επέκταση και τον εκσυγχρονισμό των δομών παροχής υπηρεσιών υγείας για όλους χρηματοδοτώντας:

- Την αναβάθμιση και ανακαίνιση των υποδομών υγείας
- Την αναβάθμιση του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού
- Την στήριξη υποδομών που θα εξυπηρετήσουν δράσεις για την ψυχική υγεία, την προώθηση της προληπτικής ιατρικής και την πρωτοβάθμια υγεία

Ενδεικτικοί τύποι Πράξεων:

- Κτιριακές υποδομές (νέες, αναβάθμιση/ βελτίωση υφιστάμενων) στην τριτοβάθμια περίθαλψη
- Προμήθεια και εγκατάσταση ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού
- Αντισεισμικός έλεγχος και παρεμβάσεις αντισεισμικής θωράκισης υποδομών υγείας και περίθαλψης
- Δημιουργία και ενίσχυση υποδομών πρωτοβάθμιας υγείας, δομών ψυχικής υγείας κ.α.

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Οι υποστηριζόμενες δράσεις θα συμβάλουν στην βελτίωση της υγείας.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Κτιριακές Υποδομές Α.Ε., 3^η και 4^η Υγειονομικές Περιφέρειες (ΥΠΕ), Νοσοκομεία, εποπτευόμενοι φορείς Υπουργείου Υγείας και Υπουργείου Υποδομών.

Ωφελούμενοι θα είναι οι κάτοικοι και οι επισκέπτες της ΠΚΜ.

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και

εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση. Δεν εντοπίζονται άμεσες συνέργειες με τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της EUSAIR.

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.4.5 Ειδικός στόχος (vi) . Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, κοινωνική ένταξη και κοινωνική καινοτομία

2.1.4.5.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η αποτελεσματικότερη διασύνδεση της πολιτιστικής κληρονομιάς με την οικονομική ανάπτυξη μέσω του τουρισμού και άλλων κλάδων όπως η έρευνα, η δημιουργική οικονομία, η σύγχρονη εκπαίδευση, η κοινωνική οικονομία, η αγροδιατροφή και η προώθηση των προϊόντων είναι στρατηγικής σημασίας για την ανάπτυξη της Περιφέρειας.

Ο τουρισμός στην Περιφέρεια είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος στην παράκτια ζώνη, στηρίζεται στην αξιοποίηση του φυσικού πλεονεκτήματος χωρίς ωστόσο να διασφαλίζει την βιώσιμη διαχείριση του και να το αξιοποιεί προς όφελος της ανταγωνιστικότητας. Ελλείμματα παρατηρούνται σε ζητήματα παροχής υπηρεσιών ποιότητας, συγκρούσεων χρήσεων γης, προστασίας της βιοποικιλότητας, ασφάλειας στην πρόσβαση και την μικροκινητικότητα (εντός προορισμού). Η ολοκληρωμένη τουριστική – πολιτιστική ανάπτυξη, παράλληλα με την εξειδίκευση μέτρων προστασίας και βιώσιμης – έξυπνης αξιοποίησης του περιβάλλοντος δίνει την δυνατότητα δημιουργίας προστιθέμενης αξίας στο τουριστικό προϊόν και προοπτική δημιουργίας νέων βιώσιμων θέσεων εργασίας και αύξησης των εισοδημάτων. Για την δημιουργία ωστόσο της αξίας αυτής πρέπει η ανταγωνιστικότητα της Περιφέρειας να διαμορφωθεί στην ποιοτική ανάδειξη των πολιτιστικών και φυσικών πλεονεκτημάτων. Η ανάδειξη περιλαμβάνει πρωτίστως την βελτίωση της χωρίς αποκλεισμούς και της ισότιμης πρόσβασης στους τουριστικούς πόρους για όλες τις ομάδες πληθυσμού και ιδιαίτερα για ηλικιωμένους (ασημένια οικονομία) και άτομα με αναπηρία.

Η βιωσιμότητα και ανθεκτικότητα του τουρισμού στηρίζεται επίσης στην διαφύλαξη και την προστασία της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς

Ανάδραση Στρατηγικής

Το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα επενδύσει στην βιώσιμη, ανθεκτική και χωρίς αποκλεισμούς τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας και την προώθηση του πολιτισμού και της δημιουργικής οικονομίας ως μέσα οικονομικής και κοινωνικής προόδου. Θα εστιάσει ειδικότερα σε:

- οργάνωση του περιφερειακού τουριστικού προϊόντος, βελτίωση της προσβασιμότητας και της δυνατότητας συμμετοχής των ΑμΕΑ σε τουριστικές και πολιτιστικές υπηρεσίες,
- αντιμετώπιση των χωρικών επιπτώσεων του τουρισμού και την ρύθμιση συγκρούσεων γης σε τουριστικές περιοχές,
- δημιουργία και ανάδειξη συνδέσεων τουρισμού – πολιτισμού και ενσωμάτωση των πολιτιστικών πόρων και της κληρονομιάς στο τουριστικό προϊόν
- υποστήριξη θεσμών και δομών παραγωγής σύγχρονου πολιτισμού και δημιουργικής βιομηχανίας
- Την δημιουργία και ανακαίνιση της δημόσιας ειδικής τουριστικής υποδομής με στόχους την κάλυψη ελλείψεων στην παροχή ενός ολοκληρωμένου ποιοτικού τουριστικού προϊόντος, την ενίσχυση της ενεργειακής αποδοτικότητας και την λειτουργία τους χωρίς αποκλεισμούς.

Ενδεικτικοί τύποι Πράξεων

1. Ανάδειξη, συντήρηση και βελτίωση των υποδομών προσβασιμότητας και ερμηνείας μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και μουσειακών υποδομών (υπό την αυστηρή προϋπόθεση της απόδοσης τους στο κοινό)
2. Έργα και υποδομές βελτίωσης της προσβασιμότητας και δημιουργίας εναλλακτικών – ειδικών τεχνικών ερμηνείας για πολιτιστικές – τουριστικές υποδομές και γεγονότα.
3. Ανάδειξη και βελτίωση προσβασιμότητας περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους (φυσικής κληρονομιάς) ως προορισμοί οικολογικού τουρισμού.
4. Ανάπτυξη της ικανότητας των περιφερειακών φορέων στον σχεδιασμό, την διαχείριση, την προβολή, παρακολούθηση και την αξιολόγηση στρατηγικών βιώσιμης και ανθεκτικής τουριστικής ανάπτυξης.
5. Ανακαίνιση και αναβάθμιση ειδικών τουριστικών υποδομών (π.χ ιαματικά λουτρά, χιονοδρομικά

- κέντρα, τουριστικά λιμάνια
6. Καινοτόμες δράσεις οργάνωσης και προβολής πολιτιστικών εκθεμάτων, μουσείων και μνημείων.
 7. Δημιουργία και υποστήριξη περιφερειακής πολιτικής Κινηματογράφου
 8. Διαμόρφωση - μετατροπή αργούντων ακινήτων του δημοσίου σε υποδομές παραγωγής πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών (film office Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας)
 9. Υποστήριξη πολιτιστικών θεσμών και γεγονότων.

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Η άρση των περιορισμών στις τουριστικές και πολιτιστικές υπηρεσίες αποτελεί κλειδί για την ανάπτυξη του χωρίς αποκλεισμούς και του ασημένιου τουρισμού. Δύο είδη τουρισμού με σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης για την Περιφέρεια και ικανές να δημιουργήσουν αύξηση της απασχόλησης και του εισοδήματος στην Περιφέρεια. Η ενίσχυση της δημιουργικής βιομηχανίας και του σύγχρονου πολιτισμού μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση διαχρονικών διαρθρωτικών προβλημάτων όπως η υπο-απασχόληση των νέων, το brain-drain κ.α.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, ΟΤΑ και νομικά τους πρόσωπα με αρμοδιότητες στους τομείς τουρισμού / πολιτισμού, Υπουργείο Πολιτισμού τοπικές του υπηρεσίες και εποπτευόμενα ΝΠ, Υπουργείο Τουρισμού, Νέες και Κοινωνικές Επιχειρήσεις στη δημιουργική βιομηχανία και την παροχή καινοτόμων τουριστικών υπηρεσιών.

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Ο ΕΣ στόχος σχετίζεται με την υλοποίηση του Πυλώνα III της EUSAIR – βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη. Οι δράσεις μπορεί να έχουν συνέργειες με έργα των προγραμμάτων ΕΕΣ που μετέχει η Περιφέρεια. Σε διασυνοριακό επίπεδο συνέργειες μπορούν να αναπτυχθούν με:

- Το Πρόγραμμα Συνεργασίας INTERREG IPA CBC «Ελλάδα - Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας 2021-2027»
- Το Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας «Ελλάδα - Βουλγαρία 2021-2027»

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.5. Τίτλος της προτεραιότητας: 4B: Προώθηση της Κοινωνικής Συνοχής στην Κ. Μακεδονία – Παρέμβαση του ΕΚΤ+. ΣΠ 4: Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων

☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά την απασχόληση των νέων
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά καινοτόμες δράσεις
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιγ) του κανονισμού ΕΚΤ+*
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ ⁵
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της αστικής κινητικότητας που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο viii) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της συνδεσιμότητας ΤΠΕ που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημείο ν) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής

5 Σε περίπτωση που οι πόροι στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του άρθρου 7 παράγραφος 4 του κανονισμού ΕΚΤ+.

2.1.5.1 Ειδικός στόχος 4α. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια άνεργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας

2.1.5.1.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η ΠΚΜ συγκαταλέγεται στις περιφέρειες της ΕΕ27 με τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, απόρροια του συνδυασμού της παραγωγικής αποδυνάμωσης και των κρίσεων που έχουν πλήξει την τελευταία δεκαπενταετία την οικονομία και την κοινωνία.

Σε όλη την περίοδο μετά το 2008, το γενικό ποσοστό ανεργίας ξεπερνάει σταθερά το 16% ενώ αντίστοιχα το ποσοστό ενεργοποίησης του πληθυσμού δεν ξεπέρασε το 55%. Τα προβλήματα στην απασχόληση είναι ακόμα μεγαλύτερα σε ομάδες όπως οι γυναίκες, οι νέοι και οι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων παραμένει σταθερά υψηλό ενώ ο σχετικός ρυθμός όσων αναζητούν εργασία μειώνεται. Μεσοπρόθεσμα η κρίση της COVID-19 αναμένεται να πιέσει ακόμα περισσότερο την απασχόληση ατόμων από ευπαθείς και ευαίσθητες ομάδες, καθώς και τους νέους εκτός αγοράς εργασίας, εντείνοντας με αυτό τον τρόπο το φάσμα του αποκλεισμού και της φτώχειας στην Περιφέρεια και κυρίως στις αστικές περιοχές .

Ανάδραση Στρατηγικής

Στον ΕΣ 4^α, το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα υποστηρίξει δράσεις απασχόλησης στο πλαίσιο των ΟΧΕ (ΒΑΑ ή άλλων εδαφικών τύπων), με στόχο να δημιουργηθούν συνέργειες με πρωτοβουλίες και δράσεις τοπικής ανάπτυξης.

Στο πλαίσιο αυτό θα υλοποιηθούν δράσεις που αφορούν:

- Παροχή υπηρεσιών prestart and coaching υποστήριξης νέων επιχειρηματιών
- Δράσεις προώθησης στην απασχόληση (τύπου NEE, NGE).
- Προγράμματα υποστήριξης επαγγελματικού προσανατολισμού

Στο πλαίσιο των παραπάνω θα καλυφθούν και ενέργειες υποστήριξης για την εφαρμογή της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων που αφορούν την είσοδο στην αγορά εργασίας ή την εύρεση εργασίας.

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Οι δράσεις του Προγράμματος ΠΚΜ αναμένεται να έχουν θετικό αντίκτυπο στην προσπάθεια για τόνωση της απασχόλησης.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Άνεργοι και άτομα εκτός απασχόλησης, (νέοι, γυναίκες, μακροχρόνια άνεργοι) γενικού πληθυσμού και ειδικών ομάδων

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο

περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση. Δεν εντοπίζονται άμεσες συνέργειες με τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της EUSAIR

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.5.2. Ειδικός στόχος 4στ. Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περαιτέρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες

2.1.5.2.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Ο στόχος της ευρωπαϊκής εγγύησης για το Παιδί, είναι η πρόληψη και η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, διασφαλίζοντας την πρόσβαση των παιδιών που έχουν ανάγκη σε μια σειρά βασικών υπηρεσιών που περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την εκπαίδευση και φροντίδα στην πρώιμη παιδική ηλικία και τις σχολικές δραστηριότητες.

Η ΠΚΜ, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΙΕΠ εμφανίζει σχετικά χαμηλή σχολική διαρροή σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης (κάτω του μ.ο. χώρας) σε επίπεδο γενικού πληθυσμού. Η σχολική διαρροή, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΠΕΣΚΕ εντοπίζεται κυρίως σε ειδικές κοινωνικές ομάδες με σαφή κοινωνικο-οικονομικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά όπως οι Ρομά και οι μετανάστες. Στην προσχολική εκπαίδευση, οι δράσεις υποστήριξης ένταξης που υλοποιούνται περιλαμβάνουν οικονομικά και κοινωνικά κριτήρια, έχουν ωστόσο μέχρι σήμερα οριζόντια μορφή και εφαρμογή.

Σημαντικές ανάγκες εντοπίζονται σε σχέση με την ίση και ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση όλων των βαθμίδων, στα παιδιά ΑμΕΑ και τα παιδιά με ειδικές μαθησιακές ανάγκες. Μεγάλο μέρος των εκπαιδευτικών υποδομών όλων των βαθμίδων στερείται υποδομών προσβασιμότητας και ειδικού εξοπλισμού για ΑμΕΑ (ΕΤΠΑ βλ. ΕΣ4.ii). Πέρα όμως από τις υποδομές απαιτείται η στήριξη των ομάδων αυτών σε επίπεδο εξατομικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης και συμβουλευτικής.

Η Πανδημία COVID-19 κατέδειξε το πρόβλημα του ψηφιακού αποκλεισμού στις ευάλωτες οικονομικά ομάδες, άλλα και την απαίτηση προσαρμογής του εκπαιδευτικού ψηφιακού περιεχομένου και εξοπλισμού για μαθητές με ειδικές ανάγκες. Η πανδημία συνέδεσε άμεσα τον κίνδυνο του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού με την τυπική εκπαίδευση, με επικείμενες επιπτώσεις την όξυνση των κοινωνικών ανισοτήτων.

Ανάδραση Στρατηγικής

Στο πλαίσιο του ΕΣ 4στ το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα υποστηρίξει δράσεις που στοχεύουν στην υποστήριξη ομάδων που κινδυνεύουν με αποκλεισμό από την εκπαίδευση. Η εστίαση της στρατηγικής γίνεται το πρίσμα της Εγγύησης για το Παιδί και στοχεύει στην υποστήριξη μαθητών ΑμΕΑ και μαθητών

με ειδικές μαθησιακές ανάγκες στο γενικό σχολείο. Θα περιλαμβάνει στήριξη σε επίπεδο προσχολικής και σχολικής εκπαίδευσης.

Στο πλαίσιο αυτό θα υλοποιηθούν δράσεις που αφορούν σε:

- Υποστήριξη μαθητών ΑμεΑ και μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο γενικό σχολείο.
- Υποστήριξη δομών (ΚΕΣΥ) για μαθητές ΑμεΑ και μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ευπαθείς ομάδες πληθυσμού
- Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για Παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Οι δράσεις αναμένεται να ενισχύσουν την εφαρμογή της στρατηγικής για τα Δικαιώματα του παιδιού και ιδιαίτερα του Στόχου για το δικαίωμα των παιδιών να αξιοποιούν πλήρως τις δυνατότητές τους..

Βασικές ομάδες-στόχοι

Μαθητές από ειδικές και ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, ΑμεΑ, Ρομά

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση. Δεν εντοπίζονται άμεσες συνέργειες με τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της EUSAIR

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.5.3. Ειδικός στόχος 4ζ. Προώθηση της δια βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκόλυνση των μεταβάσεων σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας·

2.1.5.3.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η συμμετοχή στη δια βίου μάθηση, στην Περιφέρεια όπως και σε επίπεδο χώρας υπολείπεται σημαντικά του ευρωπαϊκού μέσου όρου (% συμμετοχής σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες τις τελευταίες 4 εβδομάδες 4,1% και 3,9% αντίστοιχα, έναντι 10,8% μ.ο.ΕΕ27) και βρίσκεται ακόμα σε εμβρυακή κατάσταση. Αυτό δυσχεραίνει την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων – ιδίως των ψηφιακών - και την προσαρμογή τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της οικονομίας.

Σύμφωνα με το ΕΣΑΟ η εμπειρία πολλών χωρών δείχνει ότι ένα πολύ σημαντικό τμήμα της δια βίου μάθησης των εργαζομένων αλλά και του πληθυσμού γενικότερα αναλαμβάνεται από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Άλλωστε, τις τελευταίες δεκαετίες το μερίδιο των πτυχιούχων στο σύνολο του εργατικού δυναμικού και του πληθυσμού έχει αυξηθεί σημαντικά. Η αναβάθμιση (upskilling) και η ανανέωση (reskilling) των δεξιοτήτων τους απαιτεί την επέκταση του ρόλου των πανεπιστημίων στη δια βίου μάθηση. Η Κεντρική Μακεδονία φιλοξενεί 3 Πανεπιστήμια με 24 συνολικά σχολές. Τα ιδρύματα αυτά έχουν ιδρύσει από το 2018 όταν και δημιουργήθηκε το σχετικό πλαίσιο τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης (ΚΕΔΙΒΙΜ). Το διάστημα αυτό τα ιδρύματα οργάνωσαν τα προγράμματα σπουδών, τις τεχνολογικές πλατφόρμες και παρείχαν υπηρεσίες ΔΒΜ σε ένα σημαντικό αριθμό πτυχιούχων (στην περιφέρεια και εκτός).

Ανάδραση Στρατηγικής

Η ενίσχυση της Δια Βίου Μάθησης, της αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της επανειδίκευσης απαιτεί θεσμικές, οργανωτικές και στρατηγικές παρεμβάσεις που θα υλοποιηθούν κατά κύριο λόγο από το ΕΠΑΝΑΔΒΜ 2021-2027. Το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα υποστηρίξει τον Στόχο μέσα από ενίσχυση δικαιούχων, κατοίκων της Κεντρικής Μακεδονίας, για την συμμετοχή σε προγράμματα Δια Βίου Μάθησης που θα υλοποιήσουν τα ΚΕΔΙΒΙΜ ΑΕΙ που εδρεύουν στην περιφέρεια.

Ένας σημαντικός παράγοντας για την αποτελεσματική και αποδοτική υλοποίηση των δράσεων που υποστηρίζονται από το ΕΚΤ+ είναι και η ενεργός συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Για τον λόγο αυτό, θα αναπτυχθούν δράσεις επιμόρφωσης/συμβουλευτικής (capacity building), σε σχέση με το πλαίσιο πολιτικής και διαχείρισης της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027, προς κοινωνικούς εταίρους και φορείς που εκπροσωπούν την κοινωνία των πολιτών.

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Η ενίσχυση της Δια Βίου Μάθησης αναμένεται να έχει άμεσο αποτέλεσμα στην αύξηση των ατόμων που αποκτούν νέα αναβαθμισμένα προσόντα, θα βελτιώσει τις πιθανότητες εύρεσης εργασίας των συμμετεχόντων, κυρίως μακροχρόνια ανέργων, αλλά και γενικότερα θα συμβάλει στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της περιφερειακής οικονομίας μέσα από την ανάπτυξη δεξιοτήτων των εργαζομένων.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Πτυχιούχοι άνεργοι / εργαζόμενοι στην ΠΚΜ, κοινωνικοί εταίροι, φορείς που εκπροσωπούν την κοινωνία των πολιτών όπως οι περιβαλλοντικοί εταίροι, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις και οι φορείς που είναι υπεύθυνοι για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, των θεμελιωδών δικαιωμάτων, των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες, της ισότητας των φύλων και της απαγόρευσης των διακρίσεων.

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση. Δεν εντοπίζονται άμεσες συνέργειες με τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της EUSAIR

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.5.4. Ειδικός στόχος 4η. Προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων, και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα για τις μειονεκτούσες ομάδες·

2.1.5.4.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες:

Η ενεργητική ένταξη προσβλέπει στην εξασφάλιση ολοκληρωμένων παροχών σε όλους τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη, όπως επαρκείς οικονομικούς πόρους, πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας και υποστήριξη για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Οι ανάγκες στον τομέα είναι σύνθετες και προσδιορίζονται ανά ομάδα στόχο:

Στον τομέα της ενεργού ένταξης και της βελτίωσης της απασχολησιμότητας, η δυνατότητα φύλαξης και απασχόληση παιδιών ηλικίας έως 4 ετών αποτελεί κύρια προϋπόθεση για την πρόσβαση και την παροχή ίσων ευκαιριών στην απασχόληση, ιδιαίτερα των μειονεκτουσών ομάδων και των οικογενειών με χαμηλό εισόδημα. Το 2016 (ΠΕΣΚΕ), περίπου 15% των νοικοκυριών χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος στην ΠΚΜ αναφέρουν ότι θα ήθελαν να χρησιμοποιήσουν σε μεγαλύτερη έκταση οργανωμένες υπηρεσίες παιδικής φροντίδας αλλά δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα, ενώ για πάνω από το 50% των γυναικών ηλικίας 30-39 ετών οι λόγοι που δεν αναζητούν εργασία είναι επειδή φροντίζουν μικρά παιδιά ή εξαρτώμενους ενήλικες και για άλλους οικογενειακούς ή προσωπικούς λόγους. Το αντίστοιχο ποσοστό για τους άνδρες της ίδιας ηλικίας είναι 7%. Λόγω της υψηλής γήρανσης αντίστοιχα υψηλές ανάγκες διαμορφώνονται σε σχέση με εξαρτώμενα μέλη τρίτης ηλικίας.

Ανάδραση Στρατηγικής:

Το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα υποστηρίξει την προώθηση της ενεργού ένταξης εστιάζοντας κυρίως στις δράσεις που θα υποστηρίξουν την προώθηση της απασχόλησης σε μειονεκτούσες ομάδες, υποστηρίζοντας την φροντίδα και φύλαξη εξαρτώμενων μελών όπως είναι τα παιδιά προσχολικής ηλικίας και οι ηλικιωμένοι που στερούνται ευχέρειας αυτόνομης διαβίωσης. Κύριες δράσεις που θα υλοποιηθούν, αφορούν:

- Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (μεταβατική δράση)
- Παροχή υπηρεσιών φροντίδας και φιλοξενίας ηλικιωμένων για άτομα που έχουν την ευθύνη φροντίδας τους σε νοικοκυριά με χαμηλά εισοδήματα .

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο:

Οι δράσεις του Προγράμματος ΠΚΜ αναμένεται να έχουν θετικό αντίκτυπο στην απασχόληση μειονεκτουσών ομάδων και στη βελτίωση των υπηρεσιών φροντίδας προς εξαρτώμενα μέλη.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Έφηβοι σε υποβαθμισμένες περιοχές, παιδιά σε κίνδυνο, άτομα που απέχουν από την αγορά εργασίας / απασχόληση λόγω της υποχρέωσης φύλαξης εξαρτώμενων μελών

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται

η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση. Δεν εντοπίζονται άμεσες συνέργειες με τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της EUSAIR

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.5.5. Ειδικός στόχος 4θ. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών·

2.1.5.5.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας βρίσκεται στην ροή του μεταναστευτικού διαδρόμου της Ανατολικής Μεσογείου, στον οποίο το 2019 καταγράφηκε η εισροή 83.333 προσφύγων και μεταναστών (59% του συνόλου των εισροών στην ΕΕ, FRONTEX 2020).

Παρά το γεγονός ότι η περιφέρεια δεν είναι πρώτης υποδοχής, λόγω της θέσης της στα σύνορα και της μητροπολιτικότητας της παρουσιάζει μεγάλο αριθμό διαμενόντων αιτούντων για άσυλο που διαμένουν σε δομές, εστίες και ξενοδοχεία. Συνολικά τον 10/2020 στην περιφέρεια διέμεναν 14.436 αιτούντες ασύλου εκ των οποίων οι 7.617 φιλοξενούνταν σε δομές, 4.481 σε εστίες και 2.338 σε ξενοδοχεία.

Η ένταξη προσφύγων και μεταναστών απαιτεί την ύπαρξη ενός πλέγματος υπηρεσιών που θα βοηθήσουν τα άτομα αυτά σε επίπεδο επικοινωνίας, συνδιαλλαγής με το δημόσιο, διασύνδεσης με την αγορά εργασίας, απογραφής και ένταξης τους στα οικονομικά, επαγγελματικά μητρώα και την κοινωνική ασφάλιση. Μέσω της υποστήριξης αυτής θα εξασφαλίσουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που θα τους δώσουν πρόσβαση στην εργασία, την περίθαλψη και σε λουπές αστικές και κοινωνικές υπηρεσίες.

Ανάδραση Στρατηγικής

Βασική επιλογή για την Κεντρική Μακεδονία είναι η υποστήριξη του δικαιώματος πρόσβασης στην αγορά εργασίας και στην επαγγελματική κατάρτιση, τόσο για τους αιτούντες άσυλο όσο και για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας.

Το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα υποστηρίξει δράσεις υποστήριξη της ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας όπως:

- προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας
- ενίσχυση ή ανάπτυξη οριζόντιων, ψηφιακών και κοινωνικών, δεξιοτήτων
- ενέργειες κοινωνικής ένταξης (γνωριμία με κρατικούς και κοινωνικούς φορείς κ.ά.)
- δράσεις ευαισθητοποίησης και διαπολιτισμικής αλληλεπίδρασης σε δήμους χωρίς ΚΕΜ

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Κύριος αντίκτυπος των δράσεων θα είναι η αύξηση της απασχόλησης μεταναστών και προσφύγων, η βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου και η βελτίωση της αποδοχής τους σε τοπικό επίπεδο μέσα από την ένταξη τους στην οικονομική και κοινωνική ζωή της περιοχής τους.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Υπήκοοι Τρίτων Χωρών, πρόσφυγες, μετανάστες

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση. Δεν εντοπίζονται άμεσες συνέργειες με τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της EUSAIR

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.5.6. Ειδικός στόχος 4ι. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά·

2.1.5.6.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Σύμφωνα με το Περιφερειακό Σχέδιο (2015) ο πληθυσμός Ρομά στην ΠΚΜ εκτιμάται σε περίπου 14.500 άτομα, ή περίπου 0,76% του πληθυσμού της. Τα κύρια προβλήματα των Ρομά της ΚΜ, όπως καταγράφηκαν τότε, είναι: η ένταξη τους σε οικογένειες χαμηλών εισοδημάτων, η ύπαρξη στους οικισμούς πολλών οικογενειών που ζουν κάτω από τα όρια της φτώχειας, η αυξημένη ανεργία, ο αναλφαβητισμός και ο κοινωνικός αποκλεισμός, η ύπαρξη κενών στην αστικοδημοτική κατάσταση. Ζητήματα τα οποία δημιουργούν επιπλέον δυσκολίες ένταξης και πρόσβασης σε υπηρεσίες εκπαίδευσης και υγείας. Οι εγγραφές παιδιών Ρομά στο νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό σχολείο είναι υψηλές, αλλά το μεγαλύτερο μέρος αυτών (άνω του 50% σύμφωνα με μελέτες) εγκαταλείπουν την εκπαίδευση από τις πρώτες τάξεις. Αποτέλεσμα είναι να στερούνται βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων. Στον αντίποδα η παιδική εργασία αποτελεί συνηθισμένη πρακτική (στις περισσότερες περιπτώσεις αυτό προκαλείται ή επιδεινώνεται από την κακή οικονομική κατάσταση της οικογένειας). Υπάρχει επίσης μεγάλο ποσοστό αναλφάβητων ενηλίκων και κατά συνέπεια απουσία ύπαρξης δεξιοτήτων για επαγγελματικό προσανατολισμό και εξειδίκευση.

Ως προς τις συνθήκες διαβίωσης η πλειοψηφία των Ρομά της ΠΚΜ διαμένει σε καταυλισμούς που στερούνται βασικών υποδομών (ύδρευση, αποχέτευση, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος). Σε αρκετές σταθερές κατοικίες συμβιών συχνά περισσότερες από μία οικογένειες, (κατά βάση 2) οι οποίες εμφανίζουν συγγενικούς δεσμούς. Στον τομέα της υγείας, κύρια προβλήματα είναι η έλλειψη πρόληψης (κενά στον εμβολιασμό, έλεγχος προβλημάτων γυναικολογικής φύσεως). Οι Ρομά θεωρούνται ιδιαίτερα ευάλωτοι σε θέματα Ψυχικής Υγείας τα οποία εν μέρει οφείλονται στον κοινωνικό αποκλεισμό και αντιμετωπίζουν προβλήματα εξαρτήσεων πάνω του μέσου όρου του γενικού πληθυσμού. Τέλος σημαντικά είναι τα ζητήματα εγκληματικότητας και παραβατικότητας.

Ανάδραση Στρατηγικής

Το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα συνεχίσει να ενισχύει την υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής και του περιφερειακού σχεδίου για την ενσωμάτωση των Ρομά, σε συνδυασμό με συμπληρωματικές δράσεις που αναφέρονται σε άλλους Ειδικούς Στόχους του παρόντος ΕΠ και συμπληρωματικών μέσων και οι οποίες αφορούν τους τομείς της υγείας, της απασχόλησης και της ενεργού ένταξης.

Στο πλαίσιο του ΕΣ4.ι θα προωθηθούν:

- Ολοκληρωμένα προγράμματα ενσωμάτωσης Ρομά στην Αγορά εργασίας και καταπολέμησης της σχολικής διαρροής και του ψηφιακού αποκλεισμού.
- Δράσεις υποστήριξης του επιπέδου διαβίωσης των Ρομά (επιδότηση ενοικίου, Ομάδες Διαχείρισης χώρων μετεγκατάστασης, Ομάδες βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης).
- Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας / εφήβων σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις (Ρομά)

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Οι δράσεις αναμένεται να αυξήσουν την ενσωμάτωση των Ρομά και ιδιαίτερα να περιορίσουν την πρόωρη σχολική εγκατάλειψη.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Ρομά

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας

των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση. Δεν εντοπίζονται άμεσες συνέργειες με τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της EUSAIR

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.5.7. Ειδικός στόχος 4ια. Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ιδιαίτερη έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης·

2.1.5.7.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Σύμφωνα με το Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Κεντρικής Μακεδονίας το 2018 υπήρξαν 178.792 ωφελούμενοι κοινωνικών δομών. Ο αριθμός αυτός ενδέχεται να αυξηθεί μέσα από την επέκταση του συστήματος Δομών που παρουσιάζει χωρικές ελλείψεις σε ορισμένους τομείς (π.χ. δομές στήριξης θυμάτων έμφυλης βίας) . Η Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης (EU SILC) για το 2018 κατέγραψε ότι το 10,9% του πληθυσμού της ΠΚΜ ή 169.979 πολίτες δεν επισκέφτηκαν το γιατρό, ενώ χρειάστηκε. Παράλληλα το σύστημα Δημόσιας Υγείας που βασίζεται ακόμα σε μεγάλο ποσοστό στην πρόσβαση στις δομές τριτοβάθμιας υγείας παρουσιάζει ανεπάρκεια στην εξυπηρέτηση της ζήτησης, ιδιαίτερα σε θέματα τακτικών ελέγχων και μακροχρόνιας θεραπείας. Οι δομές πρωτοβάθμιας υγείας, όπως και η θεσμοθέτηση του οικογενειακού ιατρού είναι πρόσφατες και τα ως τώρα αποτελέσματα μικρά. Την περίοδο 2020 -2021, κατά την περίοδο της COVID-19 το σύστημα υγείας δέχθηκε επιπλέον πρωτόγνωρες πιέσεις, οι οποίες αντιμετωπίστηκαν μέσα και από την στήριξη του ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020.

Οι δυσμενείς οικονομικές συνθήκες έχουν συνδεθεί με ποικίλα προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας ειδικά με την κατάθλιψη, η οποία, μέσω διαφορετικών οδών, αναμένεται να αποτελέσει τη μεγαλύτερη απειλή για την ψυχική υγεία του πληθυσμού εν μέσω οικονομικής κρίσης. Η οικονομική κρίση και η πανδημία φαίνεται επηρεάζουν σαφώς τα περιστατικά έμφυλης βίας και τον αριθμό των κατοίκων με εξαρτήσεις. Είναι σημαντικό να αναφερθεί η σημαντική αύξηση των κλήσεων στη γραμμή SOS 15900 που καταγράφηκαν σε εθνικό επίπεδο κατά την περίοδο της πρώτης καραντίνας (Μάρτιος-Απρίλιος 2020). Σύμφωνα με στοιχεία της ΓΓΙΦΟΠ, συγκριτικά με τους δύο μήνες αναφοράς τον Απρίλιο 2020 παρατηρείται μια αύξηση σε ποσοστό 227,4% για τις κλήσεις που αφορούσαν «περιστατικά βίας» και αντίστοιχα 142% σε κλήσεις που αφορούσαν «την ενημέρωση».

22,3% του πληθυσμού της Περιφέρειας, ηλικίας 16 ετών και άνω, αντιμετωπίζουν περιορισμούς ή δυσκολίες στις καθημερινές δραστηριότητες λόγω μακροχρόνιου προβλήματος υγείας. Εξ αυτών, 135.974 άτομα αντιμετωπίζουν σοβαρή αναπηρία (8,6% του πληθυσμού της Περιφέρειας) και 215.323 άτομα αναφέρουν μέτριους περιορισμούς (13,7% του πληθυσμού της Περιφέρειας). Επιπρόσθετα, το 37,3 % των ατόμων με σοβαρή αναπηρία και το 32,0 % των ατόμων με μέτρια αναπηρία, ηλικίας 16 ετών και άνω, βρίσκονται στο φάσμα της φτώχειας ή/και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Δημογραφικά η ΠΚΜ αντιμετωπίζει σημαντικό πρόβλημα γήρανσης (ΔΓ >120) με αντίκτυπο στις ανάγκες του συστήματος υγείας, την απασχόληση και την παροχή υπηρεσιών προς τον γερασμένο πληθυσμό. Οι πληθυσμιακές προβολές δείχνουν ότι το ποσοστό γήρανσης του πληθυσμού θα αυξηθεί την επόμενη δεκαετία.

Σύμφωνα με στοιχεία του Υπ.Ε.Κ.Υ. (Μάιος 2021) 1.569 παιδιά φιλοξενούνταν σε κλειστές δομές παιδικής προστασίας, χωρίς να συνυπολογίζονται τα ασυνόδευτα προσφυγόπουλα, που σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του ΕΚΚΑ εκτιμώνται στα 3.432. Από τα 1.569 παιδιά των δομών παιδικής προστασίας, μόλις τα 74 προορίζονται για υιοθεσία (δηλαδή το 4,7%). Με την πρόσφατη αλλαγή του Νομικού Πλαισίου, στόχος είναι η αποϊδρυματοποίηση κάθε παιδιού που ζει και μεγαλώνει αυτή τη στιγμή στα ελληνικά ιδρύματα. Ένα άλλο ζητούμενο της από-ιδρυματοποίησης είναι η ομαλή μετάβαση εφήβων στην ενήλικη ζωή και η επιτυχής εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια ή επαγγελματική εκπαίδευση ή την εργασία.

Πέρα από τα παιδιά που χρήζουν προστασίας, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί

αναγνωρίζεται και η ανάγκη παρεμβάσεων σε υποβαθμισμένες περιοχές με στόχο την αποτροπή της περιθωριοποίησης και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού. Στην Κεντρική Μακεδονία λειτουργούν Δομές Υποστήριξης Νέων που παρέχουν ένα φάσμα υπηρεσιών στήριξης, παρακολούθησης και συμβουλευτικής.

Ανάδραση Στρατηγικής

Το Πρόγραμμα ΠΚΜ την περίοδο 2021-2027 θα υποστηρίξει πολύπλευρα και πολυσύνθετα τις ανάγκες παροχής κοινωνικών και υγειονομικών υπηρεσιών χωρίς αποκλεισμούς και με στόχο την κάλυψη των αναγκών ευάλωτων και ευπαθών ομάδων. Στο πλαίσιο αυτό θα περιλάβει δράσεις όπως, ενδεικτικά, οι εξής:

- Ανάπτυξη και Λειτουργία Κοινωνικών Κέντρων (Μετεξέλιξη κέντρων Κοινότητας με την ενσωμάτωση των ΚΕΜ, της διαπολιτισμικής μεσολάβησης και των Δομών παροχής αγαθών) Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ) / Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας (ΚΔΗΦ) / Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ) συμπεριλαμβανομένων ΣΥΔ που θα εξυπηρετούν ΑμεΑ ή πρόσφυγες και μετανάστες με ενσωματωμένες υπηρεσίες πολιτισμικής διαμεσολάβησης όπου αυτό απαιτείται.
- Προγράμματα: Προσωπικού Βοηθού και Κοινωνικού Φροντιστή ΑμεΑ, ηλικιωμένων και παιδιών με αναπτυξιακά προβλήματα.
- Ενίσχυσης της λειτουργίας Συμβουλευτικών Κέντρων γυναικών - θυμάτων βίας, Ξενώνες φιλοξενίας γυναικών θυμάτων βίας και των παιδιών τους κλπ), τις μονογονεϊκές οικογένειες τους ασυνόδευτους ανήλικους κλπ (Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης –ΕΚΚΑ, Ξενώνες Επείγουσας Φιλοξενίας / Καταφύγια Προστατευμένης Φιλοξενίας- ΕΚΚΑ).
- Ενίσχυση της παροχής υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Δομές παροχής υπηρεσιών ψυχικής υγείας / Ψυχοκοινωνική παρέμβαση προστασίας των παιδιών στον καιρό της επιδημίας
- Ανάπτυξη υπηρεσιών μείωσης της βλάβης και υποστήριξης αστέγων με στόχο τη φροντίδα των βασικών υγειονομικών και κοινωνικών αναγκών των εξαρτημένων ατόμων με χαμηλό κίνητρο και δυνατότητα απεξάρτησης (Κινητές Μονάδες - Κέντρα Ημέρας)
- Ανάπτυξη Υπηρεσιών για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων (από τα ναρκωτικά, το αλκοόλ και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές), συμπεριλαμβανομένων και των προγραμμάτων πρόληψης.
- Ενίσχυση Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας, Ανάπτυξη και Λειτουργία Κινητών Μονάδων στα Κέντρα Υγείας και Μονάδων Διαγνωστικών Ελέγχων Υγείας
- Ενίσχυση υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Υγείας
- Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο:

Θα υλοποιηθεί ένα ευρύ φάσμα δράσεων που συνολικά θα ενισχύσει την πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υγείας και περίθαλψης του γενικού, άλλα και ειδικών ομάδων πληθυσμού με αντίκτυπο στην βελτίωση συνολικά του επιπέδου διαβίωσης στην Περιφέρεια. Στο πλαίσιο αυτό θα υποστηριχθεί και η μετάβαση σε ένα μοντέλο από-ιδρυματοποίησης και η στήριξη των παιδιών και των νέων έναντι του κινδύνου περιθωριοποίησης

Βασικές ομάδες-στόχοι

Γενικός πληθυσμός, ασθενείς με χρόνιες παθήσεις, άστεγοι, άτομα με προβλήματα εξαρτήσεων, άτομα με ψυχικές ασθένειες

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση. Δεν εντοπίζονται άμεσες συνέργειες με τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της ΕUSAI.

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.1.5.8. Ειδικός στόχος 4ιβ. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών·

2.1.1.5.8 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Το ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας (μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις) στην ΠΚΜ είναι 21,7 (Ελλάδα 17,7). Σε εθνικό επίπεδο ο κίνδυνος φτώχειας είναι σημαντικά μεγαλύτερος στους ανέργους και ανέρχεται σε 45,2%, παρουσιάζοντας σημαντική διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών (51,7% και 39,4% αντίστοιχα), στις μονογονεϊκές οικογένειες (25,6%) και στα ΑμΕΑ (37,3%, ΕΣΑΜΕΑ 2019). Επίσης, ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικός αποκλεισμός είναι υψηλότερος στην περίπτωση των ατόμων ηλικίας 18-64 ετών (31,9%). Από τη μελέτη των δεικτών για τις συνθήκες διαβίωσης του πληθυσμού της Χώρας (ΕΛΣΤΑΤ, 2021) προκύπτει ότι η στέρηση βασικών αγαθών και υπηρεσιών, δεν αφορά μόνο το φτωχό πληθυσμό, αλλά και μέρος του μη φτωχού πληθυσμού. Στο σύνολο του πληθυσμού το 50,4 δηλώνει αδυναμία κάλυψης εκτάκτων αναγκών (96,6 Φτωχά – 49,5 μη φτωχά νοικοκυριά) ενώ το 53,5 αδυνατεί στην πληρωμή μιας εβδομάδας διακοπών (89,0 Φτωχά – 45,9 μη φτωχά νοικοκυριά).

Με βάση τα φορολογικά στοιχεία που συλλέγει η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) μέσω των φορολογικών δηλώσεων, τα εισοδήματα των Ελλήνων ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας και επαγγέλματος, γνώρισαν σημαντική συρρίκνωση κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης. Συγκεκριμένα στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας παρατηρείται μείωση στα δηλωθέντα εισοδήματα, ήτοι από 14,1 δις € το 2008 σε 11,3 δις € το 2017 και συνολική μείωση στο μέσο ετήσιο οικογενειακό εισόδημα από 14.838 € το 2008 σε 10.357 € το 2017 (ποσοστό -30,2%).

Ειδικότερα στους σχετικούς δείκτες, στην Κεντρική Μακεδονία το 2018 (ΠΕΣΚΕ, 2020) το 24,8% των κατοίκων βρισκόταν σε κίνδυνο φτώχειας, το 30,4% σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, το 16,5% με σοβαρές υλικές στερήσεις και το 14,3% σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας.

Στην ΠΚΜ λειτουργούν δύο δομές αστέγων (Κέντρο Ημέρας και Υπνωτήριο) στην Θεσσαλονίκη. Το υπνωτήριο με δυναμικότητα 70 ατόμων εξυπηρέτησε το 2020 164 άτομα, ενώ το Κέντρο Ημέρας 2.003 άτομα με 37.450 επισκέψεις (Παρατηρητήριο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Θεσσαλονίκης 2021).

Βασικό μέτριο της Πολιτικής Εγγύησης για το Παιδί αποτελεί η χορήγηση τουλάχιστον ενός υγιεινού γεύματος κάθε σχολική ημέρα. Στην ΠΚΜ λειτουργούν περίπου 2.000 εκπαιδευτικές μονάδες για τις οποίες θα πρέπει να εξασφαλιστεί οι κάλυψη της χορήγησης σε παιδιά από οικογένειες που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και υλικής στέρησης.

Ανάδραση Στρατηγικής

Κατά τη νέα περίοδο το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027 θα χρηματοδοτήσει

- Δομές Αστέγων (Υπνωτήρια και Κέντρα Ημέρας)
- Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές (Κέντρα Υποστήριξης Νέων).

- Ολοκληρωμένα Σχέδια Τοπικών Δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας
- Δράσεις Πρόσβασης σε προσιτή κατοικία για άστεγους, οικογένειες με σοβαρή υλική στέρηση που διαβιούν σε επισφαλή κατοικία (Δίκτυο Κοινωνικής Κατοικίας)
- Παροχή σχολικών γευμάτων

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Οι προτεινόμενες δράσεις θα συμβάλουν στην βελτίωση της ένταξης άλλα και την καλύτερη προστασία της υγείας και της διαβίωσης ατόμων και οικογενειών που πλήττονται από την φτώχεια, παρέχοντας ένα πλέγμα κοινωνικών υπηρεσιών υποστήριξης άμεσων αναγκών.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Νοικοκυριά στο φάσμα της φτώχειας και της στέρησης βασικών αγαθών, άστεγοι, μαθητές

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν ανεξάρτητα εδαφικών στρατηγικών. Υπάρχει ωστόσο περίπτωση να συνδυαστούν ή να υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση. Δεν εντοπίζονται άμεσες συνέργειες με τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της EUSAIR

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

**2.1.6 Τίτλος της προτεραιότητας: 5: Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη στην Κ. Μακεδονία.
ΣΠ 5: Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης
και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών,
καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών**

☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά την απασχόληση των νέων
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά καινοτόμες δράσεις
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιγ) του κανονισμού ΕΚΤ+*
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ ⁶
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της αστικής κινητικότητας που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο viii) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της συνδεσιμότητας ΤΠΕ που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημείο ν) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής

2.1.6.1 Ειδικός στόχος (i). Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές

2.1.6.1.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η Κ. Μακεδονία χαρακτηρίζεται από υψηλή πολικότητα πληθυσμού και οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης, όπου συγκεντρώνονται 59% του πληθυσμού της Περιφέρειας, 64% του συνολικού ΑΕΠ, 69% του ΑΕΠ του δευτερογενούς τομέα, 75% της χρηματοπιστωτικής δραστηριότητας, 81% των επαγγελματικών – επιστημονικών - τεχνικών – διοικητικών δραστηριοτήτων. Οι άλλες Π.Ε. παράγουν 3,5 έως 7% του συνολικού ΑΕΠ η καθεμία αλλά αντιστάθηκαν καλύτερα στην κρίση: υπέστησαν σημαντική μείωση το 2009-19 μικρότερη όμως αυτής στη Θεσσαλονίκη (-29%).

Χαρακτηρίζεται επίσης γενικά από υψηλή αστικότητα. 62% του πληθυσμού της συγκεντρώνεται σε 35 Δημοτικές Κοινότητες με σαφή αστικά χαρακτηριστικά (πληθυσμός άνω των 10.000 κατοίκων, συνεχής και συμπαγής οικιστικός ιστός με σημαντική πυκνότητα, αστικές οικονομικές δραστηριότητες και διοικητικές λειτουργίες), ενώ η συγκέντρωση αυξάνεται σε 73% αν συμπεριληφθούν άλλες 16 Δημοτικές Κοινότητες με πληθυσμό που πλησιάζει τους 10.000 κατοίκους, οικιστικό ιστό με μέση πυκνότητα, αστικού τύπου δραστηριότητες ή άμεση εγγύτητα με τις προηγούμενες.

Μόνο του το Πολεοδομικό Συγκρότημα Θεσσαλονίκης με 17 Δημοτικές Κοινότητες συμπαγούς δόμησης υψηλής πυκνότητας και με υψηλή ένταση διοικητικών λειτουργιών και χρήσεων του τομέα των υπηρεσιών, συγκεντρώνει 36% του πληθυσμού.

Τέλος, η Λειτουργική Μητροπολιτική Περιοχή Θεσσαλονίκης (όπως ορίζεται στο ΠΠΧΣΑΑ της Περιφέρειας) συγκεντρώνει σε 31 Δημοτικές Κοινότητες το 46% του πληθυσμού της Περιφέρειας και, αν διευρυνθεί προς άλλες 7 Δημοτικές Κοινότητες ο πληθυσμός των οποίων σε μέγιστο βαθμό μετακινείται

⁶ Σε περίπτωση που οι πόροι στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του άρθρου 7 παράγραφος 4 του κανονισμού ΕΚΤ+.

για εργασία και συμμετοχή σε αστικές δραστηριότητες στο Πολεοδομικό Συγκρότημα ή εγγύτατα προς αυτό και εξυπηρετείται από αστικά μέσα μαζικής μεταφοράς (σε γενικές γραμμές ο ορισμός της Functional Urban Area κατά την κοινή μεθοδολογία ΟΟΣΑ και ΕΕ), το 49%.

Η διευρυμένη Λειτουργική Μητροπολιτική Περιοχή Θεσσαλονίκης με το Πολεοδομικό Συγκρότημα, τους προαστιακούς οικισμούς και το χώρο εξάπλωσης παραγωγικών δραστηριοτήτων, συγκεντρώνει το μεγαλύτερο % ΑΕΠ, απασχόλησης, επιχειρήσεων, διαμετακομιστικών υποδομών, διοικητικών, εκπαιδευτικών και υγειονομικών υπηρεσιών, πολιτιστικών υποδομών. Σε αυτήν παρατηρούνται σημαντικές ανισότητες, συγκεντρώνεται το κύριο μέρος ευπαθών και ευάλωτων ομάδων, παρατηρούνται προβλήματα αποκλεισμού, ρύπανσης και τρωτότητας στις επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής, έλλειψη πράσινων υποδομών, κυκλοφοριακή συμφόρηση, άναρχη διάχυση του δομημένου χώρου. Τα προβλήματα έχουν επίπτωση στη δυναμικότητα και ικανότητα των υποδομών, συνεπάγονται συνεχώς αυξανόμενες επενδυτικές ανάγκες και, επιπλέον, παρεμποδίζουν την άσκηση κινητήριου ρόλου της μητρόπολης για την ανάπτυξη της Περιφέρειας, την εξισορρόπηση του αστικού δικτύου της και την ανάκτηση μια σημαίνουσας επωφελούς για όλη την Περιφέρεια διεθνούς θέσης στο πλαίσιο της οικονομίας των νοτίων Βαλκανίων.

Τα υπόλοιπα αστικά κέντρα επίσης παρουσιάζουν πυκνή δόμηση, συσώρευση ατμοσφαιρικών ρύπων, αύξηση έκθεσης του πληθυσμού στον θόρυβο, έλλειμα σε πράσινες και μπλε επιφάνειες (ενώ η πανδημία ανέδειξε τη υψηλή σημασία τους), δημογραφική γήρανση, υποχώρηση των παραδοσιακών οικονομικών κλάδων (ιδιαίτερα της μεταποίησης), ανεργία υψηλότερη από ό,τι στον υπαίθρο χώρο. Οι αδυναμίες αυτές παρεμποδίζουν την ανάπτυξη τους αλλά και την άσκηση ρόλου στην οικονομική και διοικητική οργάνωση του περιβάλλοντος υπαίθρου χώρου.

Προκύπτει επομένως η ανάγκη για ενίσχυση του αστικού συστήματος της Κ. Μακεδονίας συνολικά και της Λειτουργικής Μητροπολιτικής Περιοχής Θεσσαλονίκης ειδικότερα, για να αντιστραφούν οι τάσεις υποβάθμισης του αστικού περιβάλλοντος και απαξίωσης της λειτουργικότητας τους ως τόπων απασχόλησης, διαβίωσης και παραγωγής.

Ανάδραση Στρατηγικής

Ειδικά στη Θεσσαλονίκη εκπονήθηκε την περίοδο 2016-2017 Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης που εντάχθηκε στο ΕΠ 2014-20 και δομήθηκε για να έχει μακροπρόθεσμο χαρακτήρα ενώ η γενική στόχευση της καλύπτει την νέα προγραμματική περίοδο. Οι αναπτυξιακές ανάγκες παρουσιάζουν μικρές μεταβολές ενώ οι περισσότερες δράσεις δεν έχουν προλάβει να ολοκληρωθούν σε τόσο σύντομο διάστημα με βασικό παράγοντα καθυστέρησης τον αργοπορημένο προσδιορισμό του ενωσιακού και εθνικού πλαισίου. Προσθήκες ή τροποποιήσεις θα αναφέρονται κατά κύριο λόγο στις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19, στην εξειδίκευση τοπικών δράσεων ανάκαμψης (περιλαμβανομένης της συνέργειας με το Ε.Σ.Α.Α.), στον εκσυγχρονισμό των στόχων για την Ενέργεια και το Κλίμα και του σχεδίου για την ανάπτυξη της Ηλεκτροκίνησης, στην ένταξη δράσεων ΣΒΑΚ που έχουν εγκριθεί στο μεσοδιάστημα, στις επιπτώσεις της μεταναστευτικής κρίσης στην Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία.

Με ανταγωνιστική διαδικασία επιλέχθηκαν και οι πόλεις Εδεσσα, Γιαννιτσά, Νάουσα, Βέρροια, Κατερίνη και Σέρρες, όπου σημειώθηκε επίσης καθυστέρηση για τους ίδιους κυρίως λόγους.

Στο πλαίσιο του ΕΠ θα ενισχυθούν:

A) Για τη Θεσσαλονίκη:

Η Στρατηγική θα επικαιροποιηθεί και θα περιλάβει το σύνολο της Λειτουργικής Μητροπολιτικής Περιοχής και επενδυτικούς στόχους και επιλεξιμότητες της νέας περιόδου. Η αναθεώρηση θα γίνει σε συνάφεια με επιλογές άλλων ΣΠ του ΕΠ αλλά με διακριτές παρεμβάσεις / χρηματοδότηση και με συμπερίληψη έργων και δράσεων χωροταξικής ρύθμισης, εξυγίανσης της παραγωγικής εγκατάστασης, προστασίας, ανάδειξης και προβολής πολιτισμού, δημιουργικής βιομηχανίας και τουρισμού, ορισμένα από τα οποία προωθούνται στο πλαίσιο Ειδικών Χωρικών Σχεδίων και Μεγάλων Έργων αξιοποίησης δημόσιας περιουσίας. Στο πλαίσιο της θα ενσωματωθούν προβλέψεις εγκεκριμένων ΣΒΑΚ ειδικά για ενίσχυση της μικρο-κινητικότητας και πολυτροπικότητας (ενόψει έναρξης λειτουργίας του Μετρό) αλλά και βελτίωσης αστικών οδικών αξόνων με έντονα προβλήματα συμφόρησης ή ασφάλειας. Βαρύτητα θα δοθεί στην ενεργοποίηση μέτρων υποστήριξης της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης που έχουν πληγεί από τις επιπτώσεις της πανδημίας, και θα αναπτυχθούν συνέργειες με δράσεις του ΕΚΤ+ σε ζητήματα που

σχετίζονται με φτώχεια, πρωτοβουλία απασχόλησης για τους Νέους, ενεργό ένταξη και καταπολέμηση των διακρίσεων.

Θα συνεχιστεί η ενδυνάμωση της μητροπολιτικής διακυβέρνησης: προώθηση στρατηγικού σχεδιασμού, συντονισμός Δήμων σε προγραμματικό επίπεδο και επίπεδο δράσης, συμμετοχικότητα φορέων, εταιρών και της κοινωνίας των πολιτών, και λειτουργία δομών παρακολούθησης και αξιολόγησης για υποστηριχθεί τεχνικά η ενιαία μητροπολιτική διακυβέρνηση.

Τέλος, σε σύνδεση με την EUSAIR θα ενσωματωθούν ενέργειες συντονισμού, προετοιμασίας και ωρίμανσης μιας Ολοκληρωμένης Στρατηγικής για την Γαλάζια Ανάπτυξη του Θερμαϊκού Κόλπου προκειμένου η πόλη να αξιοποιήσει οργανωμένα και αποτελεσματικότητα την σημαντική αυτή προοπτική.

Β) Για τα λοιπά Αστικά Κέντρα:

Για τα αστικά κέντρα άνω των 10.000 κατοίκων ή πρωτεύουσες Π.Ε. θα υπάρξει ανάλογη στήριξη με ανταγωνιστική διαδικασία που θα εξασφαλίζει την εκπλήρωση των ενωσιακών και εθνικών κριτηρίων επιλογής και θα αφορά και τα επιλέξιμα αστικά κέντρα που δεν έτυχαν στήριξης στην προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Επιπρόσθετα, οι Αστικές Αρχές σε συνεργασία με τον ΕΦΔ Κρατικών Ενισχύσεων της ΠΚΜ θα μπορούν να αξιοποιήσουν πράξεις ενίσχυσης ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης σε εστιασμένους τομείς.

Ανάγκες ως προς τις πράσινες υποδομές σε αστικούς οικισμούς που δεν πληρούν τα κριτήρια αυτά θα αντιμετωπιστούν στον ΣΠ 2.

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο:

Βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης στα πρωτεύοντα αστικά κέντρα της Περιφέρειας

Βασικές ομάδες-στόχοι

Αστικές Αρχές, κάτοικοι περιοχών που καλύπτονται από στρατηγικές ΒΑΑ

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα θα υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να αποτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης της κάθε στρατηγικής

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Ο Αξονας ευθυγραμμίζεται και συνεισφέρει στους Πυλώνες: 1 (Μπλε Ανάπτυξη) και 4 (Βιώσιμος Τουρισμός). Ειδικότερα το Πρόγραμμα αναμένεται να συμβάλει στα εμβληματικά έργα:

- BOLSTERING CAPACITY BUILDING AND EFFICIENT COORDINATION OF PLANNING AND LOCAL DEVELOPMENT ACTIVITIES FOR IMPROVING MARINE AND MARITIME GOVERNANCE AND BLUE GROWTH SERVICES
- DEVELOPMENT OF THE NETWORK OF SUSTAINABLE TOURISM BUSINESSES AND CLUSTERS GREEN MAPPING FOR THE AI REGION - SUPPORTING DEVELOPMENT AND MARKET ACCESS FOR RESPONSIBLE AND SUSTAINABLE TOURISM DESTINATIONS AND MICRO/SME OPERATIONS IN THE EUSAIR REGION

Οι δράσεις μπορεί να έχουν συνέργειες με έργα των προγραμμάτων ΕΕΣ που μετέχει η Περιφέρεια. Σε διασυνοριακό επίπεδο συνέργειες μπορούν να αναπτυχθούν με:

- Το Πρόγραμμα Συνεργασίας INTERREG IPA CBC «Ελλάδα - Δημοκρατία Βόρειας Μακεδονίας 2021-27»
- Το Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας «Ελλάδα - Βουλγαρία 2021-2027»

2.1.6.2 Ειδικός στόχος ii. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών

2.1.6.2.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Ο μη αστικός χώρος της Περιφέρειας περιλαμβάνει χωρικές ενότητες που αντιμετωπίζουν διαφοροποιημένες προκλήσεις όσον αφορά το εισόδημα, την έκθεση στον κίνδυνο φτώχειας, τη δημογραφική γήρανση και εξάρτηση, τη σύνθεση των τομέων και κλάδων της οικονομίας, την κατάσταση των υποδομών, ενδεχόμενες δια-περιφερειακές και δια-συνοριακές επιρροές, και οι οποίες αναγνωρίζονται στο ΠΠΧΣΑΑ Κεντρικής Μακεδονίας ως 12 διακριτές αναπτυξιακές ενότητες. Σε μια γενική θεώρηση εντοπίζονται καταρχάς 5 Εσωτερικές Ορεινές - ημιορεινές ενότητες όπου οι προκλήσεις είναι η σταδιακή εγκατάλειψη, η γήρανση του πληθυσμού και η ανάγκη παραγωγικής αναδιάρθρωσης του πρωτογενούς τομέα. Εντοπίζονται επίσης 2 Παράκτιες ενότητες με κύριες προκλήσεις τις συγκρούσεις χρήσεων γης, τον κίνδυνο περιβαλλοντικής υποβάθμισης και εξάντλησης της φέρουσας ικανότητας, την ανάγκη προστασίας του φυσικού κεφαλαίου και των πόρων, τις ανάγκες σε πρόσθετες υποδομές που θα υποστηρίξουν ένα βιώσιμο και ανθεκτικό μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης. Τέλος, 5 Πεδινές – ημιορεινές ενότητες με κυρίαρχη χρήση την αγροτική και με ευρύ δίκτυο αστικών και ημι-αστικών κέντρων, αντιμετωπίζουν προκλήσεις όπως τους θύλακες χαμηλού εισοδήματος ή/και γήρανσης, τα προβλήματα διαθεσιμότητας φυσικών πόρων και ποιότητας περιβάλλοντος, τη μείωση του εισοδήματος σε άλλοτε ανεπτυγμένες βιομηχανικές περιοχές, την εξάρτηση του αγροτικού τομέα από τις ενισχύσεις. Η ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση και η αντιμετώπιση της ανεργίας είναι οριζόντιες προκλήσεις σε όλες.

Οι οριζόντιες προκλήσεις θα αντιμετωπιστούν κατά περίπτωση με αξιοποίηση όλων των σχετικών μέσων που παρέχονται από το ΕΠ για όλους τους ΣΠ και ιδιαίτερες χωρικά εντάσεις των προβλημάτων θα αντιμετωπιστούν με την προτεραιοποίηση των οριζόντιων παρεμβάσεων.

Παράλληλα όμως, στη συνολική έκταση τους ή σε μέρος ορισμένων από αυτές τις ενότητες, εντοπίζονται ειδικές περιοχές όπου μια αυξημένη διαθεσιμότητα πλουτοπαραγωγικών πόρων και ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών (κυρίως πολιτιστικών, περιβαλλοντικών, τοπικής παραγωγής και βιώσιμης τουριστικής ικανότητας) δίνει τη δυνατότητα για μια χωρικά ολοκληρωμένη παρέμβαση κατά τρόπον ώστε να δημιουργούνται αναπτυξιακά οφέλη οπωσδήποτε τοπικά για κάθε περιοχή αλλά και συνολικά για την Περιφέρεια, η οποία θα επωφεληθεί από τη διαμόρφωση πόλων με θεματική ή/ και χωρική συνέχεια που θα ενισχύουν τη διεθνή εμβέλεια της Περιφέρειας μέσω συνεργιών διεθνούς εμβέλειας οικολογικού και πολιτιστικού αποθέματος, πρακτικών βιώσιμου τουρισμού, αξιόλογων παραδοσιακών δραστηριοτήτων και τοπικής μικρο-επιχειρηματικότητας. Τέτοιοι πόλοι θα μπορούν να αξιοποιηθούν σε επόμενο στάδιο για τη διάχυση στην Περιφέρεια του υποδείγματος «βιώσιμος, ποιοτικός τουρισμός», το οποίο θα έχει πολλαπλασιαστικά οφέλη σε όλους τους συνδεδεμένους κλάδους (αγροδιατροφή, μεταποίηση, υπηρεσίες προς επιχειρήσεις, ψηφιοποίηση – ΤΠΕ – στοχευμένη μικρο-έρευνα / καινοτομία, λιανικό εμπόριο, τοπικές μεταφορές, κ.λπ.).

Η Περιφέρεια, με την αυξημένη αλλά μονοσήμαντη τουριστική κίνηση που προσελκύει, έχει ανάγκη από ολοκληρωμένη τουριστική – πολιτιστική ανάπτυξη που δίνει την δυνατότητα δημιουργίας προστιθέμενης αξίας στο τουριστικό προϊόν αλλά και προοπτική δημιουργίας νέων βιώσιμων θέσεων εργασίας και αύξησης των εισοδημάτων.

Ανάδραση Στρατηγικής, Ενδεικτικοί τύποι Δράσεων

Στην περίοδο 2014-20 δεν υλοποιήθηκαν στην Κ. Μακεδονία μη αστικές ΟΧΕ και η στήριξη της τοπικής

ολοκληρωμένης ανάπτυξης προήλθε από τα προγράμματα CLLD του ΠΑΑ και συμπληρωματικές δράσεις ΕΚΤ από το ΕΠ. Με δεδομένη όμως τη στρατηγική, κανονιστική και χρηματοδοτική έμφαση στον ΣΠ 5 στη νέα περίοδο, κρίνεται σκόπιμο το ΕΠ να υλοποιήσει χωρικές στρατηγικές (υπό μορφήν ΟΧΕ ή με άλλα κατάλληλα επιλέξιμα εργαλεία) σε εκείνες τις ενότητες όπου, αξιοποιώντας τους τοπικούς αλλά κρίσιμους για όλη την Περιφέρεια πόρους, αναμένεται βάσιμα να προκύψει αυξημένο και τοπικό και ευρύτερο περιφερειακό ή ακόμη και δια-περιφερειακό, αναπτυξιακό αποτέλεσμα.

Το ΕΣΠΑ 2021-2027 προσδιορίζει ως περιοχές για εφαρμογή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων περιοχές με θεματική ή/ και χωρική συνέχεια, δυνατότητα αξιοποίησης πλουτοπαραγωγικών πόρων και ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών (πολιτιστικών, τοπικής παραγωγής και βιώσιμης τουριστικής δραστηριότητας) και με δυνατότητα συνέργειας με άλλα μέσα πολιτικής (π.χ. σε περιοχές Natura 2000). Ειδική μέριμνα επιβάλλεται να ληφθεί για αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων και της κλιματικής αλλαγής και την αύξηση της κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας (Εδαφική Ατζέντα) ενώ οι στρατηγικές μπορούν να εντάσσονται και σε διαπεριφερειακές και διασυνοριακές συνεργασίες ή να είναι θεματικές.

Περιοχές εφαρμογής ΟΧΕ θα προσδιοριστούν με ενεργό και έγκαιρη συμμετοχή των τοπικών αρχών στο σχεδιασμό και στη διακυβέρνηση, και με πρόβλεψη για ενίσχυση των τοπικών δικαιούχων με έμπυχο δυναμικό και τεχνογνωσία και για δημιουργία εταιρικής σχέσης μεταξύ όλων των τοπικών συντελεστών. Το πλήθος των στρατηγικών θα διασφαλίζει την αντιμετώπιση των σημαντικότερων αναγκών αποφεύγοντας τον κατακερματισμό των πόρων.

Αναμενόμενη συμβολή δράσεων στον Ειδικό Στόχο

Προστασία του οικολογικού αποθέματος, ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων και προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης σε νέες ειδικές μορφές τουρισμού: (αρχαιολογικός, θρησκευτικός, περιπατητικός). Υποστήριξη βιώσιμων θέσεων εργασίας και ενίσχυση πλεονεκτημάτων / άμβλυνση μειονεκτημάτων που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα τουριστικών περιοχών

Βασικές ομάδες-στόχοι

Φορείς και σχήματα συνεργασίας ΟΤΑ, τοπικές αναπτυξιακές εταιρίες και ενώσεις, οι τοπικές κοινωνίες

Δράσεις που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και τη μη διάκριση

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων λαμβάνονται υπόψη και εφαρμόζονται οι οριζόντιες αρχές που αφορούν στην εξάλειψη ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας των φύλων, και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Ένδειξη για τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Οι δράσεις και τα έργα που περιλαμβάνονται θα υλοποιηθούν σε περιοχές εφαρμογής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων και θα συνεκτιμάται η συνεισφορά των δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης καθεμίας.

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Η Προτεραιότητα ευθυγραμμίζεται και συνεισφέρει στους Πυλώνες: 1 (Μπλε Ανάπτυξη) και 4 (Βιώσιμος Τουρισμός). Ειδικότερα το Πρόγραμμα αναμένεται να συμβάλει στα εμβληματικά έργα:

- BOLSTERING CAPACITY BUILDING AND EFFICIENT COORDINATION OF PLANNING AND LOCAL DEVELOPMENT ACTIVITIES FOR IMPROVING MARINE AND MARITIME GOVERNANCE AND BLUE GROWTH SERVICES
- DEVELOPMENT OF THE NETWORK OF SUSTAINABLE TOURISM BUSINESSES AND CLUSTERS GREEN MAPPING FOR THE AI REGION - SUPPORTING DEVELOPMENT AND MARKET ACCESS FOR RESPONSIBLE AND SUSTAINABLE TOURISM DESTINATIONS AND MICRO/SME OPERATIONS IN THE EUSAIR REGION
- PROTECTION AND ENHANCEMENT OF NATURAL TERRESTRIAL HABITATS AND ECOSYSTEMS

- PROMOTION OF SUSTAINABLE GROWTH OF THE AI REGION BY IMPLEMENTING ICZM AND MSP ALSO TO CONTRIBUTE CRF ON ICZM OF BARCELONA CONVENTION AND THE MONITORING AND MANAGEMENT OF MARINE PROTECTED AREA
- EXPANDING THE TOURIST SEASON TO ALL-YEAR ROUND
- DEVELOPMENT OF SUSTAINABLE AND THEMATIC CULTURAL ROUTES/CONNECTING CULTURAL ROUTES IN EUSAIR

Οι δράσεις μπορεί να έχουν συνέργειες με έργα των προγραμμάτων ΕΕΣ που μετέχει η Περιφέρεια. Σε διασυνοριακό επίπεδο συνέργειες μπορούν να αναπτυχθούν με:

- Το Πρόγραμμα Συνεργασίας INTERREG IPA CBC «Ελλάδα - Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας 2021-2027»
- Το Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας «Ελλάδα - Βουλγαρία 2021-2027»

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Το σύνολο των έργων αφορούν επιχορηγήσεις.

2.2. Προτεραιότητες τεχνικής βοήθειας

2.2.1. Προτεραιότητα τεχνικής βοήθειας ΕΤΠΑ σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφος 4)

Παραπομπή: Άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο ε) του ΚΚΔ

2.2.1.1. Παρέμβαση των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων – άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο i) του ΚΚΔ

Η Προτεραιότητα 6: Τεχνική Βοήθεια αποσκοπεί στην παροχή υποστήριξης για την οργανωτική, διοικητική, διαχειριστική και τεχνική υποστήριξη της Διαχειριστικής Αρχής και των εμπλεκόμενων Εθνικών, Περιφερειακών, Τοπικών και λοιπών φορέων που ορίζονται ως δικαιούχοι πράξεων του Προγράμματος που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ.

Η τεχνική Βοήθεια στηρίζει δράσεις προετοιμασίας, παρακολούθησης, ελέγχου, λογιστικού ελέγχου, αξιολόγησης, επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της θεσμικής επικοινωνίας του Προγράμματος ΠΚΜ 2021-2027.

Ενδεικτικές δράσεις είναι:

- συνδρομή για την εκπόνηση και εκτίμηση έργων
- υποστήριξη για θεσμική ενίσχυση και δημιουργία διοικητικής ικανότητας για την αποτελεσματική διαχείριση του ΕΤΠΑ στο πλαίσιο του Προγράμματος ΠΚΜ 2021-2027
- μελέτες που συνδέονται με τις εκθέσεις Παρακολούθησης των πράξεων που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ στο πλαίσιο του Προγράμματος ΠΚΜ 2021-2027
- μέτρα που αφορούν την ανάλυση, τη διαχείριση, την παρακολούθηση, την ανταλλαγή πληροφοριών και την εκτέλεση του ΕΤΠΑ στο πλαίσιο του Προγράμματος ΠΚΜ 2021-2027 καθώς και μέτρα που αφορούν την εφαρμογή συστημάτων ελέγχου και τεχνική και διοικητική βοήθεια
- αξιολογήσεις, εκθέσεις εμπειρογνομόνων, στατιστικές και μελέτες, μεταξύ άλλων και μελέτες γενικής φύσης, σχετικά με την τρέχουσα και μελλοντική λειτουργία του ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020
- δράσεις για διάδοση πληροφοριών, υποστήριξη της δικτύωσης κατά περίπτωση, πραγματοποίηση δραστηριοτήτων επικοινωνίας με ιδιαίτερη προσοχή στα αποτελέσματα και την προστιθέμενη αξία της στήριξης από το ΕΤΠΑ στο πλαίσιο του Προγράμματος ΠΚΜ 2021-2027, ευαισθητοποίηση και προώθηση της συνεργασίας και της ανταλλαγής εμπειριών, μεταξύ άλλων και με τρίτες χώρες
- εγκατάσταση, λειτουργία και διασύνδεση μηχανογραφικών συστημάτων διαχείρισης, παρακολούθησης, λογιστικού ελέγχου, ελέγχου και αξιολόγησης
- δράσεις σχετικά με τον έλεγχο
- ενίσχυση της περιφερειακής ικανότητας όσον αφορά τον προγραμματισμό επενδύσεων, τις ανάγκες χρηματοδότησης, την προετοιμασία, τον σχεδιασμό και την εφαρμογή χρηματοδοτικών μέσων, κοινών σχεδίων δράσης και μεγάλων έργων
- διάδοση ορθών πρακτικών
- υποστήριξη της λειτουργίας και της διαχειριστικής ικανότητας της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Προγράμματος ΠΚΜ 2021-2027

Βασικές ομάδες-στόχοι - άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο iii) του ΚΚΔ

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, ΟΤΑ Α' βαθμού, δυνητικοί δικαιούχοι και φορείς υλοποίησης πράξεων του Προγράμματος ΠΚΜ

2.2.2. Προτεραιότητα τεχνικής βοήθειας ΕΚΤ+ σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφος 4)

Παραπομπή: Άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο ε) του ΚΚΔ

2.2.2.1. Παρέμβαση των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων – άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο i) του ΚΚΔ

Η Προτεραιότητα 7: Τεχνική Βοήθεια αποσκοπεί στην παροχή υποστήριξης για την οργανωτική, διοικητική, διαχειριστική και τεχνική υποστήριξη της Διαχειριστικής Αρχής και των εμπλεκόμενων Εθνικών, Περιφερειακών, Τοπικών και λοιπών φορέων που ορίζονται ως δικαιούχοι πράξεων του Προγράμματος που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ+.

Η τεχνική Βοήθεια στηρίζει δράσεις προετοιμασίας, παρακολούθησης, ελέγχου, λογιστικού ελέγχου, αξιολόγησης, επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της θεσμικής επικοινωνίας του Προγράμματος ΠΚΜ 2021-2027.

Ενδεικτικές δράσεις είναι:

- συνδρομή για την εκπόνηση και εκτίμηση δράσεων του ΕΚΤ+ που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Προγράμματος ΠΚΜ 2021-2027
- υποστήριξη για θεσμική ενίσχυση και δημιουργία διοικητικής ικανότητας για την αποτελεσματική διαχείριση του ΕΚΤ+ στο πλαίσιο του Προγράμματος ΠΚΜ 2021-2027
- μελέτες που συνδέονται με τις εκθέσεις Παρακολούθησης των δράσεων του ΕΚΤ+ που υλοποιούνται με χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα ΠΚΜ 2021-2027
- μέτρα που αφορούν την ανάλυση, τη διαχείριση, την παρακολούθηση, την ανταλλαγή πληροφοριών και την εκτέλεση του ΕΚΤ+ που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Προγράμματος ΠΚΜ 2021-2027, καθώς και μέτρα που αφορούν την εφαρμογή συστημάτων ελέγχου και τεχνική και διοικητική βοήθεια
- αξιολογήσεις, εκθέσεις εμπειρογνομόνων, στατιστικές και μελέτες, μεταξύ άλλων και μελέτες γενικής φύσης, σχετικά με την τρέχουσα και μελλοντική λειτουργία του ΕΚΤ+ στο πλαίσιο υλοποίησης του Προγράμματος ΠΚΜ 2021-2027
- δράσεις για διάδοση πληροφοριών, υποστήριξη της δικτύωσης κατά περίπτωση, πραγματοποίηση δραστηριοτήτων επικοινωνίας με ιδιαίτερη προσοχή στα αποτελέσματα και την προστιθέμενη αξία της στήριξης από τα Ταμεία, ευαισθητοποίηση και προώθηση της συνεργασίας και της ανταλλαγής εμπειριών, μεταξύ άλλων και με τρίτες χώρες
- εγκατάσταση, λειτουργία και διασύνδεση μηχανογραφικών συστημάτων διαχείρισης, παρακολούθησης, λογιστικού ελέγχου, ελέγχου και αξιολόγησης
- δράσεις σχετικά με τον έλεγχο των δράσεων του ΕΚΤ+ που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Προγράμματος ΠΚΜ 2021-2027.
- ενίσχυση της περιφερειακής ικανότητας όσον αφορά τον προγραμματισμό επενδύσεων, τις ανάγκες χρηματοδότησης, την προετοιμασία, τον σχεδιασμό και την εφαρμογή χρηματοδοτικών μέσων, κοινών σχεδίων δράσης του ΕΚΤ+ που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Προγράμματος ΠΚΜ 2021-2027
- διάδοση ορθών πρακτικών.
- υποστήριξη της λειτουργίας και της διαχειριστικής ικανότητας της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Προγράμματος ΠΚΜ 2021-2027

Βασικές ομάδες-στόχοι - άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο iii) του ΚΚΔ

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, ΟΤΑ Α' βαθμού, δυνητικοί δικαιούχοι και φορείς υλοποίησης πράξεων του Προγράμματος ΠΚΜ

5. Αρμόδιες για το πρόγραμμα αρχές

Παραπομπή: Άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο ια)· άρθρο 71, άρθρο 84 του ΚΚΔ

Πίνακας 1: Αρμόδιες για το πρόγραμμα αρχές

Αρμόδιες για το πρόγραμμα αρχές	Επωνυμία του φορέα [500]	Όνομα υπεύθυνου επικοινωνίας [200]	Δ/νση ηλ. ταχυδρομείου [200]
Διαχειριστική αρχή	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	Προϊστάμενος	loraiopoulou@mou.gr
Ελεγκτική αρχή	Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου	Πρόεδρος	gddde@mof-glκ.gr
Φορέας που λαμβάνει πληρωμές από την Επιτροπή	Ειδική Υπηρεσία Αρχή Πληρωμής	Προϊστάμενος	pa@mnec.gr
Κατά περίπτωση, ο φορέας ή φορείς που λαμβάνουν πληρωμές από την Επιτροπή σε περίπτωση τεχνικής βοήθειας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 36 παράγραφος 5			
Λογιστική διαδικασία στην περίπτωση που η εν λόγω διαδικασία έχει ανατεθεί σε φορέα πλην της διαχειριστικής αρχής			

6. Εταιρική σχέση

Παραπομπή: Άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο η) του ΚΚΔ

Εδώ και μια δεκαετία, η εταιρική σχέση έχει χαρακτηριστεί ως μια από τις βασικές αρχές για τον προγραμματισμό και την υλοποίηση των Ευρωπαϊκών Ταμείων και έχει συνδεθεί στενά με την προσέγγιση της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας⁸. Η αρχή της εταιρικής σχέσης συνεπάγεται στενή συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των δημόσιων αρχών των Κρατών Μελών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, των φορέων της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και του ιδιωτικού τομέα. Οι εταίροι στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά σε όλο τον κύκλο ζωής των Προγραμμάτων (σχεδιασμός, προετοιμασία, εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση).

Στη βάση της εταιρικής σχέσης, η πολυεπίπεδη διακυβέρνηση σημαίνει συντονισμένη δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των Κρατών Μελών και των τοπικών και περιφερειακών αρχών με σκοπό τη χάραξη και εφαρμογή πολιτικών της ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα η εφαρμογή των πολιτικών των ΕΔΕΤ, βελτιώνεται η συλλογική δέσμευση, αυξάνεται η αφομοίωση συγκεκριμένων πολιτικών, αναπτύσσεται γνώση και τεχνογνωσία, ενσωματώνονται απόψεις και οπτικές ενώ διασφαλίζεται μεγαλύτερη διαφάνεια στη λήψη αποφάσεων.

Στο πλαίσιο της κατάρτισης της Πρότασης διαμόρφωσης των βασικών κατευθύνσεων της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2021-2027 κατά την 1η Εγκύκλιο του ΥΠΑΝΕ, η Περιφέρεια οργάνωσε πλάνο διαβούλευσης με τους τοπικούς κοινωνικοοικονομικούς φορείς το διάστημα Μάρτιος-Ιούνιος 2020. Λόγω των συνθηκών που είχαν διαμορφωθεί για τον περιορισμό της διασποράς του COVID-19, η όλη

διαδικασία της διαβούλευσης πραγματοποιήθηκε μέσω ψηφιακού καναλιού με τη χρήση κατάλληλα διαμορφωμένου εργαλείου έρευνας και καταγραφής προτάσεων το οποίο κοινοποιήθηκε σε κατάλληλα διαμορφωμένη λίστα συμμετόχων (stakeholders). Η πλατφόρμα και το εργαλείο έρευνας τέθηκαν σε παραγωγική λειτουργία στο δικτυακό τόπο της Περιφέρειας (<http://survey.pkm.gov.gr/index.php/393253?lang=el>) την 31η Μαρτίου 2020 και δέχθηκε συμπληρωμένα ερωτηματολόγια και προτάσεις των φορέων μέχρι τις 19.06.2020 που ορίστηκε ως καταληκτική ημερομηνία αποστολής. Η αποστολή της ηλεκτρονικής διαβούλευσης ήταν διττή: αφενός καλούσε τους φορείς-συμμετόχους να αξιολογήσουν την πρόταση διαμόρφωσης στρατηγικών κατευθύνσεων ανά ΣΠ, η οποία περιελάμβανε μία συνοπτική περιγραφή των αναγκών και των προκλήσεων, πλήρη αναφορά στους ειδικούς στόχους που τέθηκαν και τα προτεινόμενα μέσα εφαρμογής που είχαν συσχετιστεί με κάθε ειδικό στόχο, και αφετέρου καλούσε σε υποβολή προτάσεων για υλοποίηση έργων στην ερχόμενη Προγραμματική Περίοδο με δομημένο τρόπο (συνοπτικός τίτλος, συνοπτική περιγραφή, σύνοψη αναγκών ή ευκαιριών που σχετίζονται με την πρόταση, επίπεδο ωριμότητας, εκτίμηση προϋπολογισμού και πρόβλεψη για ιδιωτική συμμετοχή, και αναμενόμενα οφέλη).

Μετά την εκκαθάριση των δεδομένων υποβολής (έλλειψη στοιχείων ταυτοποίησης, πολλαπλές υποβολές με τις ίδιες ακριβώς απαντήσεις, κλπ.) έγινε η κατηγοριοποίηση των δεδομένων ανά προέλευση φορέα υποβολής όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ (Τομέας / Έγκυρες / %)

Ανώτατη Εκπαίδευση και Έρευνα (ΑΕΙ, Δημόσια Ερευνητικά Κέντρα): 4 / 6.1%

Επιχειρηματικός τομέας (Επιμελητήρια, Σύνδεσμοι Επιχειρήσεων, κλπ): 14 / 22.4%

Κοινωνία των Πολιτών (Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, Κοινωνικές Επιχειρήσεις, κλπ): 4 / 6.1%

Κυβέρνηση ή Αυτοδιοίκηση (περιλαμβάνει αναπτυξιακές εταιρείες ΟΤΑ, δημοτικές επιχειρήσεις, κλπ) 33 / 65.3%

ΣΥΝΟΛΟ: 55

Η υπεροχή του δημόσιου τομέα εξηγείται εύκολα καθώς περιλαμβάνει και την τοπική αυτοδιοίκηση, ενώ και ο επιχειρηματικός τομέας είχε σημαντική σχετικά εκπροσώπηση. Σε ό,τι αφορά την εμπλοκή των συμμετόχων στους στόχους πολιτικής αυτή παρουσιάζεται συνοπτικά στον πίνακα που ακολουθεί.

ΒΑΘΜΟΣ ΕΜΠΛΟΚΗΣ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ

	ΣΠ1	ΣΠ2	ΣΠ3	ΣΠ4
Ανώτατη Εκπαίδευση και Έρευνα	3	2	0	1
Αξιολόγηση Μέσων Εφαρμογής	3	2	0	1
Τεκμηρίωση Αξιολόγησης	1	2	0	1
Κατάθεση Προτάσεων	1	2	0	1
Επιχειρηματικός τομέαςΕπιλογή ΣΠ	11	7	5	4
Αξιολόγηση Μέσων Εφαρμογής	10	7	5	3
Τεκμηρίωση Αξιολόγησης	8	5	4	3
Κατάθεση Προτάσεων	7	5	1	3
Κοινωνία των Πολιτών Επιλογή ΣΠ	2	2	2	4
Αξιολόγηση Μέσων Εφαρμογής	2	2	2	4
Τεκμηρίωση Αξιολόγησης	1	1	1	3
Κατάθεση Προτάσεων	0	9	9	1
Κυβέρνηση ή Αυτοδιοίκηση Επιλογή ΣΠ	16	25	13	14
Αξιολόγηση Μέσων Εφαρμογής	16	24	12	13
Τεκμηρίωση Αξιολόγησης	14	22	10	12
Κατάθεση Προτάσεων	9	13	7	10
ΣΥΝΟΛΑ ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΠ	32	36	20	23
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΣΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	31	35	19	21

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	24	30	15	19
ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ	17	20	8	15

Όπως είναι σαφές από τα δεδομένα, όλοι οι συμμετοχοί αξιολόγησαν την καταλληλότητα των μέσων εφαρμογής ως προς την αποτελεσματικότητά τους για την επίτευξη των στόχων. Από και πέρα, η τεκμηρίωση της αξιολόγησης της καταλληλότητας των μέσων εφαρμογής κυμάνθηκε σε υψηλά επίπεδα (ελάχιστο 75% για τον ΣΠ1, μέγιστο 83,3% για τον ΣΠ2) ενώ η κατάθεση προτάσεων σε ικανοποιητικά επίπεδα (ελάχιστο 40% για τον ΣΠ3, μέγιστο 65,2% για τον ΣΠ4). Ο συνολικός αριθμός των προτάσεων που υποβλήθηκαν κατά τη διαδικασία διαβούλευσης ήταν 220. Ο βαθμός αποδοχής των συμμετόχων σε ό,τι αφορά στα προτεινόμενα μέσα εφαρμογής ανά Στόχο Πολιτικής ήταν όπως αναφέρθηκε παραπάνω κύριο ζητούμενο της διαβούλευσης.

Η γενική εικόνα είναι ό,τι οι συμμετέχοντες θεωρούν ό,τι τα προτεινόμενα μέσα εφαρμογής για τους ΣΠ2 και 4 (~60%) είναι πιο κατάλληλα σε σχέση μ' εκείνα που προτάθηκαν για τους ΣΠ1 και 3 (~40%).

Σε ό,τι αφορά στις προτάσεις/ιδέες για νέα έργα που θα άξιζε να εξεταστούν και να υλοποιηθούν στην ερχόμενη Προγραμματική Περίοδο, συνοπτικά μπορούν να αναφερθούν τα εξής: Στον ΣΠ1 οι προτάσεις για ενισχύσεις προς τις επιχειρήσεις φαίνεται να έχουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τους συμμετέχοντες. Στον ΣΠ2 το μεγαλύτερο ενδιαφέρον εστιάζεται στον τομέα της Ενεργειακής Αποδοτικότητας και της αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής (κυρίως προστασία από πλημμύρες). Στον ΣΠ3 το ενδιαφέρον των φορέων αφορούσε κύρια την διατύπωση τοπικών αιτημάτων για οδικές συνδέσεις, ως εκ τούτου το μεγαλύτερο τμήμα των προτάσεων κρίνεται μη επιλέξιμο, ενώ στον ΣΠ4 (όπως είναι αναμενόμενο) κύριο βάρος χρηματοδοτικά δίνεται στις υποδομές υγείας και εκπαίδευσης. Σε ό,τι αφορά σε ποσοτικά δεδομένα υποβληθεισών ιδεών/προτάσεων ισχύουν τα εξής: 24 φορείς κατέθεσαν 38 προτάσεις για τον ΣΠ1 με συνολικό προϋπολογισμό 278Μ€, 37 φορείς κατέθεσαν 93 προτάσεις για τον ΣΠ2 με συνολικό προϋπολογισμό 890Μ€, 19 φορείς κατέθεσαν 34 προτάσεις για τον ΣΠ3 με συνολικό προϋπολογισμό 397Μ€, 24 φορείς κατέθεσαν 56 προτάσεις για τον ΣΠ4 με συνολικό προϋπολογισμό 340Μ€.

Περισσότερες λεπτομέρειες για το είδος, την ωριμότητα, τον εκτιμώμενο προϋπολογισμό και την κατανομή των προτάσεων στους Ειδικούς Στόχους κάθε ΣΠ αναφέρονται στο 2ο παραδοτέο της «Εμπειρογνωμοσύνης υποστήριξης της Αυτοτελούς Διεύθυνσης Υποστήριξης Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την κατάρτιση πρότασης διαμόρφωσης των βασικών κατευθύνσεων της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2021-2027».

7. Επικοινωνία και προβολή

Παραπομπή: Άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο ι) του ΚΚΔ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Κύριος Επικοινωνιακός Στόχος:

Η ανάδειξη της συμβολής του Προγράμματος της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (Πρόγραμμα ΠΚΜ) 2021-2027 και της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην μετάβαση σε μία περισσότερο έξυπνη, πράσινη, διασυνδεδεμένη, χωρίς αποκλεισμούς και πιο κοντά στους πολίτες Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.

Γενικοί Επικοινωνιακοί Στόχοι:

- A. Η ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης στο πλαίσιο του Προγράμματος ΠΚΜ 2021-2027
- B. Η διασφάλιση της διαφάνειας ως προς τη διαχείριση και υλοποίηση του προγράμματος και αύξηση της εμπιστοσύνης στην Ε.Ε.
- Γ. Η δημοσιοποίηση στους πολίτες του ρόλου και των επιτευγμάτων της πολιτικής για τη Συνοχή και των Ταμείων μέσω της υλοποίησης του Προγράμματος ΠΚΜ 2021-2027 και του ΕΣΠΑ γενικότερα, η ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας, της συμβολής της Ε.Ε. στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών μέσα από τις παρεμβάσεις του Προγράμματος.

Ειδικό επικοινωνιακό στόχοι:

- 1. Η χρήση των αποτελεσμάτων της προηγούμενης περιόδου ως μέσο για να «εισαχθεί» η ενημέρωση για την προγραμματική περίοδο 2021-2027, στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης πολιτικής Συνοχής.
- 2. Η διασφάλιση ενιαίας οπτικοακουστικής ταυτότητας επικοινωνίας, η αποφυγή πρόσθετης λογοτύπησης και επιβάρυνσης της «εικόνας» της επικοινωνίας, καθώς και η απλότητα της γλώσσας που χρησιμοποιείται, ώστε να είναι οι πληροφορίες που δημοσιοποιούνται κατανοητές και αντιληπτές από όλους, ιδιαίτερα από το ευρύ κοινό.
- 3. Όσον αφορά την επικοινωνία προς το ευρύ κοινό, η επικοινωνία θα εστιάσει κατά κύριο λόγο στην ανάδειξη της ωφέλειας από την ολοκλήρωση των δράσεων στην καθημερινότητα του πολίτη, κυρίως με χρήση μαρτυριών (testimonials).
- 4. Υποστήριξη των δικαιούχων κατά την υλοποίηση των έργων ως προς την επικοινωνία και προβολή των αποτελεσμάτων και του αντίκτυπου των πράξεων που υλοποιούν, ιδιαίτερα για έργα μεγάλου προϋπολογισμού.

ΚΟΙΝΑ - ΣΤΟΧΟΣ

- Δυνητικοί δικαιούχοι (Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, ΟΤΑ Β' βαθμού και επιχειρήσεις τους, Αποκεντρωμένη Διοίκηση, Υπουργεία, υπηρεσίες τους και εποπτευόμενοι φορείς τους, Επιτελικές Δομές ΕΣΠΑ, Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού και Δημοσίου Δικαίου, ιδιώτες, επιχειρήσεις, ερευνητικοί οργανισμοί, Νοσοκομεία, Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, κλπ.)
- Δικαιούχοι
- Ευρύ κοινό (οι πολίτες, κάτοικοι και επισκέπτες της Κεντρικής Μακεδονίας)
- Ωφελούμενοι δράσεων ΕΚΤ (κυρίως ευπαθείς ομάδες πληθυσμού όπως άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ) άνεργοι, μετανάστες, πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο, άτομα στα όρια ή κάτω από τα όρια της φτώχειας, Ρομά κλπ.)
- Επιχειρήσεις

- Ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης (αστικές αρχές, ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης ενισχύσεων κλπ.)
- Πολλαπλασιαστές πληροφόρησης:
 - ΜΜΕ, δημοσιογράφοι
 - Διαμορφωτές κοινής γνώμης στο διαδίκτυο και τα social media (αρθρογράφοι, bloggers, influencers κλπ.)
 - Κοινωνικοί και οικονομικοί εταίροι (επιμελητήρια, σύνδεσμοι, επαγγελματικές οργανώσεις, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που δραστηριοποιούνται σε τομείς παρέμβασης του Προγράμματος, οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών κλπ.)
 - Μέτοχοι του οικοσυστήματος διαχείρισης και παραγωγής καινοτομίας στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας
 - Ευρωπαϊκοί Φορείς και Δίκτυα (Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα, Γραφείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ελλάδα, Κέντρα Πληροφόρησης Europe Direct κλπ.)
 - Επιστημονική και Εκπαιδευτική Κοινότητα.

ΜΕΣΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

1. Διαφήμιση/ προβολή στα μέσα μαζικής ενημέρωσης/ επικοινωνίας (τηλεόραση, ραδιόφωνο, τύπος, διαδίκτυο)
2. Διαφήμιση/ προβολή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης/ social media
3. Έντυπες και ηλεκτρονικές/ οπτικοακουστικές παραγωγές (έντυπα, banners και υλικό για εκδηλώσεις, οδηγοί και έντυπα υποστήριξης για δικαιούχους, βίντεο/ ντοκιμαντέρ για έργα και δράσεις, TV spots, ηχητικές παραγωγές, μακέτες καταχωρήσεων κλπ.)
4. Προωθητικά υλικά (ημερολόγια, σελιδοδείκτες, USB sticks, τσάντες, κλπ.)
5. Προωθητικές ενέργειες (εκδηλώσεις προβολής αποτελεσμάτων, εκδηλώσεις ενημέρωσης, road shows, εναρκτήρια εκδήλωση για το νέο Πρόγραμμα, ετήσιες εκδηλώσεις, συμμετοχή σε εκθέσεις, προβολή σε λεωφορεία, e-newsletter, διοργάνωση επισκέψεων σε έργα κλπ.)
6. Συμμετοχή σε ευρωπαϊκές καμπάνιες (Europe in my Region, Green trip Project, κλπ.)
7. Ενέργειες γραφείου τύπου (δελτία τύπου, δημοσιεύματα, συνεντεύξεις τύπου, διοχέτευση έντυπου και ηλεκτρονικού ενημερωτικού υλικού σε δημοσιογράφους κλπ.)
8. Ενημερωτικές συναντήσεις, τεχνικές συσκέψεις με δικαιούχους, δυνητικούς δικαιούχους, ημερίδες, συνεδριάσεις Επιτροπής Παρακολούθησης, συνδιοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων με φορείς κλπ.
9. Επίσημη παρουσία στο διαδίκτυο και στα social media (επίσημη ιστοσελίδα ΕΥΔ, e-newsletter, YouTube channel, λογαριασμός Facebook κλπ.)
10. Έρευνες αναγνωρισιμότητας (ποσοτικές, τηλεφωνικές και web) και ποιοτικές έρευνες (δια ζώσης συνεντεύξεις ή με ερωτηματολόγια) σε δικαιούχους και ωφελούμενους του Προγράμματος.

ΦΑΣΕΙΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Για την υλοποίηση των δράσεων ενημέρωσης και επικοινωνίας του Προγράμματος προβλέπεται μια αλληλουχία φάσεων επικοινωνίας κλιμακούμενου χαρακτήρα, σύμφωνα με τον «κύκλο ζωής» του Προγράμματος (εισαγωγή, προετοιμασία, ανάπτυξη, ωρίμανση, κλείσιμο), ως εξής:

Πρώτη Φάση: Γενική πληροφόρηση για το Πρόγραμμα και τις δράσεις του, εναρκτήρια εκδήλωση.

Δεύτερη Φάση: Δημιουργία γνώσης για το Πρόγραμμα και τις δράσεις του στα διάφορα κοινά-στόχος, εύκολη πρόσβαση στις επιμέρους δράσεις και στις ευκαιρίες που προσφέρει.

Τρίτη Φάση: Διάδοση των επιτευγμάτων και ωφελειών, ανάδειξη Καλών Πρακτικών.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ο προϋπολογισμός για δράσεις ενημέρωσης και επικοινωνίας θα διαμορφωθεί κατά μέγιστο στο 0,3% της δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος, για κάθε Ταμείο ξεχωριστά (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+).

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Ακολουθεί ενδεικτική περιγραφή δεικτών παρακολούθησης & αξιολόγησης των ενεργειών ενημέρωσης και επικοινωνίας ανά κατηγορία δράσεων

ΔΡΑΣΗ	Δείκτης υλοποίησης (output indicator)	Δείκτης αποτελέσματος (outcome indicator)	Δείκτης επίπτωσης (Impact indicator)
Προβολή στα ΜΜΕ	Αρ. σποτ/ μηνυμάτων/ ΚΤΧ, συχνότητα εμφανίσεων	Τηλεθέαση, GRPs, ακροαματικότητα, αναγνωσιμότητα, επισκεψιμότητα	<ul style="list-style-type: none">- Αναγνωρισιμότητα για το Πρόγραμμα, το ΕΣΠΑ και την Ε.Ε.- Θετική άποψη για το Πρόγραμμα και την συμβολή της Ε.Ε- Βαθμός εμπιστοσύνης στις περιφερειακές, εθνικές & ευρωπαϊκές αρχές
Προβολή στα social media	Αρ. μέσων κοινωνικής δικτύωσης, αρ. αναρτήσεων	Αρ. fans, followers, engagement (comments, reactions etc.), reach, views κλπ.	
Παραγωγές & προωθητικό υλικό	Αρ. παραγωγών/ υλικών/ εκτυπώσεων	Αρ. παραγωγών που διανεμήθηκαν/ διάχυση	
Πρωθητικές ενέργειες, ευρωπαϊκές καμπάνιες & τεχνικές συναντήσεις	Αρ. εκδηλώσεων/ συναντήσεων, αρ. προσκεκλημένων	Αρ. συμμετεχόντων, επισκέψεων, ποιοτική αξιολόγηση εκδηλώσεων/ γεγονότων	
Ενέργειες γραφείου τύπου	Αρ. ενεργειών/ δημοσιευμάτων/ δελτίων τύπου	Αρ. καταχωρήσεων, αρ. δημοσιογράφων	
Επίσημη παρουσία στο internet	Αριθμός καταχωρήσεων/ αναρτήσεων	Επισκεψιμότητα (visits, unique visitors κλπ.), αρ. followers, reactions, comments κλπ.	

•